

ရှေးပြန်မာမင်းများ
ဆန်းကြယ်မြစ်ရပ်
ထူးဆန်းအိမ်မက်
သိဒ္ဓိမြောက်ဂါထာမန္တန်များ

နန်းကြော့သျှင်

၇၇
၇၈
၇၉

အထွေထွေ

အထွေထွေ အကျဉ်းချုပ်
အထွေထွေ အကျဉ်းချုပ်
အထွေထွေ အကျဉ်းချုပ်
အထွေထွေ အကျဉ်းချုပ်
အထွေထွေ အကျဉ်းချုပ်

အကျဉ်းချုပ်

အကျဉ်းချုပ် အကျဉ်းချုပ်
အကျဉ်းချုပ် အကျဉ်းချုပ်
အကျဉ်းချုပ် အကျဉ်းချုပ်
အကျဉ်းချုပ် အကျဉ်းချုပ်
အကျဉ်းချုပ် အကျဉ်းချုပ်

ဖြန့်ချိရေး

ဝိတ်ကူးချိချိစာအုပ်တိုက်

ရှေးမြန်မာမင်းများ ဆန်းကြယ်ဖြစ်ရပ်
ထူးဆန်းအိပ်မက် သိဒ္ဓိမြောက်ဂါထာမန္တန်များ
နန်းကြော့သျှင်

စာမူခွင့်ပြုအမှတ် - ၄၀၁၀၀၂၀၉၁၀
မျက်နှာပုံးခွင့်ပြုချက် - ၄၀၁၁၄၄၁၀၁၀

ထုတ်ဝေသူ - မြစ်ခွဲကိုးစင်းစာပေ
ပုံနှိပ်သူ - ဦးကျင်ရင်၊ ရွှေခြင်္သေ့ပုံနှိပ်တိုက်၊

ပထမအကြိမ်
၂၀၁၀၊ ဒီဇင်ဘာလ
အုပ်ရေ (၅၀၀)
တန်ဖိုး (၁၂၀၀) ကျပ်

နန်းကြော့သျှင်
ရှေးမြန်မာမင်းများ ဆန်းကြယ်ဖြစ်ရပ် ထူးဆန်းအိပ်မက်
သိဒ္ဓိမြောက်ဂါထာပန္နများ/ နန်းကြော့သျှင် - ရန်ကုန်၊
မြစ်ခွဲကိုးစင်းစာပေ၊ ပထမအကြိမ် ၂၀၁၀။
စာမျက်နှာ ၁၀၉ မျက်နှာ၊ ၁၃.၅ စင်တီ × ၂၁ စင်တီ
(၁) ရှေးမြန်မာမင်းများ ဆန်းကြယ်ဖြစ်ရပ် ထူးဆန်းအိပ်မက်
သိဒ္ဓိမြောက်ဂါထာပန္နများ

မာတိကာ

၁။	အိပ်မက်နှင့် ထူးဆန်းနိမိတ်များ	၇
	(သရေခေတ္တရာမင်းဆက်)	
၂။	ဒွတ္တပေါင်	၁၃
	(ပုဂံမင်းဆက်)	
၃။	ပျူစောထီး	၂၀
၄။	စလေငရွေးနှင့် သိန်းခိုမင်း	၃၀
၅။	ကွမ်းဆော်ကြောင်ဖြူမင်း	၃၄
၆။	အနော်ရထာ	၃၇
၇။	ရှင်အရဟံချီးမြင့်ခဲ့သော ပုတီးစိပ်	၆၃
၈။	အလောင်းစည်သူ	၇၀
၉။	ကျွစွာမင်း	၇၉
	(အင်းဝမင်းဆက်)	
၁၀။	စည်သူကျော်ထင်	၈၂
၁၁။	ညောင်ရမ်းမင်း	၈၈
၁၂။	ပြည်ရန်နိုင်မင်း	၉၄
	(ဟံသာဝတီမင်းဆက်)	
၁၃။	မွေစေတီမင်း	၉၇
	(ကုန်းဘောင်မင်းဆက်)	
၁၄။	အလောင်းမင်းတရားကြီး	

အိပ်မက်နှင့် ထူးဆန်းအိပ်မက်များ

အိပ်မက်နှင့် အတွင်းစိတ်ပုန်း

ကျွန်ုပ်တို့ လူသားများသည် တစ်နေ့တာကုန်ဆုံးပြီးနောက် နေဝင် ညမှောင်ကာလသို့ ရောက်ရှိလာလျှင် အနားယူအိပ်စက်ကြရသည်မှာ သဘာဝ တရားကြီး၏ နိယာမအစဉ်အလာ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့အိပ်စက်ချိန်တွင် အိပ်မက် များ မက်လေ့ရှိကြပါသည်။ တချို့အိပ်မက်များကား သာယာချမ်းမြေ့ကြည်နူးဖွယ်၊ တစ်ခါဖူးမျှ မမြင်ဖူး၊ မတွေ့ဖူး၊ မရောက်ဖူး၊ မကြုံဖူးသော အတွေ့အကြုံမြင်ကွင်း အသစ်အဆန်းများကား အထွေထွေအပြားပြား ရှိကြပေသည်။

ကောင်းသောအိပ်မက်၊ မကောင်းသောအိပ်မက်များကို ရှေးပညာရှင်များ ၏ အိပ်မက်နိမိတ် တိတ္တိကျမ်းများတွင် ရှာဖွေလေ့လာကြည့်နိုင်ပါသည်။ ရှေးခေတ် မြန်မာဘုရင်များလက်ထက်က အိပ်မက်ဖတ်သူ၊ အိပ်မက်ကောက်သူ၊ စာပေ ကျမ်းဂန်နဲ့စပ်သော ပညာရှင်များက အိပ်မက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ အိပ်မက်မကောင်းပါက အဆိုးအညံ့ ဘေးအန္တရာယ်များ ပျောက်ကွယ်စေရန် အစီရင်များစွာလည်း ရှိပေသည်။

လူတစ်ယောက်သည် နှစ်ခြိုက်စွာအိပ်မောကျနေချိန်ဝယ် အိပ်မက်မမက် ဘဲ မနိုးတစ်ဝက် နိုးတစ်ဝက်အချိန်တွင်သာ အိပ်မက်က ဘာကြောင့်မက်ရပါ သနည်း။ တစ်နေ့တာ ကုန်ဆုံးသွားပြီးနောက် ညဘက် အိပ်စက်နေချိန်တွင် ရုပ် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးက လဲလျောင်းအိပ်စက်အနားယူနေသော်လည်း အတွင်းပိုင်းဖြစ်သော စိတ်နာမ်ပိုင်းဆိုင်ရာများက အိပ်စက်အနားယူခြင်းမရှိပေ။ အိပ်မက်ဖန်တီးပုံ အကြောင်းအရာများနှင့် နာမ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဆန္ဒပုန်းစိတ်များကား အံ့ဩဖွယ်ကောင်း လှသလို နိုးထရှင်သန်လှုပ်ရှား ပြေးလွှားလျက် ထူးထွေဆန်းပြားလှပေသည်။

အတွင်းစိတ်ပုန်းများသည် တွန်းကန်ရာမှ နာမ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စိတ်များ၏ အနိမ့်အမြင့် အရွေ့နှုန်းများကိုလိုက်၍ ထိုက်သင့်သည့် အိပ်မက်များ မက်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ စိတ်သဘောတရားကား ဆန်းကြယ်လှသည်။ အကောင်အထည်ရှိ သော ကိုယ်ကာယကို ကိုင်တွယ်ထိတွေ့ မြင်တွေ့နိုင်သလို စိတ်ကို မြင်တွေ့ထိစပ် ကိုင်တွယ်ဖမ်းဆုပ် မရနိုင်ပေ။

လူတစ်ယောက်၏ ဘဝတွင် ကုန်ဆုံးကျင်လည်ခဲ့ရသော ထိတွေ့မြင် ကြား စသည့် အာရုံစိတ်များသည် မည်မျှပင် အချိန်ကာလကြာမြင့်စေကာမူ ထူးကဲ သောအတွင်းစိတ်သည် တစ်နေ့နေ့ တစ်ချိန်ချိန်တွင် မခေါ်ယူဘဲ ပြန်လည်ရောက်ရှိ လာတတ်ပေသည်။ မတွေ့တော့ဘဲ မထင်မှတ်ဘဲ သတိပြန်လည်ရတတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အိပ်စက်သည့်အချိန်အခါမှ အတိတ်မှဖြစ်ရပ်များ သို့မဟုတ် အနာဂတ် အတွက် တင်ကြိုနိမိတ်ပြအာရုံစိတ်များသည် အိပ်မက်အဖြစ် ပြန်လည်နိုးကြား သတိရလာစေသည်။

အိပ်မက်ဆိုသည်မှာလည်း ဖန်ဆင်းရယူကောင်းသောအရာ မဟုတ်ပေ။ မိမိဖြစ်စေလိုသော အရာများကို အာရုံပြု၍ အိပ်စက်သည့်တိုင် အိပ်မက်အဖြစ် မက်ချင်မှ မက်ပေလိမ့်မည်။ အိပ်မက်သည် အခြေနေပေါ်မူတည်ပြီးသာ မက်တတ် ပေသည်။ ဆန္ဒဖြည့်ဆည်းမှုသဘော အတွင်းစိတ်(မသိစိတ်)၌ ချုပ်တည်းထားရ သည်ကို အိပ်မက်အဖြစ် တစ်ဆင့်ခံ ထုတ်ဖော်ပြသခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

အိပ်မက်အမျိုးအစား

အိပ်မက်အမျိုးအစား အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် မိလိန္ဒပညာတွင် အိပ်မက် ခြောက်မျိုးကို ဖော်ပြထားသည်။ အိပ်မက်ဖြစ်ပေါ်ရခြင်း ၄ မျိုးတွင်...

- ၁။ ဓာတုက္ခောဘ - လေ၊ သလိပ်၊ သည်းခြေ၊ ဓာတ်ချောက်များမှု
- ၂။ အနဘူတပုဗ္ဗ - ရှေ့၌ ပြန်ကြားလေ့ကျက်မှု
- ၃။ ဒေဝတောပသံဟာရ - နတ်တို့၏ဆန္ဒဖြင့် လှည့်ပတ်မှု
- ၄။ ပုဗ္ဗနိတ္တ နောင်အခါကျိုးမဲ့၊ အကျိုးရှိမှု၊ နိမိတ်ပြမှုဟု အိပ်မက်အမျိုး အစားကို ပြဆိုထားသည်။

လေနာရှိသူ၊ သည်းခြေပျက်သူ၊ သလိပ်ပျက်သူ၊ ငန်းသိန္နီပတ်စွဲသူတို့ သည် ဓာတ်ကြီးလေးပါးဖောက်ပြန်မှုကြောင့်ဖြစ်ပြီး စုန်း၊ နတ်၊ ပယောဂလှည့်ဖြား

မူကြောင့်နှင့် မိမိ၏ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံကိုပြသော အတိတ်နိမိတ်အတွက် မြင်မက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

အိပ်မက်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ အကျိုးပေးမှုများကိုလည်း ကျမ်းဂန် များတွင် ဖော်ပြထားသည်။

- တစ်နှစ်အတွင်း မည်သည့်အချိန်အခါမဆို အကျိုးပေးမည်ဆိုပါက ညဉ့်ဦးယံ
- ခြောက်လအတွင်း မည်သည့်အချိန်အခါမဆို အကျိုးပေးမည်ဆိုပါက သန်းခေါင်ယံ
- သုံးလအတွင်း အကျိုးပေးမည်ဆိုပါက သန်းခေါင်ယံထက်ကျော်လွန် သောအချိန်
- ခုနှစ်ရက်အတွင်း အကျိုးပေးမည်ဆိုပါက အရက်တက်
- ချက်ချင်းလက်ငင်း အကျိုးပေးမည်ဆိုပါက နေ့အချိန်မက်သော အိပ်မက် ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့သည့် အနုပညာရှင်များ၊ သိပ္ပံပညာ ရှင်များ၊ စွန့်ဦးတီထွင်သူများသည် ၎င်းတို့၏ စိတ်ကူးဉာဏ်သစ်နှင့် ခက်ခဲသော ပုစ္ဆာများကို အဖြေထုတ်ရာတွင် အိပ်မက်များမှ ရရှိခဲ့ကြောင်း ပြောဆိုဝန်ခံခဲ့ကြ သည်။ စာရေးဆရာကြီး ချားလ်ဒစ်ကင်းသည် သူရေးသားခဲ့သော ဇာတ်ကောင် များနှင့် ဇာတ်လမ်းများသည် အိပ်မက်များမှ ရရှိခဲ့ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။

ထို့အတူ ဂီတပညာရှင်ကြီး “ကာတီနီ”သည် သူ၏ “နတ်ဒေဝါ၏ တေး သီချင်းကြီး”တေးသွားမှာ အိပ်မက်မှရရှိခဲ့ကြောင်း ဝန်ခံခဲ့သည်။ ၁၉၀၇ ခုနှစ်က နစ်မြုပ်သွားသော ကမ္ဘာကျော် တိုင်တန်းနစ်သဘောကြီးနှင့်ပတ်သက်၍ နော်ဝေ နိုင်ငံမှ တံငါသည်တစ်ဦးသည် သူကိုယ်တိုင် သဘောကြီးနစ်မြုပ်ခဲ့စဉ်က ပါဝင် နစ်မြုပ်ခဲ့စားခဲ့ရုံများကို ကြိုတင်၍ အိပ်မက်မက်ခဲ့ဖူးကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။

အိပ်မက်ဟူသည် ထိတွေ့မြင်ကြားခြင်းတည်းဟူသော အာရုံခံစိတ်၏ အနိမ့်အမြင့်ပေါ်တွင် မူတည်လေသည်။ သန့်စင်သော နာမ်ပိုင်းဆိုင်ရာအား အခြေခံ ၍ အမျိုးအစားကွဲပြားခြားနားသော ထူးခြားနိမိတ်ပြ အိပ်မက်များကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်လာစေသည်။ ပင်ရင်းအခြေခံစိတ်က ဖြူစင်သန့်ရှင်းခြင်း၊ အဖန်တလဲလဲ ထင်မြင်လာရသော အတိတ်အကြောင်းစွမ်းအားများကြောင့် ကြိုတင်နိမိတ်ပြအိပ်မက် မျိုး မက်နိုင်စေလေသည်။

သက္ကရာဇ် ၈၄၂ အင်းဝခေတ်တွင် ဒုတိယမင်းခေါင် နန်းတက်လာသည်။ ထိုမင်းသည် ပညာရှိများကို ချီးမြှောက်သော မင်းဖြစ်သလို ထိုခေတ်က အရှင်မဟာ သီလဝံသ၊ အရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ စသော ရဟန်းစာဆို ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများ ပေါ်ပေါက် ခဲ့သည်။ ပျို့၊ လင်္ကာ၊ ရတု၊ မော်ကွန်း စသဖြင့် မြန်မာစာပေထွန်းကားလာခဲ့သည်။ ဒုတိယမင်းခေါင်ကိုးကွယ်သော ဆရာတော်မှာ ဆီးတောဆရာတော်ဖြစ်သည်။ မင်း သုံးဆက်တိုင် ကိုးကွယ်ခြင်းခံရသည်။ ဆီးတောဆရာတော် ပျံလွန်တော်မူပြီး နောက် တောင်ဖီလာဆရာတော်၏ မယ်တော်ထံ၌ အိပ်မက်ပေးလေသည်။ အိပ်မက်ထဲတွင်...

“ငါ ဆီးတောဆရာဖြစ်သည်၊ ငါလာနေမည်”ဟု အိပ်မက်ပေးကြောင်း သာသနာ့ဝံသဒီပနီတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဗုဒ္ဓမယ်တော် သီရိမဟာ မာယာမြတ်မိဖုရားကြီး၏ ထူးခြားနိမိတ်ပြ အိပ်မက် ဗုဒ္ဓ၏မယ်တော်ဖြစ်သော သီရိမဟာမြတ်မိဖုရားကြီးသည် ဘုရား အလောင်းတော်မွေးမည့်အကြောင်း နိပါတ်ပြ ကြိုတင်မတ်ခဲ့သော အိပ်မက်အမျိုး အစားမှာ ငြိမ်းချမ်းခြင်း၊ ပြည့်စုံခြင်းဟူသော ဝန်းကျင်ကိုမှီ၍ တိကျပီပြင်သော အနာဂတ်အတွက် နိမိတ်ပြအိပ်မက် အမျိုးအစားပင် ဖြစ်လေသည်။

သုဒ္ဓေါဓနမင်းကြီး၏ အရိပ်အာဝါသကား အေးမြငြိမ်းချမ်းလှသည်။ သီရိမဟာမြတ်မိဖုရားကြီးဘဝကား အရာခပ်သိမ်းသော အမှုကိစ္စတို့တွင် ပူပင် သောက ရောက်စရာမရှိပေ။ ထို့ပြင် မယ်တော်မာယာ၏ အံ့ဖွယ်ဂုဏ်ရည် ၁၂ ပါးကလည်း ထူးခြားလှသည်။

- (၁) မည်သည့်အခါမှ ထမင်းမလျော့သော တစ်ကွမ်းစားအိုးကို ရရှိခြင်း
- (၂) အနာနှိပ်စက်သူအား ကိုင်တွယ်ပါက အနာပျောက်ကင်းခြင်း
- (၃) အလိုရှိပါက ကိုင်တွယ်သောဝတ္ထုတိုင်း ရွှေဖြစ်ခြင်း
- (၄) စိုက်ပျိုးသောမျိုးစေ့၊ သစ်စေ့တို့က ချက်ချင်းအပင်ပေါက်၍ သီးပွင့်ခြင်း
- (၅) အလိုရှိပါက တောင်ထိပ်မှပင် ရေထွက်ခြင်း
- (၆) အလိုရှိသော အစားအစာတို့ကို တောင်စောင့်နတ်၊ မြို့စောင့်နတ်တို့က လာပို့ရခြင်း
- (၇) အလိုရှိသော အဝတ်အထည်တို့ကို နတ်တို့က လာပို့ရခြင်း

- (၈) စက်တော်ခေါ်ရာ၌ နတ်မင်းတို့က စောင့်ရှောက်ရခြင်း
- (၉) ခရီးသွားရာတစ်လျှောက် နတ်မင်းတို့က စောင့်ရှောက်ရခြင်း
- (၁၀) အပူဒဏ်လွန်ကဲလျှင် နတ်တို့က ရေလာဆက်ရခြင်း
- (၁၁) အအေးဒဏ်လွန်ကဲလျှင် နတ်တို့က အဝတ်ပုဆိုးလာဆက်ရခြင်း
- (၁၂) အလှူဒါနပြုလိုပါက ရတနာမိုးရွာခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ အံ့ဖွယ်ဂုဏ်ရည်များရှိသော မယ်တော်မာယာ၏ ဝမ်းကြာတိုက်တွင် ဘုရားလောင်း ပဋိသန္ဓေယူပုံ အိပ်မက်အကြောင်းရင်းကို ကျီးသဲလေးထပ် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဓိနတ္ထပကာသနိကျမ်းတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

တစ်ညတွင် မယ်တော်မာယာသည် ထူးခြားသည့်အိပ်မက်ကို မြင်မက်လေသည်။ အိပ်မက်ပုံမှာ သီရိမဟာမာယာမြတ်မိဖုရားကြီးသည် သလွန်တော်ပေါ်တွင် အိပ်စက်နေစဉ် စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးလေးပါးသည် မိဖုရားကြီးနှင့်အတူ သလွန်ကိုပါ သယ်ယူပြီး မြင့်မားလှသည့် ဟိမဝန္တာတောင်ရှိ ယူဇနာ ၆၀ ရှိသော ဆေးဒန်းမြင်းသီလာကျောက်ဖြာ၏ မျက်နှာပြင်ပေါ်တွင် ပေါက်လျက်ရှိသော အင်ကြင်းပင်ကြီးအောက်တွင် ညင်သာစွာ ချထားလိုက်ကြသည်။

လွန်စွာမှချောမောလှပသော နတ်မိမယ်နတ်သမီး ၄ ဦးသည် ထူးခြားသော သီတာနဝရတ်ရေချိုဖြင့် မိဖုရားကြီးအား ရေချိုးပေးကြသည်။ ရေချိုးပေးပြီး သန့်စင်သော နတ်ပန်းနံ့သာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်လျက် ငွေသားအတိပြီးသော တောင်ထွတ်ပေါ်ရှိ ရွှေမိမာန်ထဲသို့ ပို့ဆောင်အိပ်စက်စေသည်။ ထိုအခါ တော်ငွေရောင်အဆင်းရှိသော ဆင်ပြောင်ရတနာသည် မြောက်အရပ်မှလာ၍ သီရိမဟာမာယာမြတ်မိဖုရားကြီး၏ လက်ယာနံပါးကို လှစ်ခနဲဝင်သည်ဟု မြင်မက်လေသည်။ အဆိုပါ အိပ်မက်ကား အလောင်းတော်သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားအား ဖွားမြင်ရမည်ဟု နိမိတ်ပြလိုက်သည့် အိပ်မက်ဖြစ်ပေသည်။

ထိုအတူ သိဒ္ဓတ္ထကုမာရ မင်းသားဖြစ်ပြီးနောက် ဘုရားမဖြစ်မီ သက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခုနှစ်တွင် အိပ်မက်ကြီးငါးမျိုး မက်ခဲ့သည်။ ဘုရားအဖြစ် ရောက်ရှိပြီးနောက် မြတ်ဗုဒ္ဓကိုယ်တိုင် အဓိပ္ပာယ်ကောက်ဖြေကြားခဲ့သော ကောသလမင်းကြီး မြင်မက်ခဲ့သည့် အိပ်မက် ၁၆ ချက်သည်လည်း နိမိတ်ပြအိပ်မက်များမှ ထူးခြားထင်ရှားသော အိပ်မက်များပင် ဖြစ်ပေသည်။

သရေခေတ္တရာမင်းဆက် ဒွတ္တပေါင်

မျက်စိသုံးခု အတုမဲ့ခေါင် ဒွတ္တပေါင်

သာသနာနှစ် ၆၀၊ ရသေ့မြို့ (ယခု ပြည်မြို့) မဟာသမ္ဘဝမှစ၍ရေတွက်
သော် သရေခေတ္တရာမင်းဆက်မှာ မင်းဆက်ပေါင်း ၂၇ ဆက်ရှိခဲ့သည်။ သုံးဆက်
မြောက်သောမင်းမှာ ဘုန်းတန်ခိုး လွန်စွာကြီးသည့် ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး ဖြစ်သည်။
ပွေးဘဝမှလာသော မင်းဖြစ်သောကြောင့် “ဒွတ္တပေါင်”သည် “တွတ္တ”ပွေးဟု ဆိုကြ
သည်။

ပျူမြို့သစ် (ပြည်မြို့)၏ ပထမဆုံးမြို့တည်သူမှာ နန်းဆက် ၆ နှစ်မျှ
စိုးစံခဲ့သည့် မဟာသမ္ဘဝဖြစ်သည်။ (မဟာသမ္ဘဝမင်း နန်းတည်ရာနေရာကား ယခု
ပြည်မြို့ဈေးကြီးနေရာဖြစ်သည်။) ဗေဒါရီမိဖုရားတွင် ပဋိသန္ဓေသုံးလရှိသောအခါ
မဟာသမ္ဘဝမင်းကြီး နတ်ရွာစံသည်။ ညီတော်စူဠာသမ္ဘဝသည် မရိုးတော် ဗေဒါရီ
အား မိဖုရားမြှောက်၍ နန်းတက်ခဲ့သည်။

မဟာသမ္ဘဝ၊ စူဠာသမ္ဘဝ ခမည်းတော်နှစ်ပါးကို အစွဲပြု၍ “ဒွိတပေါင်”မှ
“ဒွတ္တပေါင်”ဖြစ်လာသည်ဟုလည်း ဆိုကြသည်။ သထုံရာဇဝင်တွင် သထုံမင်း
တစ်ပါး၏ ဘွဲ့တော်မှာ “သူရိယစန္ဒာ မဟာဒွတ္တပေါင်”မင်းဟု အမည်ရှိသောကြောင့်
“ဒွတ္တပေါင်”ကို မင်း၏ဘွဲ့အဖြစ် အယူရှိသည်။ သထုံရာဇဝင်၌ သရေခေတ္တရာပြည်
ဒွတ္တပေါင်မင်းကို “ရာမဒွတ္တပေါင်မင်း”ဟု ခေါ်သည်။

သုတေသီများ၏ ယူဆချက်များမှာလည်း စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်သည်။
ဟန်လင်းမှ တူးဖော်ရရှိသော ပျူကျောက်စာများတွင် “တွးဝံး”ဟူသော ပျူဘာသာ

အသုံးအနှုန်းကို တွေ့ရသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ “တွားဝံး”သည် မြင့်မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် မင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒွတ္တပေါင်ဆိုသည့် အခေါ်အဝေါ်မှာ “တွားဝံး” မှ ဆင်းသက်လာသည်ဟု ယူဆကြသည်။

ဖိုးဦးတောင်မှ မြတ်စွာဘုရားဗျာဒိတ်တော်

သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားပွင့်တော်မူပြီး (ငါးဝါမြောက်) မဟာ သက္ကရာဇ် ၁၀၇ တွင် ပြည်မြို့တစ်ဖက်ကမ်းရှိ ဖိုးဦးတောင်သို့ ရဟန္တာငါးရာခြံရံ လျက် ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူခဲ့သည်။ ဖိုးဦးတောင်ထိပ်မှ အရှေ့ယွန်းယွန်းသို့ ရှုကြည့်တော်မူရာ ရေပေါ်တွင် နွားချေးခြောက် ပေါလောပေါ်၍မျောနေသည်ကို မြင်တော်မူမိသည်။

ထိုအချိန်တွင် ပွေးသတ္တဝါတစ်ကောင်သည် သန့်စင်သော မြေစိုင်းခဲကို လက်နှစ်ဖက်ဖြင့်ယူ၍ မြတ်စွာဘုရားအား လှူဒါန်းပူဇော်ခဲ့သည်။ ထိုအကြောင်း အရာနှစ်ပါးကို မြင်တော်မူသော ဘုရားရှင်သည် ပြုံးတော်မူရာ ညီတော်အာနန္ဒာက လျှောက်ထားမေးမြန်းခဲ့သည်။

“အာနန္ဒာ... ငါ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီး သာသနာတော်နှစ် ၁၀၁ နှစ်ရောက်ရင် နွားချေးခြောက် ပေါလောပေါ်နေရာမှာ နိမိတ်ကြီးငါးပါး ထင်ရှားဖြစ်လတ္တံ့”ဟု ဗျာဒိတ်တော် ထားခဲ့သည်။

ဖိုးဦးတောင်မှ ဗျာဒိတ် ၅ တန်နှင့် သရေခေတ္တရာ၏ မြေကြီးကို လက်ဝယ်ဆုပ်ကိုင်ပြီးထားခဲ့သော ဗျာဒိတ်တော်တို့မှာ...

- ၁။ ကြီးစွာသော မြေလျင်လှုပ်ခြင်းလည်းတစ်ပါး
- ၂။ ဖိုးဦးမော်အရပ်၌ အင်းကြီးပေါ်သည်လည်းတစ်ပါး
- ၃။ စမုန်ဆံမြိတ်ဖြစ်ခြင်းသည်လည်းတစ်ပါး
- ၄။ ပုပ္ဖားတောင်ခြေမှ စုန်စုန်တက်သည်လည်းတစ်ပါး
- ၅။ သရေခေတ္တရာပြည် တည်ရာအရပ်၌ ပင်လယ်ရေခန်းခြောက်ခြင်း သည်လည်းတစ်ပါးတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဘုရားရှင်က ယခု မြေစိုင်းခဲလှူသော ပွေးငယ်လေးသည် လူ့ဘဝသို့ ရောက်ရှိလာလျှင် “မျက်စိသုံးခု အတုမဲ့ခေါင် ဒွတ္တပေါင်”ဟု ဗျာဒိတ်ထားတော်မူ ပြီး မစွဲမဒေသသို့ ကြွမြန်းတော်မူခဲ့သည်။

ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး၏ ဖခင်မှာ မဟာသမ္ဘဝ၊ မိခင်က ဗေဒါရီဖြစ်သည်။ မဟာသမ္ဘဝနှင့် စူဠာသမ္ဘဝညီနောင်နှစ်ပါးမှာ မွေးဖွားစဉ်က မျက်စိနှစ်ကွင်း အလင်းမရသောကြောင့် မင်းကြီးက ဖျောက်ဖျက်ပစ်ရန် အမိန့်တော်ရှိသော်လည်း မိဖုရားကြီးမှာ မဖျောက်ဖျက်ပစ်နိုင်ဘဲ မင်းကြီးမသိအောင် လျှို့ဝှက်ထားခဲ့ရသည်။

မင်းကြီး သိရှိသွားချိန်တွင် သတ်မည်ပြုရာ ဝှက်မထားဝံ့တော့ဘဲ ချက်ချင်းအသတ်ခံရသည်ထက် မမြင်ကွယ်ရာတွင် အသက်ရှည်လိုရှည်ငြား စားမြိန်စာမှန်ရိက္ခာအပြည့်အစုံနှင့် ဖောင်ပေါ်တင်၍ ဧရာဝတီမြစ်တွင် မျှောချခဲ့သည်။ စစ်ပင်ကြီးကိုင်းသောအရပ်သို့ ရောက်သောအခါ ဖောင်နှင့်တိုက်မိရာမှ စန္ဒာမုခိဘိလူးမသည် ဖောင်ပေါ်သို့တက်ရောက်လိုက်ပါလာပြီး စားမြိန်စာကို နေ့စဉ်စားခဲ့သည်။

ညီနောင်နှစ်ပါးက စားမြိန်စာများ လျော့ပါးသွားသည်ကို မသင်္ကာ၍ နောင်တော် ညီတော်လက်များကို အမှတ်အသားပြုပြီး သတိနှင့် စားသုံးကြသည်။ ထိုစဉ် ညီနောင်နှစ်ပါးသည် အချောင်ဝင်စားသော ဘိလူးမလက်ကို ဖမ်းမိပြီး သန်လျက်နှင့် သတ်မည်ပြုရာမှ ဘိလူးမသည်...

“အရှင်သားတို့... အကျွန်ုပ်အသက်ကို ချမ်းသာပေးပါ၊ အရှင်သားတို့ အလိုရှိရာကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ပေးပါမယ်”

“ဟယ်... ဘိလူးမ၊ နင့်စကားအတိုင်းဆိုရင် ငါတို့ညီနောင် မျက်စိမမြင်ဘူး၊ မျက်စိပြန်မြင်အောင် ပြုလုပ်ပေးနိုင်မလား၊ ပြုလုပ်ပေးနိုင်မယ်ဆိုရင်တော့ အသက်ကို ချမ်းသာပေးမယ်”

“အရှင်တို့ မျက်စိများကို မြင်အောင် ပြန်ကုသပေးပါမယ်”

သစ္စာတည်စေဟု သစ္စာပြုစေပြီး ဘိလူးမအား လွှတ်လိုက်သည်။ ဘိလူးမသည် ထက်မြက်သောဆေးဝါးများနှင့် ဖောင်ပေါ်သို့လိုက်ပါရင်း ဆေးကုသပေးသည်။ စ၍ကုသောအရပ်ကို စကုအရပ်ဟု ယနေ့တိုင် ခေါ်ကြသည်။ မျက်စိမြင် အလင်းရသောအရပ်ကို ယခုတိုင် “ရွာလင်း”ဟု ခေါ်သည်။ မိုးကားအဖုံး၊ မြေကားအထဲဟု မင်းသားတို့ဆိုသောအရပ်ကို “မိုးဖုံးမြေထဲ”ဟု ယခုထက်တိုင် ခေါ်တွင်ကြလေသည်။

ဖောင်ကို မြစ်အတိုင်း ဆက်မျှောခဲ့ကြရာ ကြီးကြာငှက်များ ပျံသန်းပျော်မြူးရာဖြစ်သော ကုဉ်ပြင်အရပ် (ယခုအခါ ကုန်းသာလင်းရွာ)သို့ရောက်သော် ဖောင်ကိုထားခဲ့ပြီး လက်နက်ငါးပါးကိုယူဆောင်၍ ခရီးဆက်ခဲ့ကြသည်။ ဦးရီးတော်

ရှင်ရသေ့ (အိမ်ရှေ့မင်းသား ခေပုဒုတ) သီတင်းသုံးရာအရပ်သို့ ရောက်လာသည်။ လမ်းခရီးတွင် ဗေဒါရီ ရေခပ်ဆင်းသောခြေရာနောက်ကို လိုက်ရင်း ဗေဒါရီနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သည်။

သိကြားမင်းနှင့် သူမြတ်ခုနစ်ယောက်ကို တည်ခဲ့သောမြို့တော် သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဗျာဒိတ်တော်ထားတော်မူခဲ့သည့်အတိုင်း သရေခေတ္တရာပြည်ကြီးကို ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး စတင်တည်ထောင်ရာတွင် ဂဝံပတေ၊ ရသေ့၊ သိကြား၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ စန္ဒီ၊ ပရမေသုရာ သူမြတ်ခုနစ်ပါးတို့သည် တညီ တညွတ်တည်း စည်းဝေးတိုင်ပင်ကြပြီး ဝိုင်းဝန်းကူညီ မြို့တည်ထောင်ကြသည်။

မှော်စာကျောက်ကာ သိမ်ကုန်းကျောက်တိုင်အနီးတွင် ယနေ့ထိ ပူးတွေ့ ရသော "စက်တိုင်ဘုရား" တည်ရှိသည်။ အဆိုပါ စက်တိုင်ဘုရားမှာ သရေ ခေတ္တရာပြည်ကြီးကို စတင်တည်ထောင်စဉ်အချိန်က သိကြားမင်းကိုယ်တိုင် စက်ကြီးကိုင်ရပ်သည့်နေရာဖြစ်သည်။ သိကြားမင်းကိုယ်တိုင် စက်တိုင်တွင်ရပ်ပြီး နဂါးကို စက်ကြီးပြု၍ လှည့်လည်တော်မူခဲ့သည်။

နဂါးစက်ကြီးဖြင့် ရစ်လည်သော မြို့အတိုင်းအတာမှာ အချင်းအားဖြင့် တစ်ယူဇနာ၊ အဝန်းအားဖြင့် သုံးယူဇနာရှိပေသည်။ မြို့တွင်းမြို့ပြင် ဝင်ထွက်သွား လာနိုင်ရန်အတွက် တံခါးကြီး ၃၂ တံခါး၊ တံခါးငယ် ၃၂ တံခါးများကို စီရင်ထား သည်။ ကျုံး၊ မြောင်း၊ ပစ္စင်၊ ရင်လျှောက်၊ တန်ဆောင်း၊ ပြအိုး စသည့် မြို့အင်္ဂါခုနစ်ပါးနှင့် ထူးဆန်းတင့်တယ်စွာ သိကြားမင်းနေထိုင်ရာ သုဒဿနမြို့ကဲ့သို့ သရေခေတ္တရာမြို့ကို တည်ထောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာက ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး တည်ထောင်ခဲ့သော သရေ ခေတ္တရာမြို့ဟောင်းကြီးသည် ဘဲဥပုံလည်း မမည်၊ စက်ဝန်းပုံလည်းမကျသော အဝန်းအဝိုင်းပုံသဏ္ဍာန် မြို့တော်ကြီးဖြစ်သည်။ နှစ်ကာလကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်၍ ယခု အခါ သစ်ပင်ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းတို့ ပုံးအုပ်လျက်ရှိသည်။

အနောက်ခြမ်းရှိ မြို့ရိုးကား ယနေ့အထိ မူလပကတိနီးပါး ကောင်းမွန် စွာကျန်ရှိလျက် ရှိနေသေးသည်။ အမြင့် ၁၆ ပေ၊ အကျယ် ၁၇ ပေရှိသော အုတ် မြို့ရိုးမှာ မြို့ရိုးနှစ်ထပ်၊ ကျုံးနှစ်ထပ်ဖြစ်သည်။ မြို့ရိုးလက်တံ ဝဲယာတို့တွင် မြို့တွင်း သို့ ရန်သူများဝင်ရောက်လာပါက တိုက်ခိုက်ရန် ကတုတ်များပြုလုပ်ထားသည်။ အုတ်ရိုးအစအနများကို ယနေ့ထက်တိုင် တွေ့ရှိနေကြရသေးသည်။

မြို့ရိုးပေါက်များရှိ ကျောက်စာတိုင်များအား ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန မှ ၁၉၆၅ ခုနှစ် ရွှေတံခါးမြို့ပေါက်ကို တူးဖော်သုတေသနပြုခဲ့ရာ သမိုင်းဆိုင်ရာ တန်ဖိုးရှိသည့် အထောက်အထားများကို တွေ့ရှိခဲ့ကြရသည်။

မြို့ရိုးကြီး၏ လေးမျက်နှာတွင် မူလပကတိလက်ရာများဖြင့် ကြွင်းကျန် နေသေးသည်။ မြို့ဝင်ပေါက်ငယ် ၃၀ ကျော်နှင့် ရွှေတံခါးမြို့ပေါက်ကဲ့သို့ မြို့ဝင် ပေါက်ကြီး ၉ ပေါက်ကို တွေ့ရသည်။ မြောက်ဘက်မျက်နှာတွင် နတ်ပေါက်၊ နဂါးတွန့်ပေါက်၊ အနောက်ဘက်မျက်နှာတွင် ရွှေတံခါးပေါက်၊ မှတ်ရည်ပေါက်၊ တောင်ဘက်မျက်နှာတွင် ရဟန္တာပေါက်၊ ဘီလူးမပေါက်၊ သာယာဝတီပေါက်၊ အရှေ့မျက်နှာတွင် မုဋ္ဌောပေါက်၊ တွင်းပြပေါက်တို့ကို တွေ့ရသည်။ ထိုမြို့ပေါက် ကြီး၏ မြို့အဝင် လက်ဝဲဘက်၌ ပရိတ်ကျောက်စာတိုင်တစ်တိုင် စိုက်ထူထားသည် ကို တွေ့ရသည်။

အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း အက္ခရာဖြင့် ရေးထိုးထားသည့် “မောရသုတ်” “မင်္ဂလသုတ်” ပရိတ်တော်ပါဠိဂါထာများကို ရေးထိုးထားသည်။ ထို့အတူ တွင်းပြ မြို့ဝင်ပေါက်တွင်လည်း “ရတနာသုတ်ပရိတ်” တရားတော်ကို ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာတိုင်အကျိုးတစ်တိုင်နှင့် နဂါးတွန့်ပေါက်အနီးမှာလည်း စာလုံးများ ပျက်စီးနေသော ကျောက်စာတိုင်ကို သုတေသနဌာနက တူးဖော်ရရှိရာ သရေ ခေတ္တရာမြို့ရိုး၏ မြို့ဝင်ပေါက်တိုင်းတွင် ပရိတ်ကျောက်စာတိုင် တစ်တိုင်စီ ရေးထိုးထားကြောင်း ယုံကြည်ယူဆဖွယ်ရာ ရှိလေသည်။

သရေခေတ္တရာမြို့ကြီးကို တည်ဆောက်ခဲ့ပြီးနောက် သိကြားမင်း ကိုယ်တိုင် ဒွတ္တဘောင်မင်းကြီး၏ လက်တော်ကို ကိုင်မလျက် ရာဇဘိသေကခဲယူ ရွှေနန်းတင်ပေးတော်မူခဲ့သည်။ မိဖုရားများကား တောင်နန်းတွင် စန္ဒာဒေဝီ၊ မြောက် နန်းတွင် ဥမ္မာရဒေဝီ၊ အနောက်နန်းတွင် ဧရာပတ္တနဂါးမင်း၏ သမီးတော် ဘောစန္ဒီတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ထို့ပြင် သီလဝင်ဓားနှင့် မင်းမြောက်တန်ဆာငါးပါး၊ ဧကရာဇ်မင်းတို့နှင့် သာ ထိုက်တန်သော မင်းခမ်းမင်းနားများ၊ ရန်အပေါင်းကိုနှိမ်နင်းနိုင်သည့် အရိန္ဒမာ လှံနှင့် ခေါင်းလောင်းကြီး၊ နာဠာဂီရိဆင်၊ ဝလာဟကမြင်း၊ နတ်သူရဲတစ်ကျိပ်ခုနစ် ယောက်၊ သံတမန်အရာ၌ ဘုန်းပညာအင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အမတ်ငါးပါး၊ ငရဲကျား၊ ပဉ္စင်းဖြူ၊ ပဉ္စင်းညိုတို့အား သိကြားမင်းကိုယ်တိုင် ဆောင်နှင်းပေးအပ် ခဲ့သည့် မင်းကြီးဖြစ်သည်။

ဒုတ္တပေါင်မင်းကြီးသည် ဘုန်းတန်ခိုးလွန်စွာကြီးမားသော မင်းကြီးဖြစ်သည်။ ခြေထောက်လှမ်းကြွ၍ နင်းတိုင်း မြေကြီးတို့ ကျွန်ုပ်ကုန်၏။ သိကြားမင်းသည် သူ၏ ဘုန်းတန်ခိုးအာနဘော်ဖြင့် ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်းတိုင်းကို သံမှိုခံစေ၏။ ဓမ္မဒီပါကျွန်းမှ အသုရာပြည်၊ နဂါးပြည်တိုင်အောင် လက်နက်နိုင်ငံဖြစ်၍ အခွန်ခံယူ၏ဟု ဦးကုလား မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးနှင့် မှန်နန်းရာဇဝင်တို့တွင် ဖော်ပြပါရှိသည်။

ဒုတ္တပေါင်မင်းကြီး၏ ကောင်းမှုတော်များ

ဒုတ္တပေါင်မင်းကြီးသည် ဘုန်းတန်ခိုး၊ လက်ရုံးရည်၊ နှလုံးရည်တို့နှင့် ပြည့်စုံသလို နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး၊ မြို့ပြဖွဲ့စည်းရေးတို့တွင် အတွေးအခေါ် အမြော်အမြင်တရားနှင့် ပြည့်စုံသော မင်းဖြစ်သည်။ စစ်သည်ဗိုလ်ပါများနှင့် တောင့်တင်းခိုင်မာသော မြို့ကြီးခုနစ်မြို့၊ တိုက်ကြီးခုနစ်တိုက်ဖြင့် ဝန်းရံထားသည်။ သာသနာတော်ကြီး စည်ပင်ပြန့်ပြောမှုအတွက် ရဟန္တာအရှင်မြတ် ၃၀၀၀ တို့အား နေ့စဉ် ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် ထောက်ပံ့ပူဇော်ခဲ့သည်။

သာသနာပြုရှင်ရဟန်းများ အေးချမ်းသာယာစွာ ကမ္မာ ကမ္မ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဒုတ္တပေါင်မင်းကြီး၏ သားတော် ရဟန္တာအရှင်မြတ်နှစ်ပါးကိုယ်တိုင် ၉ လုံးသောသိမ်တို့ကို သမုတ်တော်မူခဲ့သည်။ (ထို ၉ လုံးသောသိမ်တို့အနက် မြင်ဗာဟု သိမ်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစဦးသမုတ်ခဲ့သည့်သိမ်ဖြစ်ကြောင်း အရိယဝံသကျမ်းတွင် လာရှိကြောင်း စွယ်စုံကျော်ထင်ကျမ်းတွင် ဆိုထားသည်။)

ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ သမုတ်တော်မူသောကြောင့် ရဟန္တာသိမ် ၉ သိမ်ဟုခေါ်ဆိုသော သိမ်တို့မှာ မြင်ဗာဟုသိမ်၊ ရွှေငါးကြင်းသိမ်၊ ပွင့်လှသိမ်၊ ကျောက်ကာသိမ်၊ ပါဒသိမ်၊ ကျောက်တံခါးသိမ်၊ ဘုရားကြီးသိမ်၊ စက်တိုင်သိမ်၊ ဇေယျာပထဝီသိမ်တို့ ဖြစ်သည်။

ပြည်သူအပေါင်းတို့ ကိုးကွယ်နိုင်ရန် ဘုရားရှင်၏ သရီရဓာတ်တော်များနှင့် သောကြမ္မာ၊ ညည်းညည်း၊ စည်းစည်း၊ ပေါပေါ၊ လျောလျော၊ မြသီတင်၊ ဘုရားတောင်စေတီ၊ ဆုတောင်းပြည့်နှစ်ဆူ၊ ဘုရားရှင်၏ လက်ရုံးတော်ကို ဌာပနာထားသော ပုထိုးကြီး စသဖြင့် ၁၀ ဆူ တည်ထားခဲ့သည်။

ထို့ပြင် နဝင်းကျေစေတီတော် အကျော် ၉ ဆူ၊ ဥမင် ၉ ခု၊ တောင်ရံ ၉ လုံး၊ ကုန်း ၉ ကုန်းရှိ စေတီပုထိုးနှင့် ကန် ၉ ကန်ကိုလည်း တည်ထားပြုစုခဲ့သေးသည်။

ဒုတ္တပေါင်မင်းကြီးအား ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ ပေးသနားတော်မူသော ဂါထာမန္တန်

(၁) အတိတ် ဗုဒ္ဓရတနံ
ဗုဒ္ဓဝံသ မနာဂတံ။
မမ သီသေ ဌပေတွာန
ယာဝစီဝံ နမတ္ထု မေ။

(၂) အတိတ် ဓမ္မရတနံ
ဓမ္မဝံသ မနာဂတံ။
မမ သီသေ ဌပေတွာန
ယာဝစီဝံ နမတ္ထု မေ။

(၃) အတိတ် သံဃရတနံ
သံဃဝံသ မနာဂတံ
မမသီသေ ဌပေတွာန
ယာဝစီဝံ နမတ္ထု မေ။

အတိတ် - လွန်တော်မူကုန်ပြီးသော ဗုဒ္ဓရတနံ၊ ဘုရားရတနာတို့ကို လည်းကောင်း။ အနာဂတံ - နောင်ပွင့်တော်မူလတ္တံ့သော၊ ဗုဒ္ဓဝံသံ - ရှေးဘုရား တို့ကဲ့သို့ လာခြင်းကောင်းသော အနွယ်တော်ဖြစ်သော ဘုရားရှင်တို့ကိုလည်း ကောင်း။ မေမမ - အကျွန်ုပ်၏၊ သီသေ - ဥတ္တမဂံသည် ဆန်းထူး ဦးခေါင်းဦး၌၊ ဌပေတွာန - ထားပြီး၍၊ ယာဝစီဝံ - အသက်ထက်ဆုံးတိုင်အောင်၊ နမော - ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထု - ဖြစ်စေသတည်း။

အတိတ် - လွန်တော်မူကုန်ပြီးသော၊ ဓမ္မရတနံ - တရားရတနာတို့ကို လည်းကောင်း။ အနာဂတံ - နောင်ဘုရားတို့သည် ဟောတော်မူလတ္တံ့သော၊ ဓမ္မ ဝံသံ - တရားတည်းဟူသော အနွယ်ကိုလည်းကောင်း။ မေမမ - အကျွန်ုပ်၏၊ သီသေ - ဥတ္တမဂံ စသည် ဆန်းထူး ဦးခေါင်းဦး၌၊ ဌပေတွာန - ထားပြီး၍၊ ယာဝစီဝံ - အသက်ထက်ဆုံးတိုင်အောင်၊ နမော နမကာရော - ရှိခိုးခြင်းသည်၊ အတ္ထုဘဝတု - ဖြစ်စေသတည်း။

ဒုတ္တပေါင်မင်းကြီးသည် ဤမန္တန် ၃ ဂါထာကို နေ့စဉ် ရွတ်ဖတ်သရဏ္ဍာယ် သည်။ ရဟန္တာအရှင်မြတ်များပေးသော ဂါထာဖြစ်သောကြောင့် ဒုတ္တပေါင်မင်းကြီး အနေနှင့် ဘုန်းတန်ခိုးအာဏာ ကြီးမားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ရာဇဝင်ဆရာများက ဆိုထားပါသည်။

ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး ပုတီးစိပ်

ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးသည် ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ ပေးသနားတော်မူသော အထက်ပါ မန္တန် ၃ ဂါထာကို ရွတ်ဆိုသရဇ္ဈာယ်ပြုသည့်အပြင် အောက်ပါပုတီးစိပ် ဖြင့်လည်း ပုတီးစိပ်ခဲ့ပေသည်။

စတေ၊ စာတေ

ထာပတေ၊ သုစတေ၊ ခါမတေ

ဣလန္တေ၊ ဣလာတေ၊ ကတေ

“စတေ” ရွတ်မှု - သူခပ်သိမ်းကြံ၍မဖြစ်

“စာတေ” ရွတ်မှု - အသက်ရှည်အံ့

“ထာပတေ” ရွတ်မှု - အနာပျောက်အံ့

“သုစတေ” ရွတ်မှု - မိုးရွာအံ့

“ခါပတေ” ရွတ်မှု - ရေတံပိုး ဘေးခပ်သိမ်းပျောက်အံ့

“ဣလန္တေ” ရွတ်မှု - ချမ်းသာအံ့

“ဣလာတေ” ရွတ်မှု - ဆင်ထက်ကသက်၍ ရှိခိုးအံ့

“ကတေ” ရွတ်မှု - ကြံတိုင်းပြီးစီးအံ့။

(ဤ ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးပုတီးစိပ်အား ချောင်းဦးမြို့ အောင်ချမ်းသာရွာ ရှေ့ကျောင်း အသျှင်ဣန္ဒာစရိယ၏ ပုရပိုက်မှုမှ ကူးယူရရှိပါသည်။ အသျှင်ဣန္ဒာ စရိယမှာ နာမည်ကျော် “ဣန္ဒာစရိယတြိနေတြဓာတ်ကျမ်း”ကို ပြုစုခဲ့သော ကျမ်းပြု ဆရာဖြစ်ပါသည်။)

ပုဂံမင်းသက်
ပျူစောထီး

ပေါက္ကံရာမ အရိမဒ္ဒနာ၊ ပုဏ္ဏဂါမ၊ တမ္ပဝတီ၊ သီရိပစ္စရာ၊ သမ္ပဏ္ဍဂါမ၊
ပဏ္ဍုပလာသ၊ နာဂဂုတ္တမ၊ ပရမပူရ၊ အပနဓိနဂရ၊ သမ္ပဒေသ၊ ဝေဠုကာရာမ၊
ပုဂံဟူသော အမည် ၁၃ မျိုးနှင့် မြန်မာတို့၏ ဂုဏ်ယူဝံ့ကြွားဖွယ်ရာ မြတ်ဗုဒ္ဓ
ဘာသာ သာသနာထွန်းကားခဲ့သည့် ပုဂံခေတ်ကား မင်းဆက်ပေါင်း ၅၅ ဆက်
ရှိသည်ဟု ရာဇဝင်ရှေးသမိုင်းဟောင်းများတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ပေါက္ကံရာမ၊ အရိမဒ္ဒနာ၊ ပုဏ္ဏဂါမ၊ တမ္ပဝတီ စသည့် ပထမဆုံးမြို့တို့
သည် အုတ်ရိုးမဟုတ်၊ သစ်တပ်မြို့များသာ ဖြစ်သည်ဟု ပညာရှင်များက ယူဆ
ကြသည်။ ဖျဉ်ပြားမင်းလက်ထက်ရောက်မှ မြို့တံခါး ၁၂ ရပ်ကို အစောင့်နတ်များ
ထား၍ တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယနေ့ထိ အရှေ့မျက်နှာမြို့ရိုးတွင် မြင်တွေ့
နိုင်သေးသော နတ်မောင်နှမစောင့်သည့် သရပါတံခါးမှာ ထင်ထင်ရှားရှား တည်ရှိနေ
ပေသေးသည်။

ရှေးမင်းများ စစ်တိုက်ရာတွင် စတ္တာသီလနိပါတ် သရဘင်္ဂဇာတ်လာ
သရဝဿ မြားမိုးရွာအောင်ပစ်ခြင်း၊ သရပါဒသ ပြာသာဒ်ကဲ့သို့ပစ်ခြင်း၊ သရပါ
ကာရ တံတိုင်းကာကဲ့သို့ပစ်ခြင်း၊ သရဗေဒါ မြားမှန်အောင်ပစ်ခြင်း စသဖြင့် မြား
ပစ်နည်း ၁၂ မျိုး ရှိသည်။ အရှေ့မျက်နှာမြို့ရိုးရှိ သရဗေတံခါး၊ သရပါတံခါး၊
သရဝတ်တံခါးဆိုသည့် အမည်များမှာ မြားပစ်နည်းမှ အမည်များကို မှည့်ခေါ်ထား
ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

သီရိခေတ္တရာပြည်ကြီးပျက်ပြီးနောက် ပေါက္ကံရာမကို သက္ကရာဇ် ၂၉
တွင် သမုတိရာဇ်မင်း စတင်တည်သည်။ ထိုမင်းလက်ထက်မှာပင် တောင်အရပ်တွင်

ကျားကြီး၊ အနောက်အရပ်တွင် ထီးလိုင်ကငှက်ကြီး၊ မြောက်အရပ်တွင် ရှူးပျံကြီး၊ အရှေ့အရပ်တွင် ဝက်ကြီးဟူသော ရန်သူကြီးတို့သည် ၁၂ နှစ်ကြာသည့်တိုင် နှိမ်နင်းသတ်ဖြတ်မရဘဲ ရှိခဲ့သည်။ တကောင်းမင်းဆက်မျိုးနွယ်ဖြစ်သော ပျူစောထီး ပေါ်ပေါက်လာကာမှ လေးလက်နက်ဖြင့် နှိမ်နင်းသတ်ဖြတ် အောင်မြင်ခဲ့ပေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဗျာဒိတ်စကား

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ငါးဝါမြောက်သောကာလ၌ မစ္ဆိမဒေသမှ သုနာပရန္တတိုင်းသို့ ဒေသစာရိက္ခလာတော်မူသည်။ ဧရာဝတီမြစ်၏ အနောက်ဘက် တန်ကြည်တောင်ထိပ်တွင် ရပ်တော်မူလျက် အရှေ့ဘက်ကမ်းသို့ ရွှေမျှော်ကြည့်ကာ ပြုံးတော်မူပေသည်။ ရှင်အာနန္ဒာက လျှောက်ထားမေးမြန်းရာတွင် ဘုရားရှင်သည် လက်ညှိုးတော်နှင့် ညွှန်ပြလျက်...

“ချစ်သားအာနန္ဒာ... ဧရာဝတီမြစ်ကြီးက အရှေ့ဘက်ကနေ အနောက်ဘက်၊ နောက်တစ်ခါ တောင်ဘက်ဆီ ကွေ့ကောက်စီးဆင်းနေတယ်၊ တောင်ဘက်က ကွေ့ဆင်းရာထောင့်အရပ်မှာ ပေါက်ပင်ကြီးတစ်ပင်ရှိတယ်၊ ပေါက်ပင်ပေါ်မှာ ဗျိုင်းတစ်ကောင်၊ ကျီးတစ်ကောင် နားနေတယ်၊ ပေါက်ပင်ရဲ့ခွမှာ လျှာနှစ်ခွရှိတဲ့ ဖွတ်တက်နေတယ်၊ ခြေရင်းမှာ ဖားတစ်ကောင်ကလည်း ဝပ်နေတယ်၊ အဲဒီအပင် တည်ရာအရပ်မှာ သာသနာတော်ကြီးပွားမယ်၊ ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီး ၆၅၁ ခုမှာ တိုင်းကြီးပြည်ကြီး ဖြစ်လိမ့်မယ်။”

“ပေါက်ပင်ရဲ့နိမိတ်ဟာ ပေါက်ပြည်လို အမည်တွင်တယ်၊ ဗျိုင်းနားတဲ့ နိမိတ်က ပြည်သူပြည်သားတွေဟာ ဖြူစင်တဲ့စိတ်ထား၊ ဖြူစင်တဲ့အကျင့်သီလနဲ့ ပြည့်စုံမယ်၊ အလှူသီတင်းများမယ်၊ ကျီးနိမိတ်က သာသနာဖျက် ဒုသီလတွေ ပေါ်လာမယ်၊ ဖွတ်နိမိတ်က ပြည်သူပြည်သားတွေဟာ သူတော်ကောင်းနဲ့တွေ့ရင် သူတော်ကောင်းစကားကို နားထောင်မယ်၊ လူမိုက်နဲ့တွေ့ရင် လူမိုက်စကားကို နားထောင်ကြမယ်၊ လယ်ယာမလုပ်ဘဲ အရောင်းအဝယ် ကုန်သည်လုပ်ငန်းတွေနဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကြလိမ့်မယ်၊ မမှန်စကားတွေ ပြောကြမယ်၊ သစ္စာပျက်ယွင်းမယ်၊ ဖားနိမိတ်က ပြည်သူပြည်သားတွေဟာ ရေချမ်းအိုးပိုက်ထားရသလို သာယာ အေးချမ်းကြလိမ့်မယ်၊ အဲဒီတိုင်းပြည်ကို တည်ထောင်တဲ့ သမုဒ္ဒရာစ် မင်းကြီးလက်ထက်မှာ ငှက်ကြီး၊ ဝက်ကြီး၊ ကျားကြီး၊ ရှူးပျံကြီးတို့ မင်းမူလိမ့်မယ်၊ ဘုန်းလက်ရုံးအာဏာနဲ့ပြည့်စုံတဲ့ မင်းက ဖြိုခွင်းလိမ့်မယ်” ဟု ဗျာဒိတ်ထားတော်မူခဲ့သည်။

တုန်းသမ္ဘာပြည့်စုံသော မင်းထီး ရန်သူကြီးများကို နှိမ်နင်းခြင်း

အထက်တကောင်းပြည်ကြီး၏ မျိုးနွယ်ဖြစ်သော သတိုးအာဒိစ္စရာဇာ မင်းသည် ပြည်ရွာမငြိမ်သက်မှုကြောင့် မလည်အရပ်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ မင်း မျိုးမင်းနွယ်အသွင် ဖျောက်၍ သာမန်အရပ်သားများကဲ့သို့ ဥယျာဉ်တောင်ယာ လုပ်ကိုင်လျက် ရှိနေပေသည်။ ထိုဥယျာဉ်တွင် နဂါးတွင်းရှိသည်။ ထိုခေတ်ကာလ က လူများတို့သည် နဂါးကို ရိုးရာအစဉ်အလာအဖြစ် နေ့စဉ်မပြတ် ယုံကြည်မြတ်နိုး စွာ ကိုးကွယ်လျက်ရှိသည်။

သတိုးအဒိစ္စရာဇာ၏ မိဖုရားမှ စောထီးကို ဖွားမြင်သည်။ ဥယျာဉ်တွင် နေထိုင်သော နဂါးမင်းနှင့် နဂါးမိဖုရားတို့ကလည်း စောထီးအား သားအဖြစ်သတ် မှတ်ပြီး အစဉ်အမြဲ ကြည့်ရှုစောင့်မကြသည်။ ခုနစ်နှစ်အရွယ်လောက်ကပင် လေး အတတ်ကို အပြီးတိုင်တတ်မြောက်ခဲ့သည်။ ဖခင်ဖြစ်သူက ဆရာရသေ့ထံတွင် အပ်နှံပြီး အတတ်ပညာများကို သင်ကြားစေသည်။ ဆရာရသေ့ကလည်း စောထီး ၏ ထူးခြားသောကြန်အင်လက္ခဏာကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်မိပြီး နောင်တွင် အောက် ပြည်အရပ်၌ မင်းဖြစ်မည်ကို ကြိုတင်သိရှိထားသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း မင်းသား တို့တတ်အပ်သော အဋ္ဌာရသအတတ်မျိုးစုံကို အပြီးတိုင်တတ်မြောက်အောင် သင်ကြားပေးခဲ့သည်။

၁၆ နှစ်သားအရွယ်သို့ရောက်လျှင် ပုဂံသို့သွားလိုကြောင်း မိဘများထံ ခွင့်ပန်သည်။ မိဘများကလည်း ဆရာရသေ့ မိန့်ဆိုခဲ့ဖူးသော စကားကို ပြန်လည် အမှတ်ရမိလိုက်ကြသည်။ စောထီးကား အကြေ(အောက်)အရပ်တွင် မင်းဖြစ်မည့်သူ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဖခင်ဖြစ်သူက သိကြားမင်းပေးထားသော ရတနာ အတိပြီးသည့် လေးနှင့်မြားတို့ကို ပေးလိုက်သည်။

ပုဂံသို့ရောက်သောအခါ ပျူအိုလင်မယားထံတွင် နေထိုင်သည်။ (ပျူအို လင်မယား နေထိုင်သောရွာမှာ မြေခဲတွင်းရွာဖြစ်သည်။ ညောင်ဦးမြို့ အရှေ့တောင် အရပ် ၅ မိုင်ကွာတွင် ရှိသည်။ ရှေးခေတ်က “မြေသင်းတွင်း”ဟုခေါ်ဆိုပြီး ယခုအခါ “မြေခဲတွင်း”ဖြစ်သည်။) ပျူအိုလင်မယားကလည်း သားသမီးမရှိသောကြောင့် စောထီးအား သားအရင်းတစ်ယောက်သဖွယ် လွန်စွာမှ ချစ်မြတ်နိုးကြသည်။ တစ်နေ့တွင် ပါလာသော လေးမြားတို့ကို စမ်းသပ်လိုသဖြင့် တောလယ်သွားရန် ခွင့်ပန်မိသည်။ ပျူအိုလင်မယားမှာ စောထီးအတွက် စိုးရိမ်သွားကြသည်။ ထိုအချိန်

က ပုဂံပြည်တွင် ကြီးမားသောရန်သူကြီးလေးမျိုးက နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီး ဆိုးသွမ်း နေချိန်ဖြစ်သည်။

“ချစ်သား... ငါတို့တိုင်းပြည်မှာ ဆိုးသွမ်းနေတဲ့ ရန်သူကြီးလေးဦးရှိတယ်။ အရှေ့ဘက်မှာ ဝက်ကြီး၊ အနောက်မှာ ငှက်ကြီး၊ မြောက်မှာ ရှူးပျံကြီး၊ တောင်မှာ ကျားကြီးတို့ဟာ အရံငါးရာစီနဲ့ ဒုက္ခပေးနေကြတယ်။ ပြည့်ရှင်သမုဒ္ဒရာစံမင်းကြီး လည်း နိမ့်နင်းလို့မရဘူး။ အရှေ့ဘက်က ဝက်ကြီးက အရံဝက်တွေနဲ့ စိုက်ပျိုးထား တဲ့ သီးနှံတွေကို တူးဆွဖျက်ဆီးနှောင့်ယှက်ပစ်တယ်။ ဝက်ကြီးအတွက် ထမင်း၊ ဖရုံသီး၊ ဖွဲနုတွေကို လှည်း (၉)စီးတိုက်ပြီး နေ့စဉ်ပေးရတယ်”

“တောင်ဘက်မှာနေတဲ့ ကျားကြီးကလည်း အရံကျားတွေနဲ့ ရွာထဲဝင်ပြီး လူသူကျွဲနွားတွေကို ဆွဲသွားတတ်တယ်။ မြောက်ဘက်မှာနေတဲ့ ရှူးပျံကြီးကလည်း လူတွေရဲ့ အဝတ်အစား အသုံးအဆောင် အိမ်မိုးသက်ငယ်မှမကျန်အောင် ဖျက်ဆီး တတ်တယ်။ ရှူးပျံကြီးနဲ့ ကျားကြီးအတွက် ကျွဲနွားဆိတ်တွေကို နေ့စဉ်ပေးဆက် ရတယ်”

“အနောက်မှာနေတဲ့ ငှက်ကြီးအတွက် တစ်နေ့တစ်ယောက်ကျ သမီး ကညာဆက်ရတယ်။ နောက်ပြီး အဲဒီရန်သူကြီး ၄ ဦးအပြင် ဘူးခါးပင်တွေကလည်း ဖျက်ဆီးလို့မရအောင် ပေါက်တယ်။ အနွယ်အတက်တွေက လျင်မြန်စွာထွက်တယ်။ တစ်ပင်တစ်နွယ်ဖျက်ရင် နှစ်ပင်နှစ်နွယ်ဖြစ်လာတယ်။ လူတွေမနေနိုင်အောင် စိုက် လို့ပျိုးလို့မရအောင် ဖုံးလွှမ်းထားတယ်။ ပြည့်ရှင်မင်းကြီးကိုယ်တိုင် နိမ့်နင်းလို့မရတာ ၁၂ နှစ်ရှိခဲ့ပြီ ချစ်သား။ တောလည်သွားမယ်ဆိုရင် အဲဒီရန်သူကြီးတွေကို သတိထား ပါ။ ဝက်ကြီး၊ ကျားကြီး၊ ရှူးပျံကြီး၊ ငှက်ကြီးတို့ဟာ လွန်စွာမှ ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းတယ်။ မသွားပါနဲ့လား ချစ်သားရယ်။ အဖအမိတို့ ခိုးရိမ်မိတယ်”

“သားအတွက် မစိုးရိမ်ပါနဲ့။ အဲဒီရန်သူကြီးတွေကို နိမ့်နင်းနိုင်တဲ့ စွမ်းအား ခွန်အားတွေ သားမှာရှိပါတယ်။ ဆရာရသေ့ဆီကလည်း အဋ္ဌာရသအတတ်ပညာ တွေကိုလည်း တတ်မြောက်ထားပါတယ်။ ပုဂံပြည်ကြီးကို ဒုက္ခပေးနေတဲ့ ရန်သူကြီး တွေကို သားကိုယ်တိုင်ရှာဖွေပြီး နိမ့်နင်းပစ်ပါ့မယ်”

စောထီးသည် ရတနာအတိပြီးသော လေးကိုယူဆောင်ပြီး ကျားကြီး၊ ရှူးပျံကြီး၊ ဝက်ကြီးတို့အား လေးလက်နက်ဖြင့် နိမ့်နင်းသတ်ဖြတ်ပစ်လိုက်သည်။ ဝက်ကြီးကိုသတ်ပြီး သုံးရက်ခန့်အကြာ ငှက်ကြီးရှိရာ အနောက်ဘက်သို့ ထွက်

လာသည်။ လမ်းတွင် မင်းကြီးထံမှ ၎င်းစာပို့ရသော ၎င်းစာဆော်ငှာကော်နှင့် မိန်းမပျိုလေး ၇ ယောက်နှင့် သွားဆုံမိသည်။ စောထီးက...

“မောင်မင်း... ၎င်းကြီးအတွက် ဒီမိန်းကလေးတွေကို သွားပို့စရာမလိုတော့ဘူး။ ကျားကြီး၊ ရူးပျံကြီး၊ ဝက်ကြီးတို့ကိုလည်း ငါကိုယ်တိုင် သတ်ဖြတ်နှိမ်နင်းခဲ့ပြီပြီ။ အခု ၎င်းကြီးကို သတ်ဖြတ်ရန်လာခြင်းဖြစ်တယ်။ ၎င်းကြီးရဲ့ရန်ကို ငါကာကွယ်နှိမ်နင်းပေးတယ်။ ငါတစ်ယောက်လုံးရှိနေပါလျက်နဲ့ ဒီမိန်းမပျိုလေးတွေကို ၎င်းကြီးအစာအတွက် သွားပို့စရာ မလိုတော့ဘူး။”

မိန်းမပျိုလေးများကလည်း စောထီးစကားကို ကြားရ၍ အသက်ဘေးမှ လွတ်မြောက်မည်ဖြစ်သောကြောင့် ရွှင်ပြုံးဝမ်းသာအားရဖြစ်ကြရသည်။ ဆုမွန်ကောင်းများလည်း တောင်းပေးကြသည်။ ၎င်းကြီးရှိရာသို့ စောထီး ရောက်သွားသောအခါ ၎င်းကြီးသည် လက်ပံပင်ကြီးသုံးပင်တွင် အလယ်၌နားပြီး ဘေးရှိ လက်ပံနှစ်ပင်ပေါ်တွင် ကြီးမားသောအတောင်ကြီးများကို တင်ထားသည်။

စောထီးကို မြင်တွေ့သောအခါ လာရောက်ဆက်သသော မိန်းမပျိုလေးများကို မစားသောက်ရ၍ ပြင်းစွာသောဒေါသအမျက်ထွက်ကာ ကြီးမားသော နှုတ်သီးကြီးဖြင့် စောထီးအား ပေါက်လိုက်သည်။ စောထီးသည် လေးကိုထောက်၍ နောက်သို့ခုန်လိုက်ရာ အတောင် ၇၀ ခန့်ရောက်၏။ ၎င်းကြီးသည် လူကိုမထိဘဲ မြေကြီးကိုပေါက်မိ၍ နှုတ်သီးတွင်ပါလာသော မြေကြီးများကို ထွေးအန်ရာ တောင်ငယ်တစ်ခုမျှ ရှိလေသည်။ ယခုထက်တိုင် “၎င်းအန်တောင်”ဟုခေါ်သည်။ စောထီးသည် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ခြင်းမရှိဘဲ အစွမ်းထက်သော ဂါထာမန္တန်များကို ရွတ်ဆိုကာ ရတနာအတိပြီးသော ဝစီရစိန်စဉ်းသွားတပ်ထားသည့် လေးမြားနှင့် ခွင်းရာ ၎င်းကြီးလည်း ဗုန်းဗုန်းလဲကျ သေဆုံးသွားလေသည်။

၎င်းကြီး သေပြီးနောက် ၎င်းတောင်တစ်ချောင်းကိုနုတ်၍ မိန်းမပျို ၇ ယောက်အား ရွက်စေရာ အနိုင်နိုင်ပင် ရွက်ရလေသည်။

“သင်တို့ မင်းကြီးထံ ၎င်းတောင်ကို သွားဆက်ပေးတော့၊ အနောက်အရပ်မှာ သောင်းကျန်းနေတဲ့၎င်းကြီးကို ပစ်ခွင်းသတ်လိုက်ပြီဆိုတဲ့အကြောင်း မင်းကြီးထံ အကြောင်းကြား လျှောက်တင်ကြပေတော့”

မိန်းမပျိုတို့သည် လေးလံသော၎င်းတောင်ကြီးအား ရွက်ပြီး နန်းတော်သို့ သွားရာလမ်းတွင် ဆက်၍မရွက်နိုင်တော့ဘဲ လမ်းမှာပင် ပစ်ချလိုက်ကြသည်။ ထို

နေရာအား “ငှက်တောင်ပစ်”၊ ငှက်ကြီးကိုသတ်သောနေရာအား “ငှက်ပစ်တောင်” ဟု ယနေ့ထက်တိုင် ခေါ်ဆိုနေကြဆဲဖြစ်သည်။ မိန်းမပျိုတို့သည် ငှက်ကြီးအား လှလင်တစ်ယောက်က နှိမ်နင်းသတ်ဖြတ်ပစ်လိုက်ကြောင်း မင်းကြီးထံ ဝင်ရောက် လျှောက်ထားရာ ၁၂ နှစ်တိုင်တိုင် ဆိုးသွမ်းနေသော ရန်သူကြီးများ ဘေးဒဏ်မှ လွတ်မြောက်သွားပြီဖြစ်၍ မင်းကြီးလည်း လွန်စွာမှဝမ်းသာအားရဖြစ်မိသည်။ စစ်သည်ဗိုလ်ပါတို့နှင့်အတူ စောထီးရှိရာသို့ လာရောက်တွေ့ဆုံပြီး အမျိုးအနွယ် ကိုမေးမြန်းကာ ဘုန်းလက်ရုံးနှင့်ပြည့်စုံသော စောထီးအား သမီးတော် သီရိစန္ဒာဒေဝီ နှင့် ထိမ်းမြား၍ အိမ်ရှေ့မင်းသားအရာ ပေးတော်မူသည်။

သက္ကရာဇ် ၇၄ တွင် သမုတိရာဇ်မင်း ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ပျူစောထီး သည် မင်းမပြုဘဲ ရှေးကကျေးဇူးရှိသော ဆရာရသေ့အား လူထွက်စေပြီး မင်း မြှောက်ခဲ့သည်။ ရသေ့ကြောင်မင်းဟု အမည်တွင်သည်။ ရသေ့ကြောင်မင်းသည် ၁၅ နှစ်မျှစိုးစံပြီး ကွယ်လွန်သွားမှ သက္ကရာဇ် ၈၉ တွင် ပျူစောထီး မင်းဖြစ်ခဲ့ပေ သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၁၊ နန်းသက် ၂၂ နှစ်တွင် တုံဝပ်တောင်ခြေရှိ ယုန်လွတ်ကျွန်း ရွာကို အရိမဒ္ဒနာဟု အမည်ပေးပြီး ထီးသစ်နန်းသစ် တည်ဆောက်တော်မူခဲ့သည်။ (ယုန်လွတ်ကျွန်းဆိုသည်မှာ မြစ်အလယ်၌ပေါ်သောကျွန်း မဟုတ်ပေ။ တောကို ကျွန်းဟုခေါ်သည်။ ယုန်၊ ချေ စသော တိရစ္ဆာန်တို့အား ဘေးမဲ့လွတ်ရာတောဖြစ် သည်။)

အရိမဒ္ဒရာပြည်သည် ကကုသန်ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်၌ ပဏ္ဍိပလာသ၊ ကောဏဂုံဘုရားရှင်လက်ထက်တော်တွင် တမ္ပကုဋီ၊ ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက် တော်တွင် တမ္ပဒေသ၊ ဂေါတမဘုရားရှင်လက်ထက်တော်တွင် တပွဒီပဟု အမည် တွင်ခဲ့သည်။

ထူးခြားသော ရာဇဘိသေကခံယူပွဲနှင့် အံ့ဩဖွယ်မင်းဆောင်မင်းယောင်များ

ပျူစောထီးအား ပျူအိုလင်မယားတို့က မွေးစားပြီး ကြီးပြင်းလာသော ကြောင့် ပျူစောထီးဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ နန်းတက်ချိန်တွင် လက်ဝဲဘက်၌ ဗြဟ္မာ၊ လက်ျာဘက်တွင် သိကြားမင်းက ပျူစောထီးလက်တော်ကိုကိုင်လျက် နတ်စည်၊ နတ်မောင်း၊ နတ်ငြင်း တီးမှုတ်စေပြီး နန်းတက်သည်။ သိကြားမင်းသည် မင်းမြှောက်တန်ဆာငါးပါးနှင့်တကွ ကုမုဒ္ဒရာကြာချည်ဖြင့်ရက်ပြီး နဝရတ်ကိုးပါး

စိဖြယ်ထားသော ထီးတော်ရှစ်စင်းမိုးရှို မင်းဆောင်မင်းယောင်များ အပြည့်အစုံ ဆောင်နှင်းပေးသည်။ ဆဒ္ဒန်အိုင်မှဖြစ်သော ဂီရိမေခလာအမည်ရှိ ဆဒ္ဒန်ဆင်ပျံ သိန္နဲမြစ်၌ဖြစ်သော အဿစာနည်မြင်းနှင့် များပြားလှသော အဆောင်အယောင် တို့ကို အပ်နှင်းပေးသည်။

ပျူစောထီးမင်းတွင် သမုဒ္ဒရာစံမင်းကြီး၏ သမီးတော် သီရိစန္ဒာဒေဝီနှင့် ဘုန်းလက်ရုံးစွမ်းပကားကြောင့် နဂါးတို့ဆက်သသည့် နဂါးမင်းသမီး ဣရန္ဒဒေဝီ မိဖုရားနှစ်ပါးရှိသည်။ ငယ်စဉ်ကတည်းက နဂါးမင်းနှင့် မိဖုရားတို့က သားကဲ့သို့ စောင်မကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်သည်ဟု ဆို၏။ ထို့ကြောင့်လည်း နန်းတက်ပြီးနောက် နဂါးမင်းသည် ဆဒ္ဒန်ဆင်ပျံမျိုးနွယ်ဖြစ်သော မဟာသုဘဒ္ဒါဆင်မနှင့် အတွင်းဆင်ဖြူ ဆင်မည်းများ၊ အပြစ်လွတ်မြင်းတော်ကောင်းများ၊ မင်းကြီးအား အလုပ်အကျွေးပြု ရန် နဂါးမများ၊ ရန်သူတို့ကိုနှိမ်နင်းနိုင်ရန် နဂါးလုလင် ၁၈၀ တို့အား ဆောင်နှင်း ပေးသည်။ မင်းကြီးထွက်တော်မူသောအခါ နဂါးလုလင်တို့သည် ဂဠုန်ရန်ကို ကြောက်သောကြောင့် ကျောကွင်းသဏ္ဍာန် သျှောင်လုံးကွင်းစေပြီး ကြိမ်လုံးကိုင်စွဲ ကာ ရှေ့နောက်ဝဲယာလိုက်ပါ စောင့်ရှောက်ကြရပေသည်။

ပျူစောထီးမင်းသည် ဘုန်းလက်ရုံးအာဏာ ပြည့်စုံသလို သိကြားမင်း၊ နဂါးမင်းတို့လည်း အစဉ်အမြဲ စောင့်ရှောက်ကြည့်ရှုမစေသည်။ ဓမ္မကျွန်းနေ မင်း အပေါင်းတို့ကလည်း လက်နက်၊ သမီးကညာ၊ ရတနာ ဆင်မြင်းတို့ကို ဆက်သ ကြကုန်သည်။ သူတော်ကောင်းတရား ၇ ပါး၊ မင်းကျင့်တရား ၁၀ ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသလို ပျူစောထီးလက်ထက်တော်တွင် ရတနာမိုး ၃ ကြိမ်ရွာခဲ့သည်။ နောင်မင်းအဆက်ဆက် အကျိုးစီးပွားအတွက် ဂဝံပတေ့ရသေ့၊ သိကြားမင်းတို့နှင့် တိုင်ပင်၍ “အတ္ထေသု ဓမ္မသတ္ထေသု” ဂါထာဦးတတ်သော ဓမ္မသတ်ကျမ်းကို ပြုစုခဲ့သည်။

ပျူစောထီးမင်း၏ ကောင်းမှုတော်များ

ပျူစောထီးမင်းကား ကျား၊ ရူးပျံ၊ ဝက်၊ ငှက်ကြီးတို့အောင်မြင်ရာ၊ မြားပေးရာ၊ ငှက်စာလာပို့သော သမီးကညာ ၇ ယောက်ငှက်ထားရေ၊ ငှက် တောင်ပစ်ရာ၊ နေရာဌာန ၈ ခုတွင်လည်းကောင်း၊ ဗျိုင်းနားရာ၊ ဖွတ်ဝတ်ရာ၊ ပေါက်ပင်ပေါက်ရာ၊ ဖားဝပ်ရာနှင့် ဗူးဘုရား၊ ဂေါတမဘုရားတို့ကို တည်ထား ကိုးကွယ်ခဲ့သည်။

ငှက်ပစ်တောင်ဘုရားတွင် ပျူစောထီး၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေဆေးပန်းရုံ ကားများနှင့် ဖော်ပြထားသည်။ ပျူစောထီးသည် နေနတ်သားနှင့် နဂါးမတို့ပေါင်း ဖက်၍ အဏ္ဏစဉမှ ပေါက်ဖွားလာဟန် ရေးဆွဲထားသည်။ ငှက်ပစ်တောင်ကျောင်း တိုက်အတွင်း ရွှေလေးတောင်၊ ရွှေမြှောတောင် စေတီနှစ်ဆူရှိသည်။ သမီးငှက်ပူသည် ယခုအခါ ခုနစ်မျက်နှာဟုခေါ်ကြသည်။ တောင်ကမ်းပါးယံမှ မြေများကို ထွင်း ဖောက်ပူပြုလုပ်၍ အလျားပေ ၁၆၀ ကျော်၊ ရုပ်တုတော်ကြီး ၇ ဆူနှင့် ပူပေါက် ၇ ပေါက်ရှိသည်။

မြားသပူသည် မြားသဘုရားခေါ်သော စေတီဖြစ်ပြီး ငှက်ပစ်တောင်ရွာ အရှေ့တွင် ရှိသည်။ ကုလားကျောင်းစံစေတီဖြစ်ပြီး ပျက်စီးယိုယွင်းကာ အုတ်များ သာကျန်ရှိနေပေသည်။ ပုဂံကျောက်မှော်အရပ်ရှိ ဧရာဝတီကမ်းထိပ်၌ ဘူးသီး သဏ္ဍာန်တည်ထားသောဘုရားကို ယနေ့ထိ တွေ့မြင်ဖူးမြော် ကြည်ညိုနိုင်ပေသည်။ ထိုစေတီသည် ပြိုပျက်၍ အဆင့်ဆင့်ထပ်မံတည်ထားသောကြောင့် ရှေးဟောင်း လက်ရာမဟုတ်သော်လည်း ဘူးသီးပုံသဏ္ဍာန်ရှိနေခြင်းမှာ ယခင်မူလ ရှေးပုံ သဏ္ဍာန်ကို အရင်းခံခဲ့သည်ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။

ပျူစောထီးလက်ထက်က ကျား၊ ရှားပျံ၊ ဝက်၊ ငှက် ဟူသော ရန်သူကြီး များကို သတ်ဖြတ်နှိမ်နင်းဖယ်ရှားပြီးနောက် ဘူးဟူသောရန်သူ ပေါ်လာပြန်သည်။ ထိုမြစ်ကမ်းပါး၌ ပေါက်ရောက်နေသော ဘူးပင်တို့က တစ်မြို့လုံး လွှမ်းခြုံပြည့်နှက် လျက်ရှိသည်။

နေ့မှတ်သော်လည်း ညတွင် ရှင်သန်ကြီးထွား လွှမ်းမိုးလာပြန်၏။ ပျူစောထီးမင်း သုတ်သင်ရှင်းလင်းမှ နှိမ်နင်းခဲ့သည်ဟု ဆို၏။ ထိုဘူးပင်ပေါက်ရာ သည် ဘုရားရှင် ဗျာဒိတ်တော်အရ ရှေးက ပေါက်ပင်ပေါက်ရောက်ရာ နေရာဖြစ်ပေ သည်။

ပျူစောထီးမင်းကြီး ရန်သူကြီး ၄ မျိုးကိုအောင်သော ဂါထာမန္တများ
ပျူအိုလင်မယား၏မွေးစားသားဖြစ်သော ပျူမင်းသားစောထီးကား ပုဂံ သူရဲကောင်းဖြစ်သည်။ ၁၂ နှစ်တိုင်တိုင် ပုဂံပြည်သူပြည်သားတို့အား ရန်မူဒုက္ခပေး ခဲ့သော ရန်သူများကို သိကြားမင်းပေးသော လေးနှင့် အောင်မြင်စွာနှိမ်နင်းနိုင်ခဲ့ သည်။ ငှက်ကြီး၊ ဝက်ကြီး၊ ရှားပျံကြီး၊ ကျားကြီးတို့ကို နှိမ်နင်းခဲ့စဉ်က အောက်ပါမန္တများကို ရွတ်ဆိုခဲ့ပေသည်။

(၁) ဗုဒ္ဓေါ ရက္ခန္တ မံနိစုံ
 ဓမ္မော ရက္ခန္တ မံသဒါ။
 သံဃော ရက္ခန္တ မံနိစုံ
 ဒိဃမာယု ဘဝါမဟံ။

(၂) နမတ္တုတေ သက္ကရာဇာ၊
 ပစ္စုပ္ပန္နေ တိတေဘဝေ။
 ဧတေန သစ္စ ဝစ္စေန
 ဟောတု မေ ဇယျမဂံလံ။

ပျူစောထီး ရွတ်ဆိုသရဇ္ဈာယ်သော အထက်ပါဂါထာနှစ်ဂါထာမှာ အဇ္ဈတ္တရန်၊ ဗဟိဒ္ဓရန် ရန်ခပ်သိမ်းကို အောင်မြင်စေသည်ဟု ရှေးဟောင်းရာဇဝင် ပေချပ်များတွင် ညွှန်းဆိုထားပါသည်။

သိကြားမင်းပေးသော ပျူစောထီးမန္တန်တော်

ပုဂံပြည်တွင် သမုဒ္ဒရာစ်မင်း နတ်ရွာစံလျှင် အိမ်ရှေ့မင်းဖြစ်သော ပျူစော ထီးသည် မင်းမပြုသေးဘဲ ပညာသင်ပေးသော ဆရာဖြစ်သူ ရှင်ရသေ့အား လူဝတ် လဲစေပြီး မင်းမြှောက်ခဲ့သည်။ နန်းစံသက် ၁၅ နှစ်ဖြစ်သည်။

အတေ၊ အာတေ၊ ဥတေ၊ ဥိတေ၊
 ဣလုတေ၊ ဣလူတေ၊ ဣလန္တေ၊ ဣလာတေ
 ဓတေ၊ စတေ၊ စာတေ၊
 တဝတေ၊ တဝါတေ၊ တံသုခတေ၊
 မတေ၊ သမတိတေ၊ သံတေ။

အတေ - အဆိပ်ပျောက်အံ့၊ အာတေ - အဆိပ်မတက်အံ့၊ ဥတေ - အလိုခပ်သိမ်း ပြည့်စုံအံ့၊ ဥိတေ - ကြံတိုင်းအောင်အံ့၊ ဣလုတေ - သူတကာ ဟူသမျှ ချစ်ခင်အံ့၊ ဣလူတေ - သူတကာမြင်သမျှ ချစ်မြတ်နိုးအံ့၊ ဣလန္တေ - ရန်ပျောက်အံ့၊ ဣလာတေ - မကောင်းသောရန်ပျောက်အံ့၊ ဓတေ - သူခပ်သိမ်း ကြံ၍မဖြစ်၊ စတေ - ရန်ဟူသမျှ ပျောက်အံ့၊ တိတေ - အသက်ရှည်အံ့၊ တဝတေ - ကိုယ်အနာဟူသမျှ ပျောက်အံ့၊ မတေ - ရွှေငွေဥစ္စာရအံ့ (နှလုံးချမ်းသာအံ့ဟူ၏) သမတိတေ - မင်းတေးမင်းဒဏ် ကင်းငြိမ်းအံ့၊ သံတေ - နှလုံးကောင်းမြတ်အံ့။

သိကြားမင်းပေးသော ဤမန္တန်ကို ရသေ့ကြောင်မင်းသည် ပျူစောထီး
အား ပေးပြန်သည်။ ပျူစောထီးသည် ဤမန္တန်အား နေ့စဉ်ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ခဲ့
သည်။ ပျူစောထီးမင်းကား ပုဂံရာဇဝင်တွင် ဘုန်းကြီးသောမင်းဖြစ်ခဲ့သလို
ရန်အပေါင်းကို အောင်မြင်စွာနှိမ်နင်းခဲ့သည်မှာလည်း အထင်အရှားဖြစ်ခဲ့ပေသည်။

(အထက်ဖော်ပြပါ မန္တန်မှာ "ဣန္ဒာစရိယ ဣန္ဒြေဓာတ်ကျမ်း"ကို ပြုစု
ရေးသားတော်မူခဲ့သော ချောင်းဦးမြို့ အောင်ချမ်းသာရွာရှေ့ကျောင်း အရှင်ဣန္ဒာ
စရိယ၏ ပုရပိုက်မူပါ မန္တန်ဖြစ်ပါသည်။)

ပုဂံမင်းဆက်
စလေးငွေနှင့် သိန်းခိုမင်း

မင်းစဉ်မင်းဆက် ထီးနန်းအုပ်ချုပ် မင်းလုပ်စိုးစံခဲ့သော ပုဂံမင်းများတွင် ဝါသနာစလေ့စရိုက်ကိုယ်စီ တစ်ဦးချင်းစီ၌ ထူးခြားစွာရှိခဲ့သည်။ ဖခင်ဖြစ်သူ ကွယ်လွန်၍ သားဖြစ်သူက ထီးနန်းဆက်ခံခဲ့သလို မင်းမျိုးမင်းနွယ်မဟုတ်သော သူများကလည်း ဘုန်းကံကြောင့် ရှင်ဘုရင်ဖြစ်လာကြသည်။

သက္ကရာဇ် ၂၄၀ တွင် နန်းတက်လာသော တန်နက်မင်းကား မြင်း ဝါသနာကြီးသူဖြစ်သည်။ မြင်းကို ချစ်၏။ မြင်းတင်းကုပ်သို့ နေ့စဉ်ဆင်း၍ မြင်းများကို တယုတယကြည့်လေ့ရှိသောမင်းဖြစ်သည်။ မြင်းများကို ချစ်ခင်တပ်မက် မြတ်နိုးလွန်းသောစိတ်ကြောင့် မြင်းတင်းကုပ်မှာပင် စလေးငွေ လုပ်ကြံ၍ ကွယ်လွန်ခဲ့ရသည်။

တစ်ခါက အထက်အရပ်တွင် သိန်းခိုညီအစ်ကိုနှစ်ယောက် ရှိ၏။ သင့် မြတ်ခြင်း မရှိပေ။ တိုက်ခိုက်ကြရာမှ အစ်ကိုက နိုင်ပြီး ညီဖြစ်သူသည် စလေးအရပ် သို့ ထွက်ပြေးပုန်းအောင်း နေထိုင်ခဲ့ရသည်။ စလေးငွေကား ထွက်ပြေးလာသော ညီဖြစ်သူ၏ မြေးဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်က လွန်စွာဆင်းရဲသည်။ ပြည့်စုံကုံလုံခြင်း မရှိသော မိဘများက ငွေအား သူကြွယ်တစ်ယောက်အိမ်တွင် ရောင်းစားခဲ့သည်။

ငွေ၏ ထူးခြားသောဝါသနာမှာ ဝတ်ကောင်းစားလှကို ဝတ်သည်။ ကွမ်း၊ ပန်း၊ ဖယောင်း၊ နံ့သာ လိမ်းစရာနံ့သာများကို ချစ်သည်။ တစ်နေ့လျှင် သုံးကြိမ်မျှ မှန်ကြည့်ပြီး ခေါင်းဖြိုးကာ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် လှပမွှေးကြိုင်နေအောင် သနော့သူဖြစ်သည်။

စလေငခွေးအိပ်မက်

အရှင်သခင်ဖြစ်သော သူကြွယ်သူဌေးက ငခွေးအား ကုန်ရောင်းဝယ်သွား သည့် လှေကြီးတစ်စင်းတွင် လှေထိုးလိုက်ရန် ထည့်လိုက်သည်။ ပုဂံသို့မရောက်ခင် ည၌ ထူးဆန်းသောအိပ်မက် မက်လေသည်။ “ချက်ထဲမှ အူထွက်ပြီး အူစသည် ပုဂံမြို့သို့ ပတ်လျက်ရှိသည်” နံနက်မိုးသောက် အလင်းရောက်သော် လှေထိုး၍ ဆက်ဆန်ခဲ့ရာ လှေထိုးရင်း မနောလင်ပန်းတစ်ချပ်ကိုထိုးမိပြီး ထိုးဝါး၌ ကပ်ငြိ ပါလာသည်။ မနောလင်ပန်းကို တွေ့လိုက်ရ၍ ငခွေး စဉ်းစားမိသည်မှာ...

“ငါ ညက မက်သောအိပ်မက်မှာ ဖြစ်ခဲ့လှသည်။ မနောလင်ပန်းကို ယူမိ ပါက ထူးဆန်းသော အဖြစ်အပျက်များနှင့် လွဲချော်သွားနိုင်သည်။ အိပ်မက်ပေး သည့်အတိုင်း ဖြစ်တော့မည်မဟုတ်”

ဟုစဉ်းစားမိပြီး မနောလင်ပန်းအား ထိုးဝါးနှင့်ထိုးချပြီး ရေတွင် ပြန်လည် နစ်မြုပ်စေခဲ့သည်။

ပုဂံမြို့သို့ ရောက်သောအခါ မင်းဆရာဖြစ်သော ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကြီး အိမ်သို့ သွားသည်။ ပုဏ္ဏားကြီးကား အိမ်တွင် မရှိပေ။ ပုဏ္ဏားမထံ အိပ်မက်နိမိတ် ကို သိလို၍ မေးကြည့်သည်။ ပုဏ္ဏားမက...

“ဘုန်းကြီးမည်၊ အသက်ရှည်မည်”ဟုသာ ဟောလိုက်သည်။ တိတိကျ ကျမသိရသောကြောင့် ငခွေး ပြန်ထွက်လာခဲ့သည်။

ထိုစဉ် ပုဏ္ဏားကြီး အိမ်ပြန်ရောက်လာ၍ မယားဖြစ်သူအား...

“ငါ အိမ်မှာမရှိဘုန်း ဘယ်သူတွေ လာသွားသေးလဲ”

“လုလင်တစ်ယောက်တော့ ရောက်လာတယ်၊ သူ့အိပ်မက်ကို နိမိတ်ဖတ် ဖို့ လာမေးတယ်၊ ထူးတော့ ထူးဆန်းတယ်၊ သူ့ချက်ထဲကနေ အူထွက်ပြီး ပုဂံမြို့ ကို ပတ်နေတယ်လို့ အိပ်မက်မက်ကြောင်း လာပြောတယ်၊ ကျွန်မလည်း ဘုန်းကြီးမယ် အသက်ရှည်မယ်လို့ပဲ ဟောပေးလိုက်တယ်”

ပုဏ္ဏားကြီးသည် ပုဏ္ဏားမ ပြောစကားကို ကြားရသောအခါ အမျက် ထွက်ပြီး မယားဖြစ်သူ ပုဏ္ဏားမဆံထုံးကို လှီးဖြတ်ပြီး အိမ်အပြင်သို့ လွှင့်ပစ်လိုက် သည်။ ထိုစဉ်မှာပင် မိုးခြိမ်းသံများကြားလိုက်ရ၍ မြေပြင်ပေါ်သို့ ရောက်ရှိသွားသော ပုဏ္ဏားမဆံထုံးအား မိုးကြိုးပစ်လေသည်။

ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကြီးသည် ငခွေးအား အမြန်လိုက်ခေါ်ပြီး ဟောချက် နိမိတ်အသစ်ဖတ်ပေးလိုက်သည်။

“အမောင်က ဘယ်အရပ်မှာနေပါသလဲ၊ ဘယ်လိုအမျိုးအနွယ်ထဲက ဖြစ်ပါသလဲ၊ အမောင်မက်သော အိပ်မက်ကား ဖြစ်ခဲ့လှကာ ထူးဆန်းလှပါတယ်၊ သီတင်းသီလကို ဆောက်တည်ပါ၊ မကြာခင်မှာ ပုဂံပြည်ကို အစိုးရတဲ့ မင်းဖြစ်မယ်၊ နောင် ဘာဖြစ်မယ်ဆိုတာ သွယ်ရိုက်တဲ့အဓိပ္ပာယ်နဲ့ ဖော်ဆောင်ညွှန်ပြထားတာ ဖြစ်တယ်၊ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်တဲ့အခါမှာတော့ ကျွန်ုပ်ကို မမေ့ပါနဲ့။”

ငွေ့သည် ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကြီး ဟောပြောချက်များကို ဂရုတစိုက် နားထောင်ပြီး ပုဂံ၌ ကုန်စည်များ ရောင်းဝယ်ကိစ္စပြီးလျှင် စလေသို့ ပြန်စုန်လာခဲ့ သည်။ အရှင်သခင်ဖြစ်သော သူကြွယ်သူဌေးကြီးမှာ ငွေ့အပေါ်၌ လွန်စွာမှနှိပ်စက် ပြီး မညာမတာ မတရားခိုင်းစေသောကြောင့် သည်းမခံနိုင်ဘဲ တန်နက်မင်းထံတွင် ဝင်ရောက်အမှုထမ်းသည်။ တန်နက်မင်းကလည်း ငွေ့အသွင်အပြင်ကို မြင်မိကာ သနားသဖြင့် မြင်းခံအဖြစ် အမှုထမ်းစေသည်။

တန်နက်မင်းသည် မြင်းချစ်သော ဘုရင်ဖြစ်သည်။ မောင်းမငယ်တစ် ယောက်နှင့် မြင်းတင်းကုပ်သို့ နေ့ညမပြတ် လာရောက်ကြည့်ရှုလေ့ရှိသည်။ ငွေ့ ကိုလည်း မိန့်တော်မူသည်။

“မောင်မင်း... မြင်းခံ ဟောဒီတင်းကုပ်ထဲက မြင်းချေးတွေကို ဝေးတဲ့တွင်း တွေထဲမှာထည့်ပြီး ခြောက်သွေ့ရာကစပြီး မီးထည့်၊ နောက်ထပ်ထည့်တဲ့ မြင်းချေး ဟာ မီးအရှိန်နဲ့ သွေ့ပြီးလောင်ပလေ့စေ”

ငွေ့ကလည်း မင်းကြီးမှာသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်သည်။ ကြာမြင့် သောအခါ မောင်းမငယ်နှင့် ငွေ့တို့ ရည်ငံချစ်ကြိုက်မိရာမှ မင်းကြီးအား မြင်းချေး တွင်းထဲသို့ တွန်းချလုပ်ကြံလိုက်သည်။ မိဖုရားမောင်းမတို့အား ငွေ့က သူ့အလို ပါအောင် ခြိမ်းခြောက်ပြီး သက္ကရာဇ် ၂၆၈ တွင် ပုဂံထီးနန်းကို သိမ်းပိုက်လိုက် သည်။

စလေငွေ့ကား ဘီလူးဘဝမှ လူဖြစ်လာသောကြောင့် အမျက်ဒေါသ ကြီးသည်။ စလေတွင် နေထိုင်ခဲ့စဉ်က သူ့အပေါ်တွင် နှိပ်စက်ခဲ့သော သူဌေးအား အငြိုးထားပြီး သတ်ပစ်သည်။ အစားကြူးသည်။ မှူးမတ်ဗိုလ်ပါတို့ကလည်း ကြောက်ရွံ့စွာ စားကြရလေသည်။

သိန်းခိုမင်း အမြဲသရဇ္ဈာယ်သော ဘုရားရှိခိုးဂါထာ

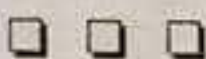
သက္ကရာဇ် ၂၇၇ တွင် ပုဂံမင်းအဖြစ် ရောက်လာသူမှာ စလေငွေ၏ သားဖြစ်သူ သိန်းခိုမင်းဖြစ်သည်။ နန်းသက် ၁၆ နှစ်ကြာ စိုးစံခဲ့သည်။ သိန်းခိုမင်းသည် အောက်ပါလည်ရွဲဂါထာကို နေ့စဉ်ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ကာ ဘုရားရှိခိုးလေ့ရှိသည်။

(၁) မုနီ မုနီ မုနီ ယော သော
တဿ တဿ တဿ နမော
နမော နမော နမော မဿ*
မဿ မဿ စ သတ္တုနော။

(၂) ဝရံ ဝရံ ဝရံ ဝါရိ
ဝါရိ ဝါရိ ဝဝါ ရိန္တံ*
ရိန္တံ ရိန္တံ ရိန္တံ ရာစ
ရာစ ရာစ စရာ စရံ

(၃) သုဒ္ဓေါဒနော ဓနုသုဒ္ဓေါ
စေယျော စေယျော မဟာရဝေါ၊
ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါတိ အညာယ၊
အဟံ ဝန္တာမိ သဗ္ဗဒါ။

ဤလည်ရွဲဂါထာကို နေ့စဉ် ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ကာ ဘုရားရှိခိုးလေ့ရှိသောကြောင့် အခက်အခဲမရှိ အလွယ်တကူပင် ရှင်ဘုရင်ဖြစ်ခဲ့ရသည်ဟု ရှေးစာများက ဆိုညွှန်းခဲ့ပါသည်။

* ပဿ (ပန္နံပေစာပုကွံ)
* ရိန္တံ (ပန္နံပေစာပုကွံ)

ပုဂံမင်းဆက် ကွမ်းဆော်ကြောင်ဖြူမင်း

သက္ကရာဇ် ၂၉ ခုနှစ်တွင် ၁၉ ရွာသားတို့နှင့် ယုတ်လွတ်လွန်ကျွန်းအရပ်တွင် သမုတိရာဇ်မင်းကြီး စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည့် ပုဂံမင်းဆက်ကား စောမွန်နှစ်မင်းအထိ မင်းဆက်ပေါင်း ၅၇ ဆက်ရှိသည်။ မွန်၊ ပျူနှင့် မြန်မာတို့ ပူးပေါင်းစည်းလုံးခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြီးမားသောယဉ်ကျေးမှုအခြေခံအုတ်မြစ်ကြီးကို တည်ဆောက် ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး တည်ထောင်ခဲ့သူမှာ အနော်ရထာမင်းစောဖြစ်သည်။ အနော်ရထာမင်းစော မတိုင်ခင်က အစုအဖွဲ့နှင့် မြို့ပြပြည်ရွာတည်ထောင်နိုင်ခြင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ထွန်းကားခြင်း မရှိသေးပေ။

အနော်ရထာမင်းစော လက်ထက်ရောက်မှသာ အိန္ဒိယနှင့် မွန်တို့ထံမှ စာပေအနုပညာ၊ အတတ်ပညာများ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့သည်။ စာပေအားဖြင့် သက္ကတ၊ ပါဠိများမှ ဆင်းသက်လာသော ရှေးဟောင်းမွန်စာ၊ ပျူစာ၊ မြန်မာအရေးအသား (ကျောက်စာ၊ မင်စာ၊ ခေါင်းလောင်းစာ၊ အုတ်ချပ်စာများ) ပေါ်ထွန်းလာသည်။ ဘာသာအယူဝါဒကိုးကွယ်မှုအနေနှင့် ပထမရိုးရာဝါဒ၊ မဟာယာန၊ ဟိန္ဒူဝါဒ၊ အရည်ကြီးဝါဒများရှိခဲ့ရာမှ ဗုဒ္ဓဘာသာအတွေးအခေါ်များ၊ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုများ ထွန်းကားလာသည်။

အနော်ရထာမင်းစော၏ ဖခမည်းတော်မှာ ကြောင်ဖြူမင်း (ကွမ်းဆော်မင်း)ဖြစ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၃၂၆ တွင် မင်းဖြစ်ပြီး နန်းသက် ၂၂ နှစ် စိုးစံခဲ့သည်။ ယခင် တောင်သူမင်းကြီးလက်ထက်က မင်းသမီးညီအစ်မ မိဖုရားသုံးပါးကိုပင် မိဖုရားဆက်မြှောက်ခဲ့သည်။ တောင်ပြင်မိဖုရားမှ ကျည်စိုး၊ အလယ်ပြင်မိဖုရားမှ

စုက္ကတေး၊ မြောက်ပြင်မိဖုရားမှ အနော်ရထာမင်းစောကို မွေးဖွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။
ကျည်စိုးနှင့် စုက္ကတေးတို့မှာ ညောင်ဦးစောရဟန်းသားများ ဖြစ်ကြသည်။

ကြောင်ဖြူမင်း၏မိခင်မှာ တန်နက်မင်း၏ မိဖုရားများထဲမှ မိဖုရားတစ်ပါး
ဖြစ်သည်။ စလေငခွေးက တန်နက်မင်းအား လုပ်ကြံပြီး မင်းပြုသောအခါ
မိဖုရားမြောက်မည်ကို မလိုလားသည်ကတစ်ကြောင်း၊ မပေါ့မပါးနှင့် ကြောင်ဖြူမင်း
ပဋိသန္ဓေကိုယ်ဝန်ကလည်း ရှိနေသောကြောင့် နန်းတော်ကိုစွန့်ခွာပြီး ကြောင်ဖြူ
အရပ်တွင် ရှောင်တိမ်းပုန်းအောင်း နေထိုင်ခဲ့ရသည်။ ထိုအရပ်ကား သုဝဏ္ဏသောတ
နဂါးမင်းသည် နဂါးပြည်သို့ ပြန်ကြွသော နဂါးမင်းသွားရာလမ်းကြောင်းဖြစ်သည်။
ယခုအခါ ရွှေကြောင်းအရပ် ဖြစ်သည်။

ကြောင်ဖြူမင်း ငယ်ရွယ်စဉ်က လူငယ်တို့သဘာဝ အဖော်အပေါင်းများ
နှင့် ကစားကြရာတွင် "အဖမဲ့သား"ဟု ဆဲရေးလှောင်ပြောင်ခြင်း ခံရသည်။ မခံမရပ်
နိုင်ဖြစ်၍ မိခင်ဖြစ်သူအား မေးမြန်းကြည့်သည်။

"မယ်တော်... သားအပေါင်းအသင်းတွေက သားကို အဖမဲ့သားလို့
ဆဲရေးလှောင်ပြောင်ကြတယ်၊ သားမှာ အဖေမရှိဘူးလား"

"ရှိပါပြီလား သားရယ်၊ သားရဲ့ဖခင်က ဒီမှာနေထိုင်ကြတဲ့ ရပ်သူရွာသား
တွေလို သာမန်လူတစ်ယောက် မဟုတ်ဘူး၊ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ် မင်းလုပ်ရတဲ့ ရှင်
ဘုရင်တစ်ပါးပဲ၊ သားဖခင်ကို လုပ်ကြံခံရပြီး မယ်တော်ကို သိမ်းပိုက်မှာစိုးတာ
ကြောင့် သားကိုယ်ဝန်နဲ့ မယ်တော် ထွက်ပြေးပြီး ဒီအရပ်မှာ ရှောင်ပုန်းနေရတာပဲ
သား"

မယ်တော်စကားကို ကြားရသော ကြောင်ဖြူမင်းသည်...

"ခမည်းတော်အရာ ငါ ရပါစေသား"ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီး တောင်သူမင်း
ကြီးထံ အခစားဝင်ခဲ့သည်။ ကွမ်းဆော်အဖြစ် အမှုထမ်းခွင့်ရကာ မင်းမှုထမ်းဘဝ
သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ (ကွမ်းဆော်ဆိုသည်မှာ ဘုရင့်အခွန်တော်များကို လှည့်လည်
နှီးဆော်ကောက်ခံရသူဖြစ်သည်။ နတ်ကွန်း၊ မင်းကွန်းကဲ့သို့ ရှေးအခါကအဆောက်
အအုံကို ကွန်းဟုခေါ်သည်။ အခွန်တော်ကိုပေးရန် ဆော်သြရသောကြောင့် ကွမ်း
ဆော်ဖြစ်သည်။ ကွမ်းထမ်းကာ ရှင်ဘုရင့်ထံတွင် ကွမ်းတော်ဆက်သရသောသူ
မဟုတ်ပေ။ အချို့က ကွမ်းဆော်ဆိုသည်မှာ ကွမ်းတော်ဆက်သရသူဟု အမှတ်မှား
နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။)

ဆန်းကြယ်ဖြစ်ရပ်

ကြောင်ဖြူမင်းသည် မိခင်အား ကောင်းစွာလုပ်ကျွေးပြုစုခဲ့သလို မိခင်ကလည်း သားဖြစ်သူ ကွမ်းဆော်သွားရာတွင် ထမင်းထုပ် ထုပ်ပေးလိုက်သည်။ သူ့မိခင် ထုပ်ပေးလိုက်သော ထမင်းထုပ်ကို နေ့စဉ် လမ်းတွင်ရှိသော စောင်ချမ်းပင်ကြီးတစ်ပင်အောက်၌ စားလေ့ရှိသည်။ စားဦးစားဖျားကိုလည်း အဆိုပါစောင်ချမ်းပင်စောင့်နတ်သားအား နေ့စဉ်တင်မြှောက်လေ့ရှိသည်။

စောင်ချမ်းပင်စောင့်နတ်သည် စားဦးစားဖျားများ တင်သောသူ၏ နောင်တွင်မည်သို့ဖြစ်လာမည်ကို ဆင်ခြင်ကြည့်လိုက်သောအခါ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြောင်း သိရှိလိုက်သည်။ တစ်နေ့တွင် စောင်ချမ်းပင်နတ်သည် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကိုယ်ထင်ပြုပြီး...

“အသင်မင်းသား... သင်ဟာ ပုဂံမှာ မင်းဖြစ်လတ္တံ့၊ ဘုန်းကြီးလိုရင် သရဏဂုံနဲ့ ငါးပါးသီလကို မြဲစွာဆောက်တည်ထိန်းသိမ်းရမယ်၊ သစ္စာစကားကို လည်း မှန်အောင်သုံးရမယ်၊ အနုဿတိဆယ်ပါးကိုလည်း တစ်နေ့နှစ်ထောင် ရအောင် စီးဖျန်းပေတော့’

ကွမ်းဆော်ကြောင်ဖြူမင်းသည် စောင်ချမ်းပင်စောင့်နတ် မှာကြားသည့်အတိုင်း မပျက်မကွက် သီလဆောက်တည်ပြီး အနုဿတိဆယ်ပါးကို ပွားများခဲ့သည်။ ထိုအခါ သိကြားမင်းနှင့် သာသနာစောင့်နတ်တို့သည် ကွမ်းဆော်မင်းကို မစကြသည်။ မည်သည့်နေ့ရက်ရောက်လျှင် တူရွင်းတောင်၌ မင်းလောင်းပေါ်မည်။ မင်းလောင်းကို ပူဇော်ကြအံ့ဟု လူအများကြားတွင် သတင်းပြန့်ပြီး မင်းလောင်းကို ကြည့်ရှုကြရန် အုတ်အော်သောင်းနင်း သွားကြည့်ကြသည်။

ကွမ်းဆော်မင်းကလည်း မိခင်ဖြစ်သူအား...

“မယ်တော် ထမင်းထုပ်ကို စောစောထုပ်ပေးပါ၊ လူတွေအားလုံး တူရွင်းတောင်မှာ မင်းလောင်းပေါ်မယ်ဆိုပြီး တစုတဝေးသွားကြည့်ကြလိမ့်မယ်၊ သားလည်း မင်းလောင်းကို သွားကြည့်မယ်”

ဟု ပြောဆိုရာ မိခင်ကလည်း ထမင်းထုပ်ကို စောစောထုပ်ပေးပြီးနောက် ညကတည်းက ထွက်သွားသည်။ လက်ထုပ်ရောက်လျှင် ကွမ်းကို အပြင်းဆော်၍ မင်းလောင်းကြည့်ရှုရန် အလျင်အမြန်လာခဲ့သည်။ ထိုအခါ သိကြားမင်းသည် လူအိုယောင်ဆောင်၍ မြင်းစီးကာ ကြောင်ဖြူမင်းအား တွေ့ဆုံလိုက်သည်။

“လုလင်... ငါစီးသော မြင်းကိုယူပြီး ပုဂံပြည်ကိုသွားပါ။ ဒါဟာ လုလင်အတွက် အခွင့်အရေးဖြစ်ပါတယ်”

“မဟုတ်သေးဘူး အဘိုး၊ မင်းလောင်းကြည့်ဖို့ အမြန်သွားရပါဦးမယ်၊ အဘိုး မြင်းကို မယူပါရစေနဲ့။”

“လုလင်... ခြေလျင်သွားတာထက်စာရင် မြင်းစီးသွားတာက ပိုပြီးခရီး ရောက်တယ် မဟုတ်လား၊ ဒီမြင်းကိုပင် မဖြစ်မနေ စီးသွားပါ။ ဟောဒိက ဦးညှောင်ကိုဆောင်းပါ။ ဒီပတ္တမြားလက်စွပ်ကို ဝတ်ပါ။ ဒီဓားနဲ့ လှံကို ကိုင်သွားပါ။ နန်းရင်ပြင်ရောက်အောင် အမြန်သွားပေတော့”

ကြောင်ဖြူမင်းသည် လူအိုယောင်ဆောင်ထားသော သိကြားမင်းပေး သည့် ပတ္တမြားလက်စွပ်ကိုဝတ်၊ ဦးညှောင်ကိုဆောင်း၊ သီလဝံဓား၊ အရိန္ဒမာလှံကို ကိုင်ဆောင်ပြီး မင်းလောင်းလာသည်ကို အမိကြည့်ရန် မြင်းကို အပြင်းနှင်သွားလေ သည်။ အမှူးအမတ်၊ ကလန်၊ သံပျင်နှင့် လူအပေါင်းတို့သည် ကွမ်းဆော်မင်း မြင်းစီးလာသည်ကို မြင်တွေ့ကြသောအခါ သိကြားမင်း ဆောင်နှင်းထားသော အဆင်တန်ဆာတို့သည် နေရောင်တွင် ထူးထူးခြားခြားတောက်ပလျက် မင်းလောင်း ဟုထင်မှတ်ကာ ဖူးမြော်ဦးတိုက်ကြကုန်သည်။

ကွမ်းဆော်ကြောင်ဖြူမင်းသည် စောင်ချမ်းပင်စောင့် ပြောကြားခဲ့သော “ပုဂံမှာ မင်းဖြစ်လတ္တံ့”ဆိုသည်ကိုလည်းကောင်း၊ “ခမည်းတော်အရာ ရပါစေ သား”ဟု အဓိဋ္ဌာန်ကို ပြန်လည်သတိရလိုက်ပြီး နန်းတော်တွင်းသို့ မြင်းဒုန်းစိုင်းစီး ပြီး ဝင်ရောက်လာသည်။ စောရဟန်းမင်းကလည်း...

“ငါရှိနေပါလျက်နဲ့ ဘယ်သူက မင်းလောင်းအဖြစ် ဝင်လာရတာလဲ”ဟု နန်းဦးတွင်ရပ်၍ ပြောဆိုနေစဉ်မှာပင် တံခါးအနီးတွင်ထားသော ကျောက်သူရပ်က တွန်းချလိုက်သည်။ ထိုအခါ နန်းဦးမှ စောက်ထိုးကျပြီး အနိစ္စရောက်သွားလေ သည်။ ဤသို့ဖြင့် ကွမ်းဆော်ကြောင်ဖြူမင်းသည် ပုဂံထီးနန်းကို သိမ်းပိုက်စိုးစံ တော်မူခဲ့သည်။ စောင်ချမ်းပင်နတ် ကိုယ်ထင်ပြု၍ မင်းအဖြစ်ရရှိမည်ကို ကြိုတင် နိမိတ်ဖတ်ခြင်း၊ သိကြားမင်းကိုယ်တိုင် လက်နက်စကြာများ ဆက်သခြင်းတို့သည် ထူးခြားဆန်းကြယ်သော ဖြစ်ရပ်များပင် ဖြစ်သည်။

မင်းဖြစ်သော ဂါထာမန္တန်

ပုဂံပြည် တောင်သူကြီးမင်းလက်ထက်တွင် နောင်တစ်ချိန်တွင် မင်းဖြစ်
လာမည့် ကြောင်းဖြူရွာသားတစ်ဦးသည် အောက်ပါဘုရားရှိခိုး ၅ ဂါထာဖြင့်
ဘုရားရှိခိုး ဝတ်ပြုခဲ့လေသည်။

(၁) ပရီ ပဇိ ပဟိ ပကံ၊
သိရီ မုနိ အစိန္တေယျံ။
သိဒ္ဓိ ဣဒ္ဓိ ဇိတိန္ဒြိယံ၊
ဝန္ဒာမိ တံ မဟာရာဇံ။

(၂) ဂရိန္တရိန္တ ဗာရိန္တ
သဉ္ဇိန္တ စိန္တ ရာဇိန္တ။
မုနိန္တ နိန္တ သဗ္ဗိန္တ
နမိန္တ မိန္တ တံ ဝန္တေ။

(၃) ဆိဆိ ဘိဘိ နမိ နာနိ
မုဒ္ဓိ လိဒ္ဓိ ရယိ သိရိ။
နမေ နမိ ဖာသုကာတိ
အရိ သဒ္ဓိ ကရိ မုနိ။

(၄) ဟိမိ သဒ္ဓိ ဝိဝိ ဝိဝိ
သိရိ သိရိ နိသိပိတံ။
ကောတိ သိရံ မဇ္ဈံ မုဒု
မဇ္ဈံ မုဒု မဝမတ္တံ။

(၅) သတ္တံ သတ္တံ သတ္တ ပတ္တံ၊
နာလာဟံ နာတိ အပြုစုံ။
ဒွန္တ သုဏ္ဏာ အစိန္တေယျော
မဂ်လာလံ နမေ ဇိနိ။

ကွမ်းဆော်ကြောင်ဖြူမင်းသည် စောင်ချမ်းပင်စောင့်နတ်ဆိုသည့်အတိုင်း
သရဏဂုံနှင့် ငါးပါးသီလအား ဆောက်တည်စောင့်ထိန်း စီးဖျန်းသည့်အပြင်
အထက်ဖော်ပြပါ ဘုရားရှိခိုး ၅ ဂါထာဖြင့်လည်း ဘုရားရှိခိုး ဝတ်ပြုခဲ့သည်။
အစွမ်းထက်မြက်သော ဂါထာမန္တန်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း မပင်မပန်း
ကြမ်းမဖက် စစ်မတိုက်ရဘဲ သက္ကရာဇ် ၃၂၆ တွင် ပုဂံပြည်ရှင်မင်းတရားအဖြစ်
ရောက်ရှိခဲ့သည်။ မြန်မာ့ရာဇဝင် ပုဂံမင်းဆက်တွင် ကွမ်းဆော်ကြောင်ဖြူမင်းဟု
ထင်ရှားခဲ့သူဖြစ်ပေသည်။

ပုဂံမင်းသက်
အနော်ရထာ

ခရစ်တော်ပေါ်ပြီး ၉ ရာစုနှစ်လယ်လောက်တွင် ပုဂံနေပြည်တော်ဟု ထင်ထင်ရှားရှား ပေါ်ထွက်လာသည်။ သရေခေတ္တရာတွင် ပျူတို့ ပျောက်ကွယ်သွားပြီးနောက် မြန်မာလူမျိုးတို့ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ မြန်မာအစ ပျူနှင့် ပုဂံကဟု ပြောရပေမည်။ “လှည်းဝင်ရိုးသံတညံညံ ပုဂံဘုရားပေါင်း”ဆိုသည့်အတိုင်း ပုဂံရှိ စေတီ၊ ပုထိုး၊ ဂူကျောင်းတို့သည် သမိုင်းနောက်ခံကိုယ်စီရှိခဲ့ကြသလို မြန်မာရှေးဟောင်း ယဉ်ကျေးမှုတို့ကား လေ့လာဆည်းပူး၍ မကုန်ခန်းနိုင်အောင် ရှိခဲ့ပေသည်။

ရှင်သီလဝံသထေရ် စီရင်တော်မူသော ရာစဝင်ကျော်တွင် “မြတ်စွာဘုရား လွန်ပြီး အနှစ် ၇၀၀ စေ့သောအခါ အရိမဒ္ဒနာမည်သော ပုဂံပြည်ဖြစ်၏။ အနှစ် ၁၁၂၈ တိုင်အောင် ပုဂံပြည်တည်၏။ မင်းကား ပျူစောထီးကစ၍ တရုတ်ပြေးမင်းတိုင်အောင် ငါးကျိပ်တည်း”ဟု ရေးသားတော်မူခဲ့သည်။

ရာစဝံသစာလိနိကျမ်းတွင် “ယုန်လွတ်ကျွန်းအရပ်၌ ရပ်တန့်၍ သူကြီးပေါင်း ၁၉၊ မြို့ပေါင်း ၇၈၊ ကျေးလက်ပေါင်းတစ်ထောင်ကျော်ကို အုပ်ချုပ်၍ တည်ထောင်စပြု၏။ သရေခေတ္တရာပျက်သည်ကစ၍ လူအပေါင်းတို့မင်းဟူ၍ သမုတိမြောက်တင်သောကြောင့် သမုတိရာဇ်ဟူသော အမည်ကို ရသတည်း။ ထိုမင်းကား သစ်တပ်တည်၍ စံနေ၏။ မြို့ရိုး ကျုံးမြောင်းမရှိဟု ဖော်ပြထားသည်။

ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ၏ ရာစဝင်ချုပ်လင်္ကာတွင် “သီရိခေတ္တရာပျက်ပြီးခါလျှင် ပေါက္ကာရာမ၊ နာဂရဝယ်၊ သမ္မတရာဇ် ပြည်သစ်တိုးငြား”ဟု ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။ သမ္မတရာဇ် (သမုတိရာဇ်)ကား လူအပေါင်းတို့၏ မင်းပင်ဖြစ်သည်။ သမုတိရာဇ် ပထမတည်ထောင်သော ယုန်လွတ်ကျွန်းပေါက္ကံ (နောက် အရိမဒ္ဒနာ) သေဉ်လည်ကြောင့်

မင်းလက်ထက် တည်သော သီရိပစ္စယာ၊ သိုက်တိုင်မင်းလက်ထက်တည်သော တမ္ပဝတီ၊ ပျဉ်ပြားမင်းလက်ထက်တည်သော ပုဂံမှစ၍ မင်းဆက်ပေါင်း ၅၅ ဆက်ရှိသည်။ သက္ကရာဇ် ၃၇၉ တွင် စုက္ကတေးကို လုပ်ကြံပြီး အနော်ရထာတက်လာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်း၌ ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို အောင်မြင်စွာ တည်ဆောက်နိုင်သော ဘုရင်ဖြစ်သည်။

ပုဂံကား ပျူမြို့၊ ပျူရွာ၊ ပုဂံမင်းကား ပျူမင်းပင်ဖြစ်သည်။ မဟာဗောဓိတည်ရှိရာ မဇ္ဈိမဒေသကျောက်စာတွင် ပုဂံပြည် အုပ်ချုပ်သောမင်းအား “ပျူတသိန်းမင်း”ဟု ရေးသည်။ သက္ကရာဇ် ၄၀၀ ကျော်တွင် ရခိုင်ပြည်သို့ ချီတက်လုပ်ကြံလာသည်ကို ပျူကိုးသောင်းနှင့် ပျူမင်းလာသည်ဟု ရခိုင်ရာဇဝင်က ဆိုသည်။

နန်းမတက်ခင် ခမည်းတော် ကြောင်ဖြူမင်း ရဟန်းအဖြစ်ရှိသည်ကို မင်းပြုရန် တောင်းပန်ခဲ့သည်။ ခမည်းတော်က မင်းမပြုလိုသောကြောင့် ပုဂံထီးနန်းကို အုပ်ချုပ်လျက် နန်းတက်လာသည်။ ပုဂံမြို့ရှိ မဟာပိန္နဲဘုရားဌာပနာခန်းတွင် မြေပုံအုတ်ခွက်ဘုရားစာ၌...

“ဧသောဘဂဝါ မဟာရာဇသီရိ အနိရုဒ္ဓဒေဝနကတော ဝိမုတ္တတ္ထသဟတ္ထ နေဝါဘိ”ဟု တွေ့ရှိရသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဤဘုရားရုပ်တုတော်ကို မြတ်သောမင်းကြီး သီရိအနိရုဒ္ဓဒေဝသည် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာအလိုငှာ မိမိလက်တော်နှင့်သာ ပြုအပ်သတည်း။ ပုဂံမြို့ရှိ မဟာပိန္နဲဘုရားမှာ အနော်ရထာမင်းကိုယ်တိုင် ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဘိသိက်ဘွဲ့တော် သီရိအနိရုဒ္ဓဒေဝဟူသော ဘွဲ့တော်ကို တွေ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။ အနော်ရထာမင်းတံဆိပ်တော်များဟုခေါ်သည့် အုတ်ခွက်များကို မြောက်ဘက်ကသာခရိုင်နှင့် တောင်ဘက်တနင်္သာရီကမ်းခြေများအထိ တွေ့ရှိခဲ့ကြရသည်။

စုက္ကတေးမင်းလက်ထက် အနော်ရထာ ခစားဝင်ရာတွင် “ညီသားနောင်မယ်”ဟု အခေါ်တော်ရှိသည်။ ဖခင်ဖြစ်သူ ကြောင်ဖြူမင်းအား အကျိုးအကြောင်း သိလို၍ လျှောက်ထားကြည့်ရာ “အမောင့်အမိကို သိမ်းပိုက်လို၍ ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်”ဟု မိန့်တော်မူသည်။ အနော်ရထာမှာ ဒေါသအမျက်ထွက်ပြီး ကြောင်ဖြူမင်းထံတွင် သိကြားမင်းဆောင်နှင်းထားသော အရိန္ဒမာလုံ၊ သီလဝံသဓား၊ ပတ္တမြားလက်စွပ်၊ ပတ္တမြားဥသျှောင်တို့ကို တောင်းယူသည်။

ကြောင်ဖြူမင်းကလည်း သားတော်အား အပ်နှင်းပြီး “ငါ နန်းကျကတည်းက ငါ့မြင်းလည်း လွတ်မြောက်လျက်ရှိနေတယ်၊ ငါဝတ်တော်မူတဲ့

ပတ္တမြားလက်စွပ်ကိုပြုပြီး ဖမ်းရင် ရမယ်၊ အဲဒီမြင်းကိုရရင် ပုပ္ဖားမှာ အင်အား စုဆောင်းပြီး လုပ်ကြံလော့”ဟု မှာကြားသည်။ ခမည်းတော် ကြောင်ဖြူမင်း အမိန့်ရှိသည့်အတိုင်း လူသူလက်နက်အင်အားစုဆောင်းပြီး ပုဂံသို့ ချီတက်လာ သည်။ “နန်းတော်ကို ပေးမှာလား၊ စစ်တိုက်မှာလား”ဟု ပြောကြားသည်တွင် စုက္ကတေးသည် ဒေါသအမျက်ထွက်ပြီး...

“နို့နဲ့တောင်မစင်သေးတဲ့သူက စစ်တိုက်မယ်ပြောတယ်၊ ကောင်းပြီ... အမတ်မင်းတို့ စောင့်သာကြည့်နေကြ၊ ကျုပ်မင်းကြီးကိုယ်တိုင် စီးချင်းထိုးမယ်”လို့ ပြန်လည်ပြောကြားလိုက်သည်။ အနော်ရထာကလည်း စီးချင်းထိုးမည့် သမထီး ချောင်သို့သွားရာတွင် နတ်မြင်းကိုစီး၊ ခမည်းတော်ထံမှရသော လှံဓားတို့ကို ယူဆောင်ပြီး ထွက်လာသည်။ စုက္ကတေးကလည်း အသင့်စောင့်ကြိုလျက် ရှိသည်။ ရင်ဆိုင်တွေ့ကြရာတွင် အနော်ရထာက...

“နောင်တော်က ငါ့ထက်အကြီးဖြစ်တယ်၊ အရင်ထိုးလေ”ဟု မိန့်တော်မူ သည်။ စုက္ကတေးက လှံနှင့်ထိုးသည်။ အနော်ရထာက သိကြားမင်းပေးထားသော အရိန္ဒမာလှံနှင့် ဆီးကာ၍ ခုခံရာ မြင်းကဦးပင် ထိုးမိသည်။

“နောင်တော်အလှည့်ကုန်ပြီ၊ ညီတော်အလှည့်သာ ရှိတော့တယ်၊ ခံနိုင်က ခံပေရော့”ဟု အနော်ရထာက ပြောဆိုကာ အရိန္ဒမာလှံနှင့် ထိုးသည်။ စုက္ကတေး၏ ရင်ဝမှ နောက်ကျောထိ ထုတ်ချင်းစတ်ပေါက်လျက် ကျဆုံးသွားသည်။ မြင်းနှင့် တကွ မြစ်နားသို့ပါ လဲကျအနိစ္စရောက်၍ ထိုအရပ်ကို မြင်းကပါဟု ယနေ့တိုင် ခေါ်ဆိုနေကြဆဲ ဖြစ်သည်။

ပုဂံရာဇဝင်အကြောင်းကို ပြောကြမည်ဆိုလျှင် တုတ်ထမ်း၍ ပြောရမည် ဟု ဆိုရိုးစကားရှိသည်။ ပုဂံရာဇဝင်ကား ရှုပ်ထွေးလျက် အငြင်းပွားဖွယ် မယုံကြည် ဖွယ်ကောင်းသော ဒဏ္ဍာရီဆန်ဆန် ပုံပြင်လိုလို အဖြစ်အပျက် များစွာရှိပေသည်။ မှန်နန်းတွင် သိန်းခိုမင်းသည် မြင်းစီး၍ တောကစားထွက်ရာမှ ဆာလောင်မွတ် သိပ်လာသည်။ ယာခင်းတစ်ခုသို့အရောက်တွင် သခွားသီးများကို တွေ့ရသော ကြောင့် ဆာဆာလောင်လောင်နှင့် ဆွတ်ယူစားမိသည်။ ယာခင်းရှင်တောင်သူကြီး က တွေ့ရှိရာတွင် မပြောမဆို ဆွတ်ယူစားသုံးနေရပါသလားဆိုပြီး တူရွင်းနှင့်ရိုက် မိရာမှ အနိစ္စရောက်သွားသည်။

နောက်မှလိုက်လာသော သိန်းခိုမင်း၏ မြင်းခဲက တွေ့ရှိသွားသော အခါ...

“ဟယ်... တောင်သူကြီး၊ ငါ့အရှင်ကို ဘာကြောင့်ရိုက်နှက်ရတာလဲ”

“နင့်အရှင်သခင်က ငါ့သခွားခင်းထဲက သခွားသီးတွေကို မပြောမဆိုဘဲ ဆွတ်ယူစားတာ နင် မမြင်ဘူးလား”

“ကောင်းပြီ... ဒါဆိုရင် ငါ့အရှင် ဘုရင်လည်း သေပြီ၊ မင်းကိုသတ်တဲ့ သူဟာ မင်း လုပ်ရစေမြဲဖြစ်တယ်၊ မင်းစည်းစိမ်ချမ်းသာဟာ အလွန်ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်တယ်၊ ရွှေငွေဝတ်ကောင်းစားလှ၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ကျွဲ၊ နွား၊ ဆိတ်၊ ဝက်၊ စပါး၊ ဆန်၊ ရေ ပေါမုပေါပါဘိ”

မြင်းခံက တောင်သူကြီးအား လှည့်ပတ်ပြောဆိုပြီး လူမသိအောင် နန်းတွင်းသို့ခေါ်ဆောင်လာခဲ့သည်။ မိဖုရားကြီးကိုလည်း အကျိုးအကြောင်း တင်ပြ လျှောက်ထားသည်။ လိမ္မာပါးနပ်သော မြင်းခံဖြစ်သည်။ သူ့အနေနှင့် မင်းကြီးမပါဘဲ မင်းကြီး၏တန်ဆာ အဝတ်အစားများနှင့် မင်းကြီးစီးသော မြင်းကိုယူ၍ နန်းတော်သို့ပြန်လာလျှင် မိဖုရားနှင့် မှူးမတ်များက မင်းကြီးကို မြင်းခံသတ်၍ သေကြောင်း အထင်အမြင်လွဲမှားမည်စိုးသောကြောင့် တောင်သူကြီးအား ဖြားယောင်း၍ နန်းတော်သို့ခေါ်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ယာခင်းရှင်ဘဝမှ တောင်သူကြီး ဘုရင်ဖြစ်လာသည်။

တောင်သူမင်းကြီးကား ဘုန်းတန်ခိုးကြီး၏။ သူ၏ သခွားခင်းအရပ်တွင် သာယာဖွယ်ဥယျာဉ်ကြီးတည်ဆောက်ပြီး နဂါးရုပ်တုကြီးများ ထုလုပ်ထား၏။ အယူမှားသောရှင်အရည်းကြီးတို့နှင့်တိုင်ပင်၍ ပုထိုးကြီးငါးလုံး တည်၏။ နတ်ရုပ်လည်း မဟုတ်၊ ဘုရားရုပ်တုလည်း မဟုတ်သော ရုပ်တုကြီးများအား ထမင်း၊ ဟင်း၊ သေရည်သေရက်များ တင်မြှောက်ကိုးကွယ်၏။ နတ်တော်ကျောင်းဒကာ မင်းချမ်းသာဟု အမည်တွင်ခဲ့သည်။

ပုဂံရာဇဝင်တွင်ပါသော တောင်သူကြီးမင်း၏ အဖြစ်အပျက် အခြေခံ စာတ်လမ်းစာတ်ကွက်ချင်း ထပ်တူထပ်မျှ တူညီနေသော ကမ္ဘောဒီးယား ရာဇဝင် ထွက်ကောက်နုတ်ချက်လည်း ရှိသည်။ ကမ္ဘောဒီးယား ရာဇဝင်တွင်လည်း...

ရှေးသရောအခါ တာချေးမည်သော လူအိုတစ်ယောက် ရှိလေသည်။ အဘိုးအိုသည် သူ့နေအိမ်နောက်ဘက်တွင် ချောင်းကလေးဘေး မြေကွက်လပ်၌ သခွားပင်များစိုက်ပျိုးလေ့ရှိရာ တစ်ရာသီတွင် သီးလာသော သခွားသီးများအား အနံ့အရသာနှင့် ပြည့်စုံလှသည်ဖြစ်သောကြောင့် သခွားသီးအချို့ကို ရှင်ဘုရင်အား

ဆက်သရန် ပြင်းထန်လှသောဆန္ဒကို ချိုးနှိမ်မရ ဖြစ်နေပေသည်။ ရှင်ဘုရင်သည် တာချေးကိုယ်တိုင် ဆက်သလာသော သခွားသီးများကို ကောင်းစွာလက်ခံတော် မူ၍ သုံးဆောင်ကြည့်ရာတွင် အနံ့အရသာနှင့် အထူးပြည့်စုံလှကြောင်းကို တွေ့ရ သည်။ အလွန်လည်း နှစ်ခြိုက်တော်မူသွားသည်။ ထို့ကြောင့် သခွားခင်းကို ခိုးသူဘေးမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရာ၌ အသုံးပြုရန် ရှင်ဘုရင်က လှဲတစ်ချောင်းကို ချီးမြှင့်ပြီး သီးသမျှသော သခွားသီးများကိုလည်း ပွဲတော်တည်ရန်အတွက် အမြဲဆက်သရန် အမိန့်ပေးလိုက်သည်။

ကာလအတန်ကြာသောအခါ ရှင်ဘုရင်သည် သခွားခင်းရှင်အဘိုးကြီး အား သခွားခင်းကို တကယ်စောင့်ရှောက်သည်၊ မစောင့်ရှောက်သည်ကို သိသာရန် စမ်းသပ်ကြည့်လိုသောဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လာသည်နှင့် တစ်ညသ၌ နောက်တော်ပါ အဆောင်ကိုင်တစ်ဦးနှင့် သခွားခင်းအတွင်းသို့ တိတ်တဆိတ် ဝင်သွားလေတော့ သည်။

လမထွက်သောညဖြစ်၍ အလွန်မှောင်မိုက်နေရာ သခွားခင်းအတွင်း ဝင်ရောက်လာသူနှစ်ဦးမှာ သူခိုးများဟု တာချေးက ထင်မြင်ယူဆပြီးလျှင် ရှင်ဘုရင် အပ်နှင်းထားသည့် လှံနှင့်ထိုးလိုက်လေသည်။ ရှင်ဘုရင်မှာ သခွားခင်းအတွင်း၌ ပင် မလှမပ နတ်ရွာစံရရှာလေသည်။ နောက်တော်ပါ အဆောင်ကိုင်၏ အကြောင်း ကြားချက်အရ ရှင်ဘုရင်သည် မည်သို့မည်ပုံ နတ်ရွာစံလွန်ရကြောင်းသိကြရသော မှူးကြီးမတ်ရာ သေနာပတိ အစရှိသူတို့လည်း စည်းဝေးတိုင်ပင်ကြပြီးလျှင် ယာခင်းရှင်တာချေးသည် တော်တည်ဖြောင့်မတ် တရားမျှတပြီး ဘာသာတရား ကိုင်းရှိုင်းသူဖြစ်ကြောင်းသိမြင်ကြရသည့်အတိုင်း နန်းတော်သို့ခေါ်ဆောင်၍ ကမ္ဘော ဒီးယားပြည့်ရှင် ဘုရင်မင်းမြတ်အဖြစ် ထီးနန်းလွှဲအပ်လိုက်ကြသော ဟူသတတ်။

ရှေးကမ္ဘောဒီးယားပြည်က ယာခင်းရှင်နှင့် ရှေးပုဂံပြည်က ယာခင်းရှင်တို့ သည် သခွားသီးကို အကြောင်းပြု၍ ဘုရင်ကိုသတ်မိပြီး ဘုရင်ဖြစ်ကြပုံခြင်းမှာ အတူတူပင် ဖြစ်နေပေသည်။ မြန်မာနှင့် ကမ္ဘောဒီးယားမှာ ရှေးအိန္ဒိယ ရှေးတရုတ် ပြည်တို့နှင့် ဆက်နွယ်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ရှေးခေတ်ကတည်းက အိန္ဒိယ နှင့် တရုတ်တို့၏ ယဉ်ကျေးမှုများ လွှမ်းမိုးခဲ့ပြီး ရာဇဝင်အကွက်အကွင်းများ ထပ်တူ ကျနေကြောင်း တွေ့ရပေသည်။ ပုဂံရာဇဝင်ကား တုတ်ထမ်းပြောရလောက်အောင်ပင် တွေ့ပြားလှပေသည်။

သို့သော်လည်း ထုတ်တမ်းမပြောရလောက်သည့် ခိုင်မာသည့် ရာဇဝင် အချက်အလက်များလည်း ရှိနေပါသည်။ အနော်ရထာမင်းကြီး နန်းတက်ပြီးနောက် သထုံကိုသိမ်း၍ ပိဋကတ်တော်များနှင့် မနုဟာဘုရင်ကို ပုဂံသို့ ယူဆောင်လာခြင်း၊ မနုဟာမင်း ပုဂံတွင် ဘုရားတည်ခြင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ဗုဒ္ဓသာသနာထွန်းကား၍ ဘုရား၊ ပုထိုး၊ ဂူထွဋ်၊ ရုပ်တော်မူစေတီတော်များ တည်လုပ်ခြင်း စသည့် အထောက်အထား၊ ကျောက်စာ၊ အမှတ်အသား၊ သက်သေခံပစ္စည်းများကို ယနေ့တိုင် မြင်တွေ့သိရှိခွင့်ရနေပါသည်။

သိကြားမင်းပေးသော ထူးဆန်းအိပ်မက်

အနော်ရထာမင်းသည် နန်းတက်ပြီးနောက် နောင်တော်စုက္ကတေးကို လုပ်ကြံမိ၍ စိတ်မကောင်းခြင်းကြီးစွာဖြစ်ကာ ခြောက်လတိုင်တိုင် စက်တော်မခေါ် မပျော် နိုင်ဘဲ ချောက်ချားတုန်လှုပ်စွာ ခံစားခဲ့ရသည်။ ထိုစဉ် သိကြားမင်းကိုယ်တိုင် အိပ်မက်ပေးလေတော့သည်။ အိပ်မက်ထဲတွင် သိကြားမင်း ရောက်လာသည်။

“မင်းကြီး နောင်တော်အား လုပ်ကြံပြစ်မှားမိချေပြီ။ ထိုအပြစ်များ ပပျောက်လိုပါက ဘုရား၊ ဂူ၊ ကျောင်း၊ စရပ်တို့ များစွာပြုလုပ်၍ နောင်တော်အား အမျှဝေပေး၊ ထိုမှတစ်ဖန်လည်း ဆည်မြောင်း၊ လယ်ချောင်းတို့ကို များစွာစီရင်၍ နောင်တော်အား အမျှပေးဝေရာသည်” ဟူ၍ အိပ်မက်ပေးလေသည်။

အနော်ရထာမင်းကြီးကား အမြော်အမြင်ကြီးမားပြီး သာသနာပြုမင်း ကောင်းမင်းမြတ်ဖြစ်သည်။ တိုင်းသူပြည်သားများ စားရေရိက္ခာဖူလုံစေရန် ဆန်၊ ရေ၊ စပါး၊ ကောက်ပဲသီးနှံ ပေါများစေရန် ဆည်မြောင်း၊ ချောင်းကန်တို့ကို တည်ဆောက်ပေးခဲ့သည်။ မြင်းစိုင်းကျောက်ဆည် ကိုးခရိုင်နယ်မြေသည် တိုင်းပြည်ဝမ်းသဖွယ် မြန်မာ့စပါးကျည်ဖြစ်ခဲ့သည်။ သိကြားမင်းပေးသော အိပ်မက်အရ ဆည်မြောင်းများ တည်ဆောက်ရာတွင် ပန်းရောင်မြစ်တွင် ဆည် ၄ ဆည်၊ ဇော်ဂျီမြစ်တွင် ဆည် ၅ ဆည်၊ လယ်တွင်းကိုးခရိုင် (သို့မဟုတ်) ရေလွှဲဆည်များဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရွှေလွှဲကိုးခရိုင်ဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။

ပန်းရောင်မြစ်ကမ်းရှိ ၄ ခရိုင်မြို့များမှာ...

- (၁) စောလှမြို့ (ယခု ရွှာခိုင်ကြီးမြောက်ဘက် မြို့ရိုးဟောင်းရှိသည်။)
- (၂) ပင်လယ်မြို့ (ယခု နမ်းခင်းရွာတောင်ဘက်မြို့တွင်း ရွာထက်ဝန်းကျင် ဖြစ်သည်။)

(၃) မြစ်သားမြို့ (ယခု မြင်းစုတောင်ဘက် မြစ်သားမြို့ပင် ဖြစ်သည်။)

(၄) ပျဉ်းမနားမြို့ (ယခု ကြို့ပင်ခံရွာ၏ မြောက်ဘက်တွင် ပျဉ်းမနားကုန်းဟု ရှိသည်။)

စော်ဂျီမြစ် ၅ ခရိုင်မြို့များမှာ...

(၁) မြောင်လှမြို့ (အောင်လှမြို့ဟုလည်း ခေါ်သည်။ ယခု ဟံမြင့်မိုရ်၏ အရှေ့ဘက် ကျားကာရွာ၏ အနောက်နားတွင် မြို့ရိုးနှင့် ကုန်းဟောင်း ရှိသည်။)

(၂) မြင်းခုန်တိုင်မြို့ (မြင်းချိုနိုင်မြို့ဟုလည်း ခေါ်သည်။ စပယ်တောရွာမြောက် ဘက်တွင် မြို့ရိုးဟောင်းရှိသည်။)

(၃) ပန်းခုံမြို့ (ယခုကတဲရွာ၏ အနောက်ဘက် ပန်းရောင်မြစ်ကမ်းတွင် ရှိသည်။)

(၄) မကွရာမြို့ (ယခု ကျောက်ဆည်မြို့၏အရှေ့ဘက် ၅ မိုင်ကွာ ကုလား ကျောင်းရွာအနီးတွင် မြို့ရိုးဟောင်းရှိသည်။)

ထိုမြို့ကိုးမြို့ကို အစွဲပြု၍ ကျောက်ဆည်နယ်ကို လယ်တွင်းကိုးခရိုင်ဟု ခေါ်ကြသည်။

ကင်းတား၊ ငနိုင်းသေဥံ၊ ပြောင်းပြာ၊ ကျီးမည်း၊ နားတက်၊ ငပြောင်၊ ကွမ်းဆေး မည်သော ဆည်ပေါင်း ၇ ဆည်၊ ဘုရားစေတီ ကုသိုလ်တော်များကို စောင့်ရှောက်ရန် ပင်လယ်၊ မြစ်မနား၊ မြစ်သား၊ မြင်းခုန်တိုင်၊ ရွာမုန်း၊ ပန်း မကွရာ၊ တပြက်သာ၊ သင်တောင်း၊ တုမတ်ဆိုး၊ ခဲလူး စသော ရွာကြီး ၁၁ ရွာ၊ ထိုရွာကြီးများမှတစ်ဆင့် ရွာသိမ်ရွာငယ်ပေါင်းများစွာ တိုးပွားလာသည်။ ဘုရင်စရိတ် ဖြင့် လယ်ပယ်ရှစ်သိန်း ခိုက်ပျိုးရသည်။ ပျက်စီးယိုယွင်းခြင်းမရှိအောင်လည်း နောင်မင်းအဆက်ဆက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခဲ့ကြရပေသည်။

ဆည်များတည်ဆောက်စဉ် ထူးဆန်းအိပ်မက်

ကိုးခရိုင်သမိုင်းတွင် အနော်ရထာမင်းကြီးသည် မြစ်သုံးစင်းကို ကြည့်ရှု ရန်အတွက် ဆင်ဖြူတော် သန်မြန်စွာကို စီးတော်မူပြီး ဗိုလ်ပါအလုံးအရင်းနှင့် ပန်းလောင်(ပန်းရောင်)မြစ်၏ အရှေ့ဘက်သို့ ကူးတော်မူသည်။ သရက်ချိုတွင် တပ်စုလျက် ငကြံကြီး၊ ငကြံငယ်တို့၏လယ်ကို စတင်ထွန်ယက်စေသည်။

ကြံစည်ထားသမျှကို ခိဋ္ဌာန်တော်မူပြီး စက်တော်ခေါ်သည်။ ထိုည၌ ထူးဆန်းသော အိပ်မက်မက်လေသည်။ အိပ်မက်ထဲတွင် မြွေသုံးစင်းနှင့် ဗျိုင်းပေါ် လာသည်။ မြွေသုံးစင်းကို သံလျက်နှင့် ပိုင်းဖြတ်လိုက်ရာ တောင်မြွေလွတ်၍ အလယ်မြွေ ၄ ပိုင်း၊ မြောက်မြွေ ၅ ပိုင်းရသည်ဟု ထူးဆန်းစွာ အိပ်မက်မက်မြင် လေသည်။

နံနက်မိုးသောက်သောအခါ ပညာရှိ ပုဏ္ဏားတို့အား အိပ်မက်ကောက် စေ၍ မေးတော်မူသည်။ ပညာရှိများက လျှောက်ထားကြရာတွင် “အရှင်မင်းကြီး မြစ်သုံးစင်းဆိုသည်မှာ (၁) စမုံမြစ် (၂) ပန်းရောင် ခေါ် ပန်းလောင်မြစ် (၃) မကွရာမြစ် ခေါ် ဇော်ဂျီမြစ်တို့ဖြစ်ကြသည်။ တောင်မြွေလွတ်သည်ကား စမုံ မြစ်ဖြစ်သည်။ ရေတိမ်ခြင်း၊ ရေစီးမြန်ခြင်းတို့ကြောင့် ဆည်တည်၍မဖြစ်နိုင်ပါ။ အလယ်မြွေ ၄ ပိုင်း ပိုင်း၍ရသည်ဆိုရာ၌ ပန်းရောင်မြစ်ကို ဆည် ၄ ဆည် တည် ဆောက်ရမည်ဟု နိမိတ်ရပါသည်။

ထို့အတူ မြောက်မြွေ ၅ ပိုင်းဆိုသည်မှာလည်း ဇော်ဂျီမြစ်တွင် ဆည် ၅ ဆည် ဆည်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း လျှောက်တင်တော်မူကြသည်။

ပျံသန်းပြသောဗျိုင်းနှင့် လင်းကြက်ယောင်ဆောင်သော သိကြားမင်း သက္ကရာဇ် ၃၉၅ ခုနှစ်တွင် ကင်းတားဆည်ကို ဆည်ရာ၌ ဗိုလ်ခြေများ အား ကျွဲခေါင်းတောင်မှ အနောက်သို့ မြောင်းတူးစေရာ ညဉ့်တွင်းချင်း နတ်တို့က မြောင်းကိုပြန်ဖို့သောကြောင့် နဂိုအတိုင်းပင် ပြန်ဖြစ်နေပေသည်။ မင်းကြီးသည် မအိပ်နိုင်ဘဲ တစ်ညလုံး စဉ်းစားကြံစည်တော်မူရာ သိကြားမင်းရောက်လာ၍...

“မင်းကြီး... ဘယ်သို့သောအကြံရှိတော်မူသနည်း”

“ကျုပ်တူးတဲ့ မြောင်းတွေက မနက်ရောက်ရင် နဂိုအတိုင်း ပြန်ပြန်ဖြစ် နေတယ်၊ ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲလို့ စဉ်းစားရခက်နေတာပါ”

“ကောင်းပြီ မင်းကြီး၊ မြောင်းမဖြစ်နိုင်တာကိုသိတာကြောင့် ကျုပ် ပြန်ဖို့ ခြင်းဖြစ်တယ်၊ နက်ပြန်မနက်ကျလျှင် ကျုပ်က အရှေ့တောင်ကြားနေ ဗျိုင်းယောင် ဖန်ဆင်းပြီး ပျံသန်းပြပါမယ်၊ ဗျိုင်းပျံသန်းတဲ့ လမ်းကြောင်းကိုမှတ်ပြီး မြောင်းတူး ပါ”

သိကြားမင်းလည်း ပြောဆိုပြီးနောက် ပျောက်ကွယ်သွားလေသည်။

အနော်ရထာမင်းကြီးသည် သိကြားမင်း ပြောပြသည်ကို လွန်စွာမှ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ပြီး မနက်စောစောကပင် မြင်းစီးပြီး စောင့်နေမိသည်။ သိကြားမင်းကလည်း ဗျိုင်းယောင်ဖန်ဆင်းကာ ဟိုးအဝေး အရှေ့တောင်ကြားမှ ပျံသန်းလာ ပြီးလျှင် မြင်းတော်၏ရှေ့ မနီးမဝေး မနိမ့်မမြင့် မနှေးမမြန် ပျံသန်းပြကာ မြောင်းတူး ရမည့်လမ်းကြောင်းကို ညွှန်ပြသည်။ လမ်းတွင် အထောက်သုံးဆယ် နားလေ သည်။

ပင်လယ်ကူးအရပ်သို့ ရောက်သောအခါ အနောက်တောင်သို့ လမ်းကို ကူး၍ ပျံသန်းပြရာ လမ်းကူးဟု ခေါ်တွင်သည်။ လမ်းကူးမှ အနောက်စူးစူး အတာနှစ်ရာခွဲလောက်တွင် အတန်ကြာအောင် နားပြီးနောက် ဗျိုင်းကွယ်လေသည်။ အံ့မခန်းရှိလှပေတကားဟု မင်းကြီး မိန့်တော်မူရာမှ ကာလရွှေလျှောလာသောအခါ အင်းကန်ဟု ခေါ်ဆိုကြပေသည်။

ကင်းတားဆည်တော်မှ အင်းကန်တိုင်အောင် မြောင်းတူးတော်မူသည်။ ဗျိုင်းအထောက်သုံးဆယ်နားသည်ကိုလည်း ပြန်ကြီး ၃၀ တပ်တော်မူသည်။ လမ်း ကူးအနောက်မြောက်ထောင့်ကိုလည်း မြောင်းကြီးတစ်သွယ် တူးဖော်ပြန်သည်။ ထိုအခါ စမ့်မြစ်က ခြားနေ၍ မတူးသာဖြစ်ကာ အခက်အခဲရှိပြီး တစ်ညလုံး အကြံ ထုတ်စဉ်းစားနေစဉ် သိကြားမင်း ရောက်လာပြန်သည်။

“မင်းကြီး ဘယ်လိုကိစ္စတွေကြောင့် အခက်အခဲတွေ နေရပါသနည်း”
“စမ့်မြစ်က ခြားနေတယ်၊ ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ”
“မင်းကြီး... ဘာမှကြောင့်ကြ စိုးရိမ်တော်မမူပါနဲ့”

ဟုပြောဆိုပြီး နတ်တို့အားနှိုးဆော်၍ ဆည်ကို ဆည်စေသည်။ တံတား ခင်း၍ တံတားပေါ်ကို ရေပြေးစေသည်။ မိုးမသောက်မီ တံတားပြီးသည်ကို မင်းကြီးသိစိမ့်သောငှာ လင်းကြက်ယောင်ဆောင်၍ တွန်ပြလေသည်။ မင်းကြီး လည်း မယှက်ဝန်းကျင်တွင် ရေပြေးနေသည်ကိုမြင်လျှင် လွန်စွာမှ ဝမ်းမြောက်တော် မူလေသည်။

မယှက်မြောင်းတော်ကား ရွှေလောင်းလှည့်လောက်၏။ ရေအစောက် ကား ထိုးဝါးတစ်ထောက်ရှိ၏။ ရေလျင်ကား လှေများ မဆန်နိုင်အောင်စီး၏။ အင်းကန်တိုင်အောင် ရေစီးလေသည်။ မယှက်မြောင်းမတော်တွင် ပြန်ကြီးသုံးဆယ်၊ ပြန်ငယ်ကို ခြောက်ဆယ်၊ ၎င်းတို့တွင် ပြန်လတ် ပြန်သေးများလှ၏။ ထိုမြောင်းဝင် ရေသောက်လယ်ပယ်ကား (၆၆၆၆၆ ပယ်)ဖြစ်ပေတော့သည်။

တန္တရအယူဝါဒနှင့် ပုဂံခေတ်အရည်းကြီးများ

အနော်ရထာမင်း နန်းတက်စဉ်ကာလက ဗုဒ္ဓသာသနာရောင် ညှိုးနွမ်းလျက် တန္တရဂိုဏ်းဝင် သမထီးအရည်းကြီးတို့ အယူဝါဒများ ကျယ်ပြန့်လွှမ်းမိုးလျက်ရှိသည်။ ပုဂံမြို့ဟောင်း၏ အရှေ့တောင်ယွန်းယွန်း မြန်မာတစ်တိုင် (နှစ်မိုင်ကျော်ကျော်)ခန့်တွင် အရည်းကြီးတို့ သီတင်းသုံးရာ သမထီးအရပ်ရှိသည်။ ရှေးဟောင်းကျောက်စာများတွင် သမထီးကို သစ်မတည်ဟု ရေးထိုးထားကြသည်။

မဟာဓမ္မသင်္ကြံ ရေးသားသော သာသနာလင်္ကာရစာတမ်းတွင် “ပုဂံပြည်၌ သမုတိရာဇ်မင်းကစ၍ အနော်ရထာမင်းတိုင်အောင် မင်းအဆက်ဆက်တို့သည် သမထီးအရပ်၌ နေစမှတ်ပြုသော အရည်းကြီးသုံးကျိပ်နှင့် တပည့်အရည်းခြောက်သောင်းတို့ အဆုံးအမကိုခံယူ၍ ယူမှားကြကုန်၏”ဟု ရေးသားထားသည်။

ဦးကုလား၏ မဟာရာဇဝင်ကြီးတွင် “တောင်သူမင်းကြီးလက်ထက်၌ ပရိယတ္တိသာသနာတော် မရောက်မတည်ချေသောကြောင့် မင်းအဆက်ဆက်တို့ လက်ထက်လည်း ပရိယတ္တိသာသနာတော် မဖြစ်နိုင်ချေရှိသည်။ သမထီးအရည်းကြီးတို့၏ အယူကိုသာ တစ်ပြည်လုံးယူကြကုန်၏”ဟု အတိအလင်း ဖွင့်ဆိုရေးသားထားသည်။

ဆရာမောင်အံ့ (မဟာဝိဇ္ဇာ၊ ဘုံဘေတက္ကသိုလ်)၏ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ၂၅၀၀ ခရီးစာအုပ်တွင် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာမှ မဟာယာနဗုဒ္ဓသာသနာ ခွဲထွက်လာပြီး မဟာယာနမှ တန္တရယန၊ ဝိဇ္ဇာယနများသို့ ကွဲထွက်သွားပုံ၊ ဝိဇ္ဇာဘုန်းကြီးများခေတ်စားလာပုံတို့ကို ဖော်ပြထားသည်။ ဝိဇ္ဇာဘုန်းကြီးများဆိုသည်မှာ အရည်းကြီးများပင် ဖြစ်ကြသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာအစစ်အမှန် ကွယ်ပျောက်သွားရခြင်းမှာ တန္တရ ဗုဒ္ဓဘာသာကြောင့် ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းမှ ပုဂံသို့ ဝင်ရောက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

ဂါထာ၊ မန္တရား၊ အင်းအိုင်၊ ခါးလှဲ၊ လက်ဖွဲ့၊ မှော်အတတ်၊ စုန်းအတတ်၊ ပယောဂအတတ်၊ ဝိဇ္ဇာမဟိဒ္ဓိအကတ်၊ ဗေဒင်အတတ်၊ ဆေးအတတ်၊ ငှက်ရိတ်အတတ်တို့ကို လေ့လာလိုက်စားခြင်းမှာ တန္တရဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်သည်။ ရှင်ပညိန္ဒာဘိဝံသ၏ အိန္ဒိ-မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာစာအုပ်တွင် တန္တရဗုဒ္ဓဘာသာကို လိုက်နာကျင့်သုံးသောသူများသည်ကား ခေတ်အားလျော်စွာ အရိယာဘွဲ့ကို ခံယူကြကုန်

သည် အရည်ကြီးများသာဖြစ်သည်။ ရဟန်းအစစ်များမဟုတ်ဘဲ ရဟန်းတု၊ ရဟန်းယောင် ဝိဇ္ဇာ မဟိဒ္ဓိမှော်ဆရာများသာ ဖြစ်ကြသည်။ နဂါးရုပ်နှင့် နတ်မိန်းမ များ ခြံရံထားသော ဘုရားရုပ်များကို ကိုးကွယ်ကြသည်။

ဆံပင်လက်လေးသစ်အရှည်နှင့် မုတ်ဆိတ်မွေးများ ထားကြသည်။ မဲနယ်ဆိုး အပြာရောင်သင်္ကန်းကို ဝတ်ကြသည်။ အဖိုးအခပေးပါက လူသတ်ခြင်း စသော ဒုစရိုက်များကိုပင် ဂါထာမန္တန်ရွတ်စေခြင်းဖြင့် ပြစ်မှုများကို ကင်းလွတ်စေ သည်ဟု လူအများ ယုံကြည်လာကြသည်။ နတ်ဟောစာတမ်းတစ်ခုခုကို ရေးကာ သစ်ပင်အခေါက်တို့ကိုခွာ၍ သွင်းထားပြီးနောက် အခေါက်သစ်ဖြင့် စာကိုဖုံးသော အခါ သစ်ပင်တွင်း၌ နတ်များထားသည့် အမိန့်စာရှိသည်ကို အိပ်မက်ရကြောင်း ပြောဆို၍ လိမ်လည်လှည့်ဖြားကြသည်။

ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုသောအခါ အမျိုးသမီးတို့အား ပန်းဦးလွတ်ခြင်း ဟူသော အပူစော်ခဲယူကြသည်။ မြင်းမွေးခြင်း၊ မြင်းစီးခြင်း၊ လက်ငှေ့သတ်ခြင်း၊ သေရည်သေရက်သောက်ခြင်း၊ အဂ္ဂိရတ်ထိုးခြင်း၊ အင်းချခြင်း၊ မန္တန်စုတ်ခြင်း၊ ယတြာစီရင်ခြင်း၊ စုန်းကဝေအတတ်တို့ကို လေ့လာခြင်း၊ ဗေဒင်ဟောခြင်း၊ ဆေးကု ခြင်း၊ နတ်ပူဇော်ပသခြင်း၊ ဝိဇ္ဇာမဟိဒ္ဓိအတတ်တို့ကို လိုက်စားခြင်း၊ သိုက်တဘောင် စနည်းဘဝေါ အတိတ်နိမိတ်တို့ကို ယုံကြည်လိုက်နာကြပေသည်။

အရည်းကြီးတို့၏ အသွင်သဏ္ဍာန် အမူအရာတို့ကို မြင်းခြံမြို့နယ်ရှိ သက်ပုဘုရားတွင် ရေးခြယ်ထားသော ရုပ်ပုံများကို ကြည့်ရှုပါက သိသာနိုင်ပေ သည်။ ဒေါက်တာသန်းထွန်း၏ သမိုင်းဆောင်းပါး (၂)တွင် သရေခေတ္တရာပြည် နှင့် ဗိဿနိုးပြည်သို့ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းနှင့် ဘင်္ဂလားနယ်တို့က တန္တရ၊ မန္တရ၊ မဟာယာန၊ ဟိနယာန အယူဝါဒများ ရောက်ရှိလာသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ဦးဘရှင်နှင့် ဦးသော်ကောင်းတို့ကလည်း ဗိဿနိုးပြည်နှင့် သရေခေတ္တရာပြည်သို့ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း နာဂါရ်စူနကေဏ္ဍအရပ်မှ တန္တရအယူဝါဒများ ရောက်ရှိလာ ကြောင်း ဆိုထားသည်။

အေဒီ ၈ ရာစုဝန်းကျင်က ပျူတို့၏ မြို့ပြနိုင်ငံများတွင် မဟာယန၊ တန္တရ၊ ဗြဟ္မဏဝါဒ၊ နတ်ကိုးကွယ်မှု၊ နတ်နဂါးကိုးကွယ်မှု စသည်ဖြင့် အယူဝါဒ မျိုးစုံ လက်ခံကျင့်သုံးရန် ရှုပ်ထွေးလျက်ရှိခဲ့သည်။ အနော်ရထာမင်း ပုဂံနိုင်ငံတော် သစ်ကို တည်ထောင်ရာတွင် အရည်းကြီးတို့၏ အဓမ္မမှားယွင်းသော အယူဝါဒကို

ကြီးစွာသောထိတ်လန့်ခြင်းဖြင့် စိုးရိမ်ကြောင့်ကြခြင်းဖြစ်ကာ မှန်ကန်သော တရား ဓမ္မကို မြင်လိုသည်ဟု တောင့်တခဲ့ပေသည်။

ရှင်ဓမ္မဒဿီ(ရှင်အရဟံ) သာသနာ

အနော်ရထာမင်းကြီး၏ ဆန္ဒပြည့်ဝစေရန် ပုဂံပြည်သို့ သုဓမ္မဝတီမည် သော သထုံပြည်မှ ကြွလာသည့် ရှင်ဓမ္မဒဿီ(ရှင်အရဟံ)၏ ကျေးဇူးတော်ကြောင့် ပုဂံပြည်၌ ထေရဝါဒသာသနာတော်ကြီး စည်ပင်ပြန့်ပွား ထွန်းကားလာခဲ့သည်။ ရှင်အရဟံသည် ပိဋကတ်သုံးပုံကို ကျွမ်းကျင်စွာတတ်မြောက်သည်။ ရဟန္တာကဲ့သို့ ပညာဉာဏ် အမြော်အမြင်ကြီးမားသူဖြစ်သည်။

ပုဂံမင်းနေပြည်တော်နှင့် မနီးမဝေးတောအုပ်တစ်ခုတွင် သီတင်းသုံးနေ ခဲ့သည်။ သိကြားမင်းသည် မုဆိုးတစ်ယောက်အား မျက်စိလည်လမ်းမှားစေပြီး အရှင်အရဟံကို မြင်တွေ့စေသည်။ တမ္ပဒိပတိုင်းသားမုဆိုးအဖို့ ရှင်အရဟံ၏ အဝါ ရောင်သင်္ကန်း၊ ပရိက္ခရာစုံတို့ကို မမြင်ဖူး မတွေ့ဖူး၍ အံ့ဩထူးခြားသွားစေသည်။ နှစ်သက်ကြည်ညိုဖွယ် ဣန္ဒြေရှိတော်မူသောကြောင့် ထူးမြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရမည် ဟု တွေးထင်ပြီး အနော်ရထာမင်းကြီးထံသို့ အရောက်ခေါ်လာခဲ့သည်။

အနော်ရထာမင်းကြီးကလည်း မြင့်မြတ်သော ဣန္ဒြေတော်နှင့် ရှင်အရဟံ အား မြင်တော်မူသောအခါ ဤသူကား ယုတ်မာသူမဟုတ်၊ မြတ်သောသူဖြစ်ရ မည်။ သို့သော် အကဲစမ်းကြည့်ရပေဦးမည်ဟု စဉ်းစားမိပြီး...

“သင်နဲ့ သင့်လျော်လျောက်ပတ်သောနေရာကို ကြည့်နေပါဘိလော့”ဟု ပြောဆိုရာ ရှင်အရဟံသည် ရဲဝံ့စွာပင် ရာဇပလ္လင်ပေါ်သို့တက်ရောက်ပြီး ဣန္ဒြေ သိက္ခာဖြင့် တည်ငြိမ်စွာ စံနေတော်မူလိုက်သည်။ အနော်ရထာမင်းကြီး စိတ်ထဲတွင် လည်း ထင်ထားတဲ့အတိုင်း မြင့်မြတ်သူပါလား၊ ဒါပေမဲ့ ဘယ်လိုအမျိုးအနွယ် ဖြစ်တယ်ဆိုတာ သိလို၍ မေးတော်မူသည်။

“သင်ကား ဘယ်လိုအမျိုးအနွယ်ဖြစ်သနည်း”

“ငါကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓအနွယ်တည်း”

“သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဟူသည် အဘယ်နည်း”

“အရဟံ အစရှိသော ဂုဏ်တော်ကိုးပါး၊ ဣဿရိယ စသော ဘုန်းတော် ခြောက်ပါး၊ ဉာဏ စသော အစိန္တေယျလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ အမျိုးအနွယ်တည်း”

“အဘယ်သူ၏ အဆုံးအမကို ခံယူသနည်း”

“ဘုရားရှင် ဟောတော်မူအပ်သော နူးညံ့သိမ်မွေ့ ခက်ခဲနက်နဲသော အာဏာဒေသနာတော်မှလာသော အဆုံးအမကို ခံယူသည်”

“ငါ့ရှင်... ဘုရားရှင် ဟောတော်မူသော တရားတော် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ကို ဟောကြားပြသတော်မူပါ”

ရှင်အရဟံသည် အနော်ရထာမင်းကြီးအား အလှူဒါနမှန်မြတ်မှုကြောင့် သိရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး ဆုတောင်းပြည့်ဝပုံ၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်ခင်ကြပုံတို့ကို စပ်လျဉ်းပြီး နိဂြောဓသာမဏေ ဟောကြားသော ပျားကုန်သည်သုံးဦးအကြောင်း တရားတော်ကို ပြန်လည်ဟောကြားတော်မူလေသည်။

ရှင်အရဟံ၏ တရားတော်များကို နာကြားရသော အနော်ရထာမင်းကြီး သည် အကိုင်းထက်အလွန် သဒ္ဓါခြင်းပြင်းစွာ ဖြစ်မိသည်။

“ယနေ့မှစ၍ ငါ့ရှင်မှတစ်ပါး ကိုးကွယ်ရာမရှိပြီ။ ငါတို့ ကိုယ်အသက် နှစ်ပါးတို့ကို ငါ့ရှင်အား အပ်နှင်းပါ၏။ ငါ့ရှင် အဆုံးအမကိုသာ ခံယူတော်မူမည် ဟု ပူဇော်ပွဲများကျင်းပ၊ ရတနာအတိပြီးသော ကျောင်းများဆောက်လုပ်လှူဒါန်း ကာ အမြတ်တနိုး ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်တော်မူခဲ့သည်။ အရည်းကြီးများကလည်း ရှင်အရဟံအား ရန်ငြိုးဖွဲ့အန္တရာယ်ပြုရန် ကြိုးပမ်းလာကြသည်။

အနော်ရထာမင်းကြီးကလည်း အရည်းကြီးတို့ ရန်ပြုခြင်းမှ ကင်းဝေး စေရန် အရည်းကြီးတို့အား လူဝတ်လဲစေပြီး အမောင်းလုံကိုင်အမှုထမ်းများ၊ ဆင် မျေးကျွဲအမှုထမ်းများအဖြစ် သွတ်သွင်းစေခဲ့သည်။ တချို့လည်း မင်းကြီးအမိန့်ကို မနာခံလို၍ ဝေးလံသော တောင်ပေါ်အရပ်ဒေသများသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် သွားကြသည်။ ပုဂံပြည်တွင် အရည်းကြီးများမရှိတော့သည့်နောက်ပိုင်း ပိဋကတ် ကျမ်းစာများ ဆည်းပူးလေ့လာသင်ကြားရန် သထုံပြည်မှ ပိဋကတ်သုံးပုံ အစုံ ၃၀ အား သထုံဘုရင် မနုဟာမင်းထံမှ တောင်းခံစေခဲ့သည်။ သထုံမှ ရဟန်း ပညာရှိများနှင့် ပိဋကတ်တော်များကို ပင့်ဆောင်ပြီး ပုဂံပြည်၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော်ကြီး ဖွံ့ဖြိုးစည်ပင် ထွန်းကားလာခဲ့ပေသည်။

တရုတ်ပြည်မှ စွယ်တော်မြတ်နှင့် သရေခေတ္တရာမှ နဖူးသင်းကျစ်တော်

အနော်ရထာမင်းကြီးသည် သာသနာတော်၌ လွန်စွာမှ သဒ္ဓါတော်မူခဲ့သည်။ ဂန္ဓလရာဇ်တိုင်း တရုတ်ပြည်၌ စွယ်တော်မြတ်တစ်ဆူရှိသည်။ တရုတ်ဥတည်ဖွားထံမှတောင်းယူ၍ ကိုးကွယ်ရသော် သာသနာတော် လွန်စွာထွန်းပလတ္တံ့ ဟု ကြံစည်မိပြီး တရုတ်ပြည်သို့ ချီတက်တော်မူသည်။ တရုတ်ပြည်သို့ရောက်သော် တရုတ်ဥတည်ဘွားကလည်း မြို့တံခါးကိုပိတ်၍ အတင်းအကျပ်ခုခံကာကွယ်သည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးနှင့်အတူ ချီတက်လိုက်ပါလာသော စစ်သည်သူရဲခုနစ်ကုဋေနှင့်နှစ်သန်းမျှရှိသော်လည်း ဗိုလ်ခြေနည်းလှသည်ဟု မလေးမစားပြုလေသည်။

အနော်ရထာမင်းကြီးသည် အကျိုးအကြောင်း စုံစမ်းလိုသောကြောင့် ကျန်စစ်သား၊ ငထွေးရူး၊ ငလုံးလက်ဖယ်၊ ညောင်ဦးဖီး၊ ရွှေဖျဉ်းညီနောင်တို့ကို ခေါ်ပြီး ဦးတည်ဘွား၏ဆရာ ရသေ့ကျောင်းသို့ သွားလေသည်။ ရသေ့ကလည်း မင်းဧကရာဇ် မည်သူဖြစ်သည်ကို သိလို၍ နေရာထိုင်ခင်းခုနစ်ခုကို ခင်းပြီး လေ့လာကြည့်သည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးက ထိုအခင်းတို့အား အရိန္ဒမာကြိမ်လုံးနှင့်ခတ်သော် တစ်ခုတည်းသောနေရာဖြစ်သွားပြီး ထိုနေရာ၌ ထိုင်တော်မူသည်။ စစ်သူကြီးလေးယောက်နှင့် ရွှေဖျဉ်းညီနောင်တို့က ရိုသေစွာခစားကြသည်ကိုမြင်သော် ထိုမင်းကား ဘုန်းကြီးသောမင်းပင် ဖြစ်ပေသည်ဟု ရသေ့ကြီး သိရှိသွားသည်။

“ဘယ်အရပ်က ဘယ်အကြောင်းကြောင့် ငါ့နိုင်ငံတော်ကို လာရောက်ရသနည်း”

“ငါကား အရိမဒ္ဒနာပြည် ပုဂါရာမကို အစိုးရတော်မူသော အနော်ရထာမင်းကြီးဖြစ်တယ်။ လာရတဲ့အကြောင်းရင်းက သဗ္ဗညုတဘုရားရှင်ရဲ့ စွယ်တော်ကို ကိုးကွယ်ချင်တာကြောင့် လာရောက်တောင်းယူခြင်းဖြစ်တယ်”

ရသေ့ကလည်း အနော်ရထာမင်းကြီး ပြောစကားကို ကြားသိရပြီးနောက် ဥတည်ဘွားထံ အကြောင်းကြားစေသည်။ ဥတည်ဘွားက အယုတ်အလတ်အမြတ်ကို မသိ၊ မလေးမစားပြုမြဲသာ ရှိနေလေသည်။

“ရသေ့... ဥတည်ဘွားက ပစ္စုပ္ပန်သံသရာအလိုငှာ ဘယ်အရာကို ကိုးကွယ်ပါသလဲ”

“မင်းကြီး... သံသရာအကျိုးငှာ ဘုရားရှင်ရဲ့ စွယ်တော်ကို ကိုးကွယ်ပါတယ်။ ပစ္စုပ္ပန်အလိုငှာ စန္ဒီနတ်ကို ရွှေနန်းတော်မှ တန်ဆောင်းပြာသာဒ်နဲ့ထားပြီး ကိုးကွယ်ပါတယ်”

အနော်ရထာမင်းကြီးသည် ငါ့ကဲ့သို့သော မင်းကြီး ရောက်သည်ကို ဥတည်ဘွားက ထွက်၍လည်းမတွေ့၊ မဖူးမမြင်လည်း ရှိသည်။ သည်လိုနေလို ရသလောဟု ကြိမ်းဝါးပြီး ရွှေဖျဉ်းညီနောင်ကို ခေါ်တော်မူသည်။ ညဘက်တွင် ဥတည်ဘွားနန်းတော်ထဲဝင်၍ ရေစက်နှင့်အိပ်နေသည်ကို ရေကုန်အောင် ပန်တူနှင့် စုပ်ယူသည်။ ဥတည်ဘွားကိုယ်ပေါ်တွင် ထုံးဖြင့် သုံးတန်တားကာ နံရံတွင် ငါ့ကဲ့သို့ သောမင်းကို မဖူးမမြင် ထွက်မတွေ့ဘဲရှိသည်။ ထိုသို့နေလျှင် ထုံးတားထားရာ အတိုင်း ဖြတ်ပိုင်းပစ်မည်ဟု စာရေးထားခဲ့သည်။ ကျန်စစ်သားကိုခေါ်တော်မူပြီး ကြေးစန္ဒီနတ်ကိုလည်း အရိန္ဒမာလုံဖြင့် ရိုက်စေသည်။

ကြေးစန္ဒီနတ်ကလည်း ကျန်စစ်သားရိုက်သော အရိန္ဒမာလုံချက် ကြောင့်...

“အရိမဒ္ဒနမည်သော ပုဂါရာမပြည်က အနော်မင်းကြီးဟာ စွယ်တော် မြတ်ကို ဖူးမြော်လိုတာကြောင့် ရောက်ရှိလာတယ်၊ ဥတည်ဘွားနဲ့ မှူးမတ်ပြည်သူ အပေါင်း မဖူးမမြင်ထွက်မတွေ့ဘဲ ရှိတယ်။ ငါ့ကိုလည်း အပြစ်ပေးတာကြောင့် နာကျင်လှတယ်”ဟု ပြင်းစွာ အော်ဟစ်လေသည်။ ဥတည်ဘွားမှစ၍ ဂန္ဓလရာဇ် တိုင်းသားအားလုံး နားရင်းတွင် ဟစ်သကဲ့သို့ ကြားကြလေသည်။ ဥတည်ဘွား ကလည်း ကြောက်ရွံ့စွာဖြင့် အနော်ရထာမင်းကြီးအား ဖူးတွေ့လာရသည်။

“စွယ်တော်မြတ်ကို ကိုးကွယ်လိုချင်တာကြောင့် လာတောင်းတာဖြစ် တယ်”

“စွယ်တော်မြတ် ကိန်းဝပ်တော်မူမယ်ဆိုရင် ပင့်တော်မူပါ”

စွယ်တော်မြတ်သည် ရောင်ခြည်ခြောက်သွယ် ကွန်မြူး၍ ကောင်းကင် ထက်တွင် စကြိုကြွနေ၏။ အနော်ရထာမင်းကြီးလည်း ရတနာသန်းတောင်းတို့နှင့် ဦးခေါင်းတော်ရွက် ခယရိုသေစွာ တောင်းခံပါသော်လည်း ကောင်းကင်မှ ဆင်း သက်တော်မမှုဘဲ ရှိချေသည်။ ထိုစဉ် သိကြားမင်း ကိုယ်ထင်ပြုလာသည်။

“မင်းကြီး... စွယ်တော်မြတ်ကား ဘုရားရှင်ဗျာဒိတ်တော်မရှိ၊ မင်းကြီး ကိုမူကား နဖူးသင်းကျစ်မာတ်တော်ကိုသာ ကိုးကွယ်ရလတ္တံ့၊ ထိုမာတ်တော်ကား သရေစေတ္တရာပြည်ကို အစိုးရတော်မူသော ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးသည် ကမ်းယံပြည် မှ ပင့်ဆောင်ပြီး စေတီတော်ကြီး ကိုးကွယ်ထားပေသည်။ ဆောင်ယူ၍ ကိုးကွယ် လေ” ပြောဆိုပြီး မြရုပ်တုတော်အား ပေးအပ်လေသည်။

အနော်ရထာမင်းကြီး တရုတ်ပြည်မှ ပင့်ဆောင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သော စွယ် မြတ်တော်မှာ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ယနေ့အထိ ထင်ရှားလျက်ရှိသည့် စွယ်တော်မြတ်နှစ်ဆူအနက် တစ်ဆူဖြစ်သည်။ ကျန်တစ်ဆူမှာ သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)ကျွန်းသို့ ရောက်ရှိသွားသည်။ ထိုကျွန်းသို့ စွယ်တော်မြတ် ရောက်ရှိလာသုံမှာလည်း ကာလိင်္ဂရာဇ်ပြည်ကို အစိုးရတော်မူသော ကုရသီဝမင်းတွင် အဆင်းအင်္ဂါလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော ဟေမမာလာအမည်ရှိ သမီးတော်တစ်ပါး ရှိသည်။ တစ်ပင်တိုင်နန်းတွင် အစောင့်အရှောက်နှင့်ထားသည်။ မင်းကြီး၏ တူတော်ဖြစ်သော ဓန္တကုမ္မာမင်းသားသည် ဟေမမာလာမင်းသမီးလေးနှင့် ချစ်ကြိုက် မိကြသည်။

မင်းသားသည် ကြီးစွာသောသင်္ဘောကြီးကို ပြုလုပ်၍ မင်းသမီးကို ခေါ်ယူရုံသာမက မင်းသမီးကိုးကွယ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ဝဲအောက်စွယ် တော်ကိုပါ ပင့်ဆောင်ပြီး ကျွန်းသို့ထွက်ပြေးရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)နိုင်ငံတွင် မင်းဆက် ၆၂ ဆက်မြောက် ကတ္တိသီရိမေဃဝဏ္ဏ မင်း စိုးစံလျက်ရှိသည်။ စွယ်တော်မြတ်အား မင်းအဆက်ဆက် ရွှေပြာသာဒ်နှင့် ပူဇော်ထားရှိသည်။ ဗုဒ္ဓဓာတ်တော်နှင့် စွယ်တော်များမှာ...

လင်္ကာအထက် စွယ်တော်မြတ်ကား တိဒိဝခေါ် နတ်တို့၏ တိဒပခေါ် တာဝတိံသာပြည်ရှိ စူဠာမဏိစေတီတော်၌ ဌာပနာသည်။

လင်္ကာအောက်စွယ်တော်မြတ်ကား နာဂခေါ် နဂါးလူမျိုးတို့၏ နာဂပုရ ခေါ် နဂါးပြည်အလယ်ရှိ ရတနာစေတီတွင် ဌာပနာသည်။

လက်ဝဲအထက်စွယ်တော်မြတ်ကား ဂန္ဓာရတိုင်းစေတီတော်၌ တည်ထား ကိုးကွယ်ထားသည်။

လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်မြတ်ကား ပထမ ကာလိင်္ဂနိုင်ငံ၊ ဒုတိယပါဠိ ပုတ်နေပြည်တော်၊ တတိယသီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ကိုးကွယ်သည်။

ကျန်သော သွားတော် ၃၆ ဆူကား ကုသိနာရုံမှ အိန္ဒိယပြည်တွင်းနေရာ အနှံ့ သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)၊ မြန်မာ၊ တရုတ် စသောနေရာများနှင့် စကြဝဠာအဆင့် ဆင့်သို့ ရောက်တော်မူသည်။

ပီကင်းမြို့တော် အနောက်ဘက် တောင်စွယ်တောင်တန်းပေါ်တွင် ဘုံ ၃၁ ဖြင့် ခုံညားထည်ဝါလှသော ကျောင်းတော်ရာစေတီ၌ ကိန်းဝပ်နေသည့်

မြတ် စွယ်တော်သည် ရှေးခေတ်ဟောင်း ဦးဒိန္နနိုင်ငံ(ပါကစ္စတန်)သို့ ရောက်ခဲ့ရာမှ ခိုတန် နိုင်ငံသို့ ပြောင်းရွှေ့ကိန်းဝပ်ခဲ့သည်။ ခိုတန်ဟူသောဒေသမှာ ယခုအခါ တရုတ်နိုင်ငံ ဇင်ကျန်းပြည်နယ် ဟီတိုင်ဒေသဖြစ်သည်။ ၅ ရာစုအတွင်း တောင်ပိုင်းကွီမင်းဆက် လက်ထက်တွင် ဖိစိယင်း (အေဒီ ၄၂၄-၄၉၈) အမည်ရှိ တရုတ်ရဟန်းတော်တစ်ပါး သည် စွယ်တော်မြတ်ကို ခိုတန်ဒေသမှ နန်းတွင်းသို့ ပြန်လည်ပင့်ဆောင်လာခဲ့ သည်။

နန်ကျင်သည် တောင်ပိုင်း ကွီမင်းနန်းစိုက်ရာ မြို့တော်ဖြစ်သည်။ ဆူ (Sui) မင်းလက်ထက်တွင် ချောင်အန်သို့လည်းကောင်း၊ မင်း ၅ ဆက်လွန်မြောက် ပြီး တရုတ်အင်ပါယာကြီး ပြိုကွဲပြီးနောက် စွယ်တော်မြတ်သည် ဒေသတစ်ခုမှ တခြားဒေသတစ်ခုဆီသို့ အကြိမ်ကြိမ်ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ရသည်။ နောက်ဆုံး လိုင်အို ((Liao) မင်းဆက်လက်ထက်တွင် ယန်ကျင်း(ပီကင်း)ဒေသသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိ ကိန်းဝပ်တော်မူခြင်းဖြစ်သည်။

အနော်ရထာမင်းကြီးသည် တရုတ်ပြည်မှပြန်လာပြီး သရေခေတ္တရာသို့ ချီတက်တော်မူသည်။ နဖူးသင်းကျစ်တော်ကို ပင့်ဆော်တော်မူခဲ့သည်။ နေပြည်တော် သို့ ပြန်ရောက်လျှင် အရှင်အရဟံနှင့်တိုင်ပင်၍ ဆင်ဖြူထက်တင်ပြီး မွေတော်ဓာတ် တော် ကိန်းဝပ်တော်မူရာအရပ်ကို ဆင်ဖြူတော်ဝပ်စေဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုလွှတ်စေသည်။ ဆင်ဖြူတော်သည် သဲခုံ၌ ဝပ်သည်။ မင်းကြီးသည် သယံဇာတမြေတွင် ဆင်ဖြူ တော်မဝပ်၊ ဧည့်မြေဖြစ်သော သဲခုံတွင်ဝပ်၍ သာသနာငါးထောင်ပတ်လုံးတည် မည့် မြေမြေဖြစ်သောကြောင့် နှလုံးမသာမယာရှိချေသည်။

သိကြားမင်းပေးသော ထူးဆန်းအိပ်မက်

ညဘက်တွင် သိကြားမင်းရောက်လာ၍ အိပ်မက်ပေးလေသည်။

“မင်းကြီး... ဤဆင်ဖြူတော်ဝပ်သော အရပ်သည်ကား သာသနာငါး ထောင်ပတ်လုံး တည်လတ္တံ့၊ မစိုးရိမ်လင့်”

သိကြားမင်း အိပ်မက်အရ သက္ကရာဇ် ၄၂၁ တွင် ရွှေစည်းခုံဘုရား တည် တော်မူသည်။ ပစ္စယာသုံးဆင့်ပြီးလျှင်...

“ငါကား တရုတ်ပြည်မှ စွယ်တော်ကို မရချေ။ မြဆင်းတုနှင့် နဖူးသင်း ကျစ်ကိုသာ ကိုးကွယ်ရသည်။ သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)ကျွန်းမှာရှိသော စွယ်တော်မြတ်

ကိုရလျှင် ဤစေတီ ဌာပနာထားရသော် အကျိုးများစွာဖြစ်လိမ့်မည်ဟု တောင့်တမိသည်။ ထိုညဦးတွင် သိကြားမင်းလည်း ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော် ထင်ရှားစွာဖြစ်လတ္တံ့ကို သိတော်မူပြီး...

“မင်းကြီး... သီဟိုဠ်စွယ်တော်မြတ်ကို ရလတ္တံ့”ဟု ထူးဆန်းစွာ အိပ်မက်ပေးလေသည်။

အနော်ရထာမင်းကြီးသည် သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)ကျွန်းသို့ ကူးဆံ့သော ငှာ ပါဝါမည်သောသင်္ဘောဆိပ်သို့ သွားတော်မူကြသည်။ သိကြားမင်းလည်း အနော်ရထာမင်းကြီး သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)ကျွန်းသို့ ရောက်သည်ရှိသော် စစ်ကြီးစွာ ဖြစ်၍ သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)ကျွန်း ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်လတ္တံ့ကို မြင်မိ၍ သင်္ဘော သူကြီးအယောင်ဆောင်ပြီး ငါ့သင်္ဘောတွင် လိုက်တော့ဟု ဆိုလေသည်။ သိကြား မင်းသည် အနော်ရထာမင်းကြီးအား နတ်တို့၏ဘောဇဉ်ကို စားစေ၊ နတ်တို့၏ အခင်းတွင် မနိုးသောအိပ်ခြင်းဖြင့် အိပ်စေလျက် ဆိပ်ကမ်းသို့ ပို့လေသည်။

အိပ်ရာမှနိုးလျှင် လောကနန္ဒာအရပ်ကိုမြင်သော် နှလုံးမသာမယာရှိချေသည်။ ထိုည၌...

“မင်းကြီး တမန်စေ၍ တောင်းစေသော် စွယ်တော်မြတ်ကို ရလတ္တံ့”ဟု သိကြားမင်းက အိပ်မက်ပေးလေသည်။ မင်းကြီးသည် ဆင်ဖြူတစ်စင်းလက်ဆောင် ပြု၍ စွယ်တော်မြတ်ကို တောင်းစေသည်။ သိကြားမင်းသည် သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ) မင်း ဓာတုသေနအား အိပ်မက်ပေးပြန်သည်။

“အရိမဒ္ဒနာပုဂါရာမ ပြည်ကြီးကို အစိုးရတော်မူသော ဘုန်းလက်ရုံး အာဏာနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော အနော်ရထာမင်းကြီးသည် နတ်မြင်းလေးစင်းနှင့် တကွ လာ၍ သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)ကျွန်းအားလုံး ပစ္စုပ္ပန်အလိုငှာ ရိုသေစွာကိုးကွယ်သော လူလေးယောက်ဖက်ရှိသော ကျောက်ဂဝံနတ်ရုပ်ကို ကြီးနှင့်ချည်၍ ယူလေသည်။ စွယ်တော်မြတ်ကိုလည်း ပင့်ဆောင်သည်ဟု အိပ်မက်မက်မြင်လေသည်။

ဓာတုသေနမင်းသည် အိပ်မက်မှလန့်နိုးပြီး ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့ခြင်း ပြင်းစွာဖြစ်မိသည်။ အနော်ရထာမင်းကြီး စေတော်မူသော သင်္ဘောကား သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)ကျွန်းသို့ ရောက်လာသည်။ သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)မင်းလည်း အနော်ရထာမင်းကြီး မှာကြားတော်မူသမျှကို ကြားတော်မူ၍ စွယ်တော်မြတ်ကို ပူဇော်

သက္ကာရပြု၍ တောင်းပန်သည်။ စွယ်တော်မြတ်တစ်ဆူပွား၍ ဘုရားနှစ်ဆူထင်ရှား ရှိတော်မူသကဲ့သို့ ကောင်းကင်၌ စင်္ကြံကြွတော်မူသည်။ ပွားသော စွယ်တော်မြတ် တစ်ဆူသည် သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)မင်းဦးခေါင်း၌ ရတနာပန်းတောင်းတွင် တည် လေသည်။ သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)မင်းသည် ဦးခေါင်းဖြင့်ရွက်၍ သဘောဆိပ်တိုင် အောင် ဆောင်ပြီးသော် သဘောပေါ်သို့ တင်လေသည်။ လောကနန္ဒာဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက်သော် ပန်းတောင်းဖြင့်ခံ၍ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် နန်းတော်သို့ပင့်ဆောင် တော်မူသည်။ နန်းဦးတွင် ရွှေပြာသာဒ်နှင့် ကိုးကွယ်၍ ဆွမ်း၊ ရေချမ်း၊ ဆီမီး၊ ပန်းတို့နှင့် မပြတ်ပူဇော်သည်။

ရှင်အရဟံက နန်းတော်တွင်ထား၍ ကိုးကွယ်သည်ထက် သာသနာငါး ထောင်တိုင်တိုင် ခပ်သိမ်းသတ္တဝါတို့ကို ကိုးကွယ်စေရန် စေတီတော်တည်သင့် ကြောင်း မိန့်တော်မူသည်။ မင်းကြီးသည် စွယ်တော်မြတ်ကို ရတနာဆင်ဖြူတော် တွင် ရတနာပြာသာဒ်နှင့်တည်ပြီး...

“အကျွန်ုပ်သည် သာသနာတော်ကို ကြည်ညိုသောမင်းတစ်ပါးဖြစ်၍ နောင်သံသရာတဝဗျားတွင် သဗ္ဗညုတဗောဓိဉာဏ်ကို ပန်ဆင်ရယူလိုသောသူဖြစ်ပါ က ဆင်ဖြူရတနာသည် သန့်စင်မွန်မြတ်သောနေရာတွင် ဝပ်စင်းပါစေဟု အဓိဋ္ဌာန် ပြုပြီးလွှတ်ရာ နဖူးသင်းကျစ်တော် ဓာတ်ဌာပနာတော်မူရာ ရွှေစည်းခုံသို့တက်၍ ဝပ်လေသည်။ ဌာပနာတော်မူခါနီး၌...

“အကျွန်ုပ်သည် သာသနာတော်ကို လွန်စွာကြည်ညိုပါ၏။ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်ကိုလည်း ရယူပန်ဆင်လိုပါ၏။ သာသနာတော်ကြီး နောင်အရှည်တည်တံ့ မည်ဆိုပါက မြတ်ဗုဒ္ဓစွယ်တော်သည် ပွားများလာပါစေသတည်း”ဟု မင်းကြီး ခိဋ္ဌာန်တော်မူရာ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ် ကွန်မြူးလျက် စွယ်တော်တစ်ဆူ ပွားလေသည်။ မင်းကြီးသည် ထိုပွားလာသော စွယ်တော်အား ဆင်ဖြူတွင်တင်ပြီး ရှေးနည်းအတိုင်း ခိဋ္ဌာန်ပြုလွှတ်ရာ တန်ကြည်တောင်ဖျားတက်၍ ဝပ်လေသည်။ ထိုအရပ်တွင် စေတီတစ်ဆူဌာပနာခါနီးတွင် စွယ်တော်တစ်ဆူပွားပြန်သည်။ ထို နောက် သီရိပစ္စယာကျောက်စကားအရပ် စွယ်တော်စတင်ဆိုက်ရောက်ရာ လောက နန္ဒာဆိပ်ကမ်းတွင် ဆင်ဖြူတော်ဝပ်ပြန်သည်။ စေတီတစ်ဆူ တည်ပြန်သည်။

မင်းကြီးသည် ရှေးနည်းအတိုင်း သဗ္ဗခိဋ္ဌာန်ပြုရာ ဆင်ဖြူတော်သည် တုရင်တောင်ထိပ်သို့တက်၍ ဝပ်ပြန်သည်။ ထိုနေရာတွင် စေတီတစ်ဆူတည်ပြန်

သည်။ ဆင်ဖြူတော်အား သစ္စာအဓိဋ္ဌာန်ပြု၍လွတ်ပြန်ရာ ကျောက်ဆည်နယ် မိုင်းမောမြို့ဟောင်းရှိ ပြက်ခရွေတောင်ပေါ်သို့တက်၍ ဝပ်ပြန်သည်။ ဤသို့ဖြင့် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ စွယ်တော်မြတ်ကို စွယ်တော်ပွားလေးဆူကို ဌာပနာ၍...

- (က) ရွှေစည်းခုံစေတီတော်
- (ခ) တန်ကြည်တောင်စေတီတော်
- (ဂ) လောကနန္ဒာစေတီတော်
- (ဃ) တုရင်တောင်စေတီတော်တို့ကို အပြီးတည်တော်မူလေသည်။

ရွှေစည်းခုံမှာ ပစ္စယံသုံးဆင့်မျှသာ ပြီးသေးသည်။

ယိုးဒယားရာဇဝင်ထဲက ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမားသော အနော်ရထာ

ပုဂံခေတ်ရာဇဝင်တွင် ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို အောင်မြင်စွာ တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သော အနော်ရထာမင်းကြီး၏ အာဏာတော်ပျံ့နှံ့ရာ နိုင်ငံနယ်ပယ်များ ကား ယခုတည်ဆဲ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်တကွ အနောက်ဘင်္ဂလားပြည်အရှေ့ပိုင်း အရှေ့သို့ မဲခေါင်မြစ်အထိရောက်သော မောရမ်းပြည်ကိုးထောင်၊ လာကျိုင်းရုံ စသော လူးတစ်ဆယ်နှစ်ပန်း၊ လင်းစင်းယွန်း(စင်းနယ်) သောက္ကတဲ၊ အယုဒ္ဓယ စသော ယခုခေတ်တိုင်းပြည်တို့ ဖြစ်ကြသည်ဟု ခေတ်လိုက်ရာဇဝင်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

မှန်နန်းတွင် ဖော်ပြထားသော နယ်မြေအပိုင်းအခြားတို့ကား အရှေ့သို့ လားသော် တောင်ရိုးတောင်စဉ်အကုန်၊ အနောက်သို့လားသော် ပန်းရောင်မြစ်နှင့် စမုံမြစ်နားတည်း။ တောင်သို့လားသော် ပင်လယ်၊ မြောက်သို့လားသော် မကွရာ တွင် အခြားတည်း။ လေးမျက်နှာဗဟိုရံလက်ချက်သော်ကား မြင်းခုံတိုင်အရှေ့ ရွှေချက်မဘုရားတည်ရာတည်းဟု ဖော်ပြထားသည်။

မစ္စတာဂုဒ် ရေးသားသော ယိုးဒယားရာဇဝင်တွင် ပုဂံမင်း အနုရုဒ္ဓ (အနော်ရထာ သို့/ အနုရုဒ္ဓ)သည် တရုတ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းနှင့် ခမာ(မွန်)နိုင်ငံ ဖြစ်သော ကမ္ဘောဒီးယား(ကမ္ဘောစ)တိုင်းကို အောင်မြင်ကြောင်း၊ ယိုးဒယားနိုင်ငံ တစ်ခုလုံး အနော်ရထာ၏ တန်ခိုးအာဏာလွှမ်းမိုးသည်ကို ယုံမှားဖွယ်မရှိကြောင်း အနော်ရထာမင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော် ထွန်းကားစည်ပင်ကြောင်း အသေအချာဆိုထားပေသည်။

ယိုးဒယားဘာသာနှင့်ရေးသားထားသော စာတမ်းများတွင် အနော်ရထာ

ကို “မဟာဇေယျဘယမင်း”ဟု ဘွဲ့ပေးလျက် ကိုချင်ချိုင်းနားပြည်အထိ ချီတက် သိမ်းယူခဲ့သည်။ ယိုးဒယားရာဇဝင်တစ်ခု၌ ပုဂံပြည်မှ ဘုရားများသည် ဣဗား ကျွန်းစေတီတို့နှင့် ပုံစံတူသဖြင့် အနော်ရထာသည် ဣဗားကျွန်းအထိ စစ်ချီကောင်း စစ်ချီရောက်နိုင်ကြောင်း အမှတ်အသားများကို တွေ့ရသည်။ သက္ကရာဇ် ၃၀၈ တွင် ဇင်းမယ်၊ ၄၁၈ တွင် ပဲခူး(ဟံသာဝတီ)၊ ၄၁၉ တွင် သထုံ၊ ရှမ်းပြည်နယ်များ ဖြစ်သော မောကိုးပြည်ထောင်၊ ရခိုင်၊ ယိုးဒယား၊ တရုတ်ပြည်အထိ ချီတက်သိမ်း ပိုက်အောင်မြင်တော်မူခဲ့သော မင်းကြီးဖြစ်သည်။ ဘုန်းလက်ရုံးတန်ခိုးကြီးမားပုံများ ကို ၁၅ ရာစုအစ ၁၅၁၆ ခုနှစ်တွင် ဇင်းမယ်ပြည်နယ်မှ ရဟန်းတော်ဗောဓိရံသီ ရေးသားသော ဇီနကာလမာလိကျမ်းတွင် အံ့ဩဖွယ်ရာ ချီးကျူးရေးသားထားပေ သည်။

ဗုဒ္ဓဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသည် အယုဒ္ဓယမြို့အနီး ဒေသစာရိက္ခလာခဲ့ သည်။ ထိုသို့ကြွတော်မူလာစဉ် ကျောက်တုံးနက်ကြီးတစ်တုံးပေါ်တွင် သီတင်းသုံး ခဲ့သည်။ ထိုကျောက်တုံးနက်ကြီးကို ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် ၅ ဆူ ထုလုပ်ခဲ့သည်။ တစ်ဆူ မှာ ခမာနိုင်ငံ၏မြို့တော် အမ်ကောထုမ်(မဟာနာဂရမြို့)သို့ ပင့်ဆောင်ကိုးကွယ် ကြသည်။ တစ်ဆူကို သထုံဘုရင် မန္တဟာမင်းလက်ထက်အထိ ကိုးကွယ်လာခဲ့ပြီး ထိုရုပ်ပွားတော်အား အနော်ရထာမင်းကြီးက ပုဂံသို့ ပင့်ဆောင်လာခဲ့သည်ဟု ရေးသားထားသည်။

Mr. W.A.R Wood ရေးသားသော ယိုးဒယားရာဇဝင်တွင် အနော်ရထာ မင်းကြီး၏ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမားပုံတို့ကို ယိုးဒယားနှင့် ခမာနိုင်ငံများတွင် ယနေ့ အထိ ပုံပြင်သဖွယ် ပြောဆိုနေကြဆဲဖြစ်သည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် သီဟိုဠ် (သီရိလင်္ကာ)၊ ခမာ၊ ယိုးဒယား၊ ဣဗားနှင့် မာလာယုကျွန်းဆွယ်တို့အထိ ဩစာ အရှိန်အဝါ ကြီးမားပျံ့နှံ့ခဲ့သည်မှာ ယုံမှားဖွယ်မရှိပေ။

Mr. W.A.R Wood က ပုံပြင်ဆန်ဆန် ရေးသားထားခဲ့သည်။

ပုဂံပြည်ရှင်အနော်ရထာသည် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို အလွန်လေးစား ကြည်ညိုသည်။ သူ့တွင် နတ်မြင်းပျံများရှိ၏။ ပိဋကတ်တော်အစစ်အမှန်ကို အလို ရှိသဖြင့် အနော်ရထာမင်းကြီးသည် သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)ကျွန်းသို့ နတ်မြင်းပျံစီး ကာ သွားခဲ့သည်။ ပုဂံမှ စစ်သင်္ဘောတစ်စင်းကိုလည်း သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)သို့ လိုက်ပါလာခဲ့ရန် အမိန့်ပေးမှာကြားခဲ့သည်။ သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)ဘုရင်က

ပိဋကတ်ကျမ်း၊ သဒ္ဒါကျမ်းများကို ကူးယူခွင့်ပေးပြီး မြဆင်းတုဘုရားရုပ်ပွားတစ်ဆူကိုလည်း ပေးလှူခဲ့သည်။ မင်းကြီးသည် မြဆင်းတုတော်နှင့် ပိဋကတ်တော်တို့ကို သင်္ဘောနှစ်စင်းတင်၍ ပုဂံသို့ ပြန်လာခဲ့သည်။ သင်္ဘောတစ်စင်းသည် ပုဂံနေပြည်တော်သို့ ချောမောစွာရောက်ခဲ့သည်။ မြဆင်းတုပါလာသော သင်္ဘောမှာ လမ်းတွင် လေမှန်တိုင်းဒဏ်ခံရပြီး လမ်းမှားကာ ခမာမြို့တော် အမ်ကောထုံမြို့သို့ ရောက်ခဲ့သည်။

ထိုသတင်းကိုကြားသော အနော်ရထာမင်းကြီးသည် နတ်မြင်းပျံစီးကာ အမ်ကောထုံ(အမ်ကော့ထုံ)သို့ လိုက်သွားခဲ့သည်။ အံကောထုံသို့ရောက်သောအခါ အနော်ရထာမင်းကြီး၏ အစွမ်းအစကို ရိပ်မိသော ရဟန်းတော်တစ်ပါးက မေးမြန်းစုံစမ်းသည်။ မင်းကြီးက အမှန်ကိုမပြောဘဲ ဘုရင်ကလွတ်လိုက်သော စစ်သည်တော်တစ်ဦးသာ ဖြစ်ပါသည်ဟု ပြော၏။ ထို့နောက် အနော်ရထာမင်းကြီးက အံကောထုံနန်းတော်သို့ဝင်ကာ မြဆင်းတော်နှင့် ပိဋကတ်ကျမ်းများကို ပြန်ပေးရန် တောင်းဆိုသည်။ ခမာဘုရင်ကြီးနှင့် မှူးမတ်များက ဗုဒ္ဓအမွေအနှစ်များကို ပြန်မပေးနိုင်ကြောင်း ငြင်းဆိုကြသည်။ ထိုအခါကျမှ မင်းကြီးက သူ့အစွမ်းကို ပြလေသည်။

သစ်သားနှင့်ပြုလုပ်ထားသော ဓားကို ကွမ်းသွေးဖြင့်ထွေးကာ ပက်ဖျန်းလိုက်သည်။ ဓားကိုကိုင်၍ နတ်မြင်းပျံကိုစီးကာ အံကောထုံမြို့ကို ပတ်သည်။ မြို့တော်ကြီးကို နတ်မြင်းပျံများ ဝိုင်းရံနေသည်ဟု ထင်ရလောက်အောင် လျင်မြန်လှပါပေသည်ဟု ဆိုသည်။ ကောင်းကင်တွင် ဝဲပျံနေသော အနော်ရထာမင်းကြီး၏ လက်ထဲမှ သစ်သားဓားတွင် စွန်းပေနေသော ကွမ်းသွေးများသည် သွေးအစစ်များဖြစ်ကာ မြေသို့ကျလာသည်။ အောက်မှမော့ကြည့်သော ခမာဘုရင်နှင့် မှူးမတ်များ တိုင်းသူပြည်သားများတွင် သွေးတို့ စွန်းပေကုန်ကြသည်။ အံဩထိတ်လန့်တုန်လှုပ်သွားကြသည်။

ထိုအခါကျမှ မင်းကြီးသည် မြေပြင်သို့ ပြန်ဆင်းလာပြီး မိမိလိုချင်သော ရုပ်ပွားတော်နှင့် ပိဋကတ်တော်တို့ကို မပေးလျှင် သွေးစွန်းနေသောသူအားလုံး ခေါင်းပြတ်ကုန်ကြလိမ့်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်သည်။ ထိုအခါကျမှ ခမာဘုရင်က ပိဋကတ်တော်နှင့် မြဆင်းတုတို့ကို အနော်ရထာမင်းကြီးထံ ပေးအပ်သည်။ မြဆင်းတုကိုမူ မိမိတို့ကိုးကွယ်ရန်ပေးခဲ့ပါဟု အသနားခံတောင်းပန်သဖြင့် မြဆင်းတုကို ပေးလှူခဲ့ရသည်။ ယနေ့ ယိုးဒယားနိုင်ငံတွင်ရှိသော မြဆင်းတု(မြဘုရား)မှာ အနော်ရထာမင်းကြီးပေးခဲ့သော ဘုရားဖြစ်သည်။

သူရဲကောင်းများနှင့် ဗိုလ်ပါဆင်မြင်းအင်အား

အနော်ရထာမင်းကြီးသည် ဘုန်းတန်ခိုးအာဏာ ထက်မြက်ခဲ့သလို သူ့လက်အောက်တွင်လည်း ကျွမ်းကျင်ရဲရင့်သော နာမည်ကျော်သူရဲကောင်းများ ရှိလေသည်။ ဥဿာပဲခူးကို ဂျမ်းစစ်သည်များ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်စဉ် စစ်ကူတောင်းရာ ကျန်စစ်သား၊ ငထွေရူး၊ ငလုံးလက်ဖယ်၊ ညောင်ဦးဖီးတို့အား နတ်စစ်သည်များ ကဲ့သို့ ဝတ်ဆင်စေပြီး အလုပ်အကျွေးကုလား ခြေလျင်ရှစ်ကျိပ်နှင့် စစ်ကူသွားစေသည်။ “မြင်းသည်ကောင်းလေးသိန်း စစ်ကူလာလိမ့်မည်” ဟု မိန့်တော်မူခဲ့သည်။ နတ်စစ်သည်ကဲ့သို့ မြင်းသည်တော် သူရဲကောင်းလေးယောက် သည် ဂျမ်းစစ်သည်တို့အား လေးစုကွဲအောင် အလယ်ကိုထွင်း၍ တိုက်ခိုက်ပြီး ဂျမ်းစစ်သူကြီး အောက်မြရဲ၊ အောက်မြရဲ၊ အောက်မြဘုံ၊ အောက်မြပိုက်တို့အား အရှင်ဖမ်း၍ ဥဿာမင်းကြီးအား ဆက်နိုင်ခဲ့သည်။

စွယ်တော်မြတ်ကိုတောင်းခံရန်အတွက် တရုတ်ပြည်သို့ ချီတက်ရာတွင် ဥတည်ဘွားခန္ဓာကိုယ်ပေါ်၌ ထုံးသုံးတန်တားခဲ့သော ရွှေဖျဉ်းညီနောင်တို့၏ ရဲစွမ်းသတ္တိများကလည်း ထူးခြားလှသည်။ နတ်မြင်းများရခဲ့ပုံမှာလည်း အဆန်း တကြယ်ဖြစ်သည်။ ပုဂံပြည်လက်ထုပ်အရပ်တွင် ကကြီးတန်ဆာနှင့် မြင်းလေးစင်း သည် လူတို့ဖမ်း၍မရ၊ အရှင်သခင်လည်းမရှိဟု မင်းကြီးအား လာရောက်လျှောက် ထားကြသည်။ မင်းကြီးက သူရဲကောင်းလေးယောက်အား ရအောင်ဖမ်းချေဟု စေတော်မူသည်။ မြင်းလေးစင်းအား ခြံရံလောင်းလုပ်၍ ရေသို့ချလေသည်။ နတ် မြင်းများ ရေကူးရာတွင် တစ်ယောက်တစ်စင်း တက်စီးကြသည်။ မြင်းလေးစင်းကို ရသော် မင်းကြီးအား ဆက်သရာ အနော်ရထာမင်းကြီးက...

“သည်မြင်းလေးစင်းကို သင်တို့လေးယောက်မွေး၍ ငါ့အမှုတော်ထမ်း ကြလေ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။ အဖိုးအတိုင်း မသိထိုက်သော နတ်မြင်းများဖြစ်ကြ သည်။

- အနော်ရထာမင်းကြီးစီးသောမြင်းကား “ကဏ္ဍိကလက်လှ”
- ကျန်စစ်သားစီးသောမြင်းကား “နှလုံးခွဲကောင်း”
- ငလုံးလက်ဖယ်စီးသောမြင်းကား “လေမိုးယဉ်ခေါင်”
- ညောင်ဦးဖီးစီးသောမြင်းကား “နှလုံးအတုမရှိ” နတ်မြင်းငါးစင်း ဖြစ်ကြ

သည်။

သထုံပြည်တိုက်ရာတွင်လည်း သူရဲကောင်းဗျတ္တသည် အစ်ကိုဖြစ်သူ ဗျတ်ဝိ၏ အပေါင်းအလက်တို့အား အစီအရင်နှင့် မြှုပ်ထားရာကို ဖော်ထုတ်ဖယ်ရှား ဤ သထုံကို အောင်နိုင်ခဲ့သည်။ သူရဲကောင်းများရှိသလို ဗိုလ်ပါဆင်မြင်းအင်အား လည်း ပြည့်စုံသည်။ အနော်ရထာမင်းကြီးတွင် ကတ္တုလွန်းကြင်လေးသိန်း၊ လှော် ကားကြောလှေလေးသိန်း၊ ထိုလှေတို့ကို တစ်တိုင်းတစ်နိုင်ငံသို့ ချီတော်မူလို၍ စီစဉ် သောအခါ လှော်ကားလှေကြောလှေလေးသိန်းကို အညာသို့ အရှေ့ဘက်၊ အနောက်ဘက် စီစဉ်ထားသည်။ မြစ်အရှေ့ဘက်က စီစဉ်ထားသည်။ ပုဂါရာမ သည် အဝတည်ရာအရပ်သို့ ရောက်သောဟူ၏။

မြစ်အနောက်ဘက်မှာလည်း တောင်ပုံတောင်ညာလှက စီစဉ်ထားသည်။ စစ်ကိုင်းသို့ရောက်သော ဟူ၏တိုက်လှေ ကတ္တုလွန်းကြင်လေးသိန်းကို အကြေသို့ အရှေ့ဘက် အနောက်ဘက် စီစဉ်ထားသည်။ အရှေ့ဘက်မှာ ပုဂါရာမက စီစဉ် ထားသည်။ သရေခေတ္တရာသို့ ရောက်သောဟူ၏။ အနောက်ဘက်မှာလည်း တောင်ပုံညောင်လှက စီစဉ်ထားသည်။ ပြည်ဖိုးဦးမော်သို့ ရောက်သောဟူ၏။

သထုံသို့ စစ်ချီရာတွင်လည်း နိုင်ငံတော်၌ရှိသော သူရဲသူခက်အပေါင်း တို့ကို ရုံးစုတော်မူ၍ ရေကြောင်း ကြည်းကြောင်း ချီတော်မူသည်။ ရေကြောင်းမှာ လှေရှစ်သိန်း၊ သူရဲရှစ်ကုဋေ၊ ကြည်းကြောင်းမှ ကျန်စစ်သား၊ ငထွေရွး၊ ငလုံးလက် ဖယ်၊ ညောင်ဦးဖီး စစ်သူကြီးလေးယောက်တို့ကို ရှေ့ဖျားချီစေ၍ အနော်ရထာမင်း ကား နောက်တပ်မပြု၍ ချီတော်မူသည်။ ကြည်းတပ်တွင်ပါဝင်သော ဆင်မြင်း ဗိုလ်ပါကား ဆင်ရှစ်သိန်း၊ မြင်းရှစ်သိန်း၊ သူရဲကုဋေရှစ်သိန်းပါသော ဟူ၏။ ရေကြောင်းချီတက်သော တပ်များ ပဲခူးသို့ရောက်သည့်တိုင် ပုဂံရာမက လှေတပ် မကုန်သေးဟူ၏။ ကြည်းကြောင်းမှာလည်း စစ်ဖျားသထုံ ကျေးစပ်သို့ရောက်သည့် တိုင် ပုဂံရာမက နောက်တပ်မကုန်သေးဟူ၏။

တိုင်းခန်းလှည့်လည်တော်မူရာတွင်လည်း ဆင်ခုနစ်ရာသုံးဆယ်ရံလျက် ဆင်ဖြူတစ်စီးတွင် မင်းကြီးစီး၏။ စစ်သည်တော်တစ်ဆယ့်ရှစ်ခေါ်ဘဏီ အပြီးရံ၍ ဆင်ဖြူတော်တစ်စီး တစ်စီးပေါ်တွင် ရတနာပန်းတောင်း၊ နေရာတော်အသုံး အဆောင်၊ အရိန္ဒမာလုံ၊ သပိတ်ပရိက္ခရာ၊ ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ သောက်တော်ရေအိုး၊ ရေခွက် စသည် ဓမ္မကရိုဏ်း၊ ရေစစ်အသီးသီး တင်၏။ ထိုမှကြွင်းသော ဆင်ဖြူ တော်မြတ်တို့ကိုကား အဖိုးထိုက်တန်လှသော ရတနာအမျိုးမျိုးတို့ကို

စိခြယ်ဆင်ယင်၍ မင်းကြီး၏ရှေ့တော်မှ သွားစေရသည်။ ထိုဆင်ဖြူတို့ကို ဗိုလ်ခြေသိန်းသောင်း နောက်တော်မှ ရံရလေသည်။ ဆင်သာမညကိုလည်း ကုဋေတစ်ထောင်၊ မြင်းကိုလည်း ကုဋေတစ်သိန်း၊ ဗိုလ်ခြေကား သုံးကုဋေ ခြောက်သန်း နောက်တော်မှ လိုက်ပါရလေသည်။

ထိုကဲ့သို့ စစ်သည်ဗိုလ်ပါ လူထုအင်အားပြည့်စုံသော အနော်ရထာမင်း ကြီးသည် ဘုရားစေတီ၊ ဆည်မြောင်း၊ ကန်ချောင်း၊ မြို့ရွာနယ်ပယ်များကို ဆည်ဖို့ တည်လုပ် ပြုလုပ်တော်မူရာ အလွယ်တကူပင် ပြီးစီးအောင်မြင်တော်မူခဲ့ပေသည်။

အနော်ရထာမင်းကြီးသည် တိုင်းပြည်ကာကွယ်ရေးအတွက် ပုဂံနေပြည် တော်မြောက်ဘက်နှင့် အရှေ့ဘက်နယ်ခြားတွင် ကင်းမြို့များ တည်တော်မူသည့် အပြင် နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ မြို့ကြီး မြို့ငယ် ရွာကြီး ရွာငယ်တို့အား ကျနစွာ အသစ်တည်ပေးတော်မူသည်။ တိုင်းခန်းလှည့်လည်သည့်အခါဖြစ်စေ၊ စစ်မက် ဖြစ်ပွားသည့်အခါဖြစ်စေ မြို့ရွာများမှ အင်အားအလျောက် လက်နက်ကိုင်ရဲမက် ဗိုလ်ပါများ လိုက်ပါရန် ထောင်ပြု၊ ရှစ်ရာပြု၊ လေးရာပြုမှစ၍ နှစ်ဆယ်ပြုအထိ သတ်မှတ်ထားရှိသည်။ စစ်ရေးစစ်ရာနှင့်ပတ်သက်၍ စနစ်တကျစီစဉ်ဆောင်ရွက် နိုင်သော ဘုရင်မင်းမြတ်ဖြစ်သည်။

ရဟန္တာအရှင်အရဟံပေးအပ်တော်မူသော ဂါထာမန္တန်

ပုဂံပြည့်ရှင် အနော်ရထာမင်းကြီးသည် ရှင်အရဟံ၏ လမ်းညွှန်မှုဖြင့် ပုဂံသာသနာစည်ပင်ပြန့်ပွားရေးကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အရှင်အရဟံကား အရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအား ပထမဆုံး ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာတော်အား ကြည်ညိုကိုင်းရှိုင်းလာစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သော သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော် အခွန်ရှည်စွာ အစဉ်သဖြင့် စည်ပင်ထွန်းကားရန် အတွက် သာသနာတော်သုံးရပ်ကို ရျမှတ်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့ သည်။

သထုံပြည်မှ မနုဟာမင်းနှင့်တကွ ဓာတ်တော်မွေတော်များ၊ ပိဋကတ် တော်များ၊ အရိယာသံဃာတော်များကို ပုဂံပြည်သို့ ပင့်ဆောင်၍ သာသနာတော် ပြန့်ပွားအောင် စွမ်းဆောင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ မင်းနှင့်ပြည်သူအပေါင်းတို့ကား ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမ တရားတော်ကို သက်ဝင်ယုံကြည်ကြသလို ကိုးကွယ်နေကြပြီဖြစ်သည်။

ဓမ္မန္တရာယ်ဖြစ်သော တန္တရအယူဝါဒနှင့် အရည်းကြီးများလည်း ပျောက်ကွယ်သွားကြပြီဖြစ်သည်။ စစ်မှန်သောထေရဝါဒသာသနာ ထွန်းကားရေးအတွက် အရည်းကြီးတို့အား သုတ်သင်ရှင်းလင်းရသည်မှာ လွယ်ကူလှသည်တော့ မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့်လည်း ရဟန္တာအရှင်အရဟံ မထေရ်မြတ်က အနော်ရထာမင်းကြီးအား အောက်ပါထူးခြားထက်မြက် အစွမ်းထက်သည့် ဂါထာမန္တန်ကို ပေးသနားတော်မူခဲ့သည်။

အနန္တဂုဏသမ္ပန္နံ
နဝဂုဏေဟိ ဥက္ကဋ္ဌံ။
သဗ္ဗညု ဗုဒ္ဓေစေတီယံ
အဟံ နမာမိ သဗ္ဗဒါ။

အနန္တဂုဏသမ္ပန္နံ အဆုံးမရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူး ဉာဏ်တော်အထူးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော နဝဂုဏေဟိ အရဟံ အစရှိသော ကိုးပါးသောဂုဏ်တော်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည်ဖြစ်၍ ဥက္ကဋ္ဌံ ထူးမြတ်သော သဗ္ဗညု ညေယျခံတရားအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ဗုဒ္ဓံ သစ္စာလေးပါးမြတ်တရားကို ပိုင်းခြား၍သိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ စေတီယံ ဓာတု ပရိဘောဂ ဥဒ္ဓိဿဓမ္မဟု ဆိုအပ်သော စေတီတော်တို့ကို အဟံ အကျွန်ုပ်သည် သဗ္ဗဒါ အခါခပ်သိမ်း နမာမိ ရှိခိုးပါ၏။

ရှင်အရဟံပေးသော ဂါထာတော်အား အနော်ရထာမင်းကြီးသည် နေ့စဉ် မပြတ် ရွတ်ဖတ်သရဏ္ဍာယ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဘေးမသိရန်မခဘဲ သာသနာတော်ကြီးကို ပြုစုနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာရာဇဝင်သမိုင်းတွင် ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို အောင်မြင်စွာတည်ဆောက်နိုင်သည့် ဘုရင်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဤဂါထာမန္တန်အား နေ့စဉ်ကိုးကွယ်ရွတ်ဖတ်ပါက ရန်စူးရန်ညှောင့်အနှောင့်အယှက် ဘေးဒုက္ခအန္တရာယ်တို့မှ ကင်းဝေးစေနိုင်သလို ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ချမ်းသာ ဥစ္စာဓနပေါကြွယ်ဝစေနိုင်ပါသည်။ ပုဂံသာသနာတော်ကြီးကို တည်ထောင်ခဲ့သည့် ရဟန္တာအရှင်အရဟံ၏ ဂါထာမန္တန်ဖြစ်သည့်အလျောက် ထူးခြားမွန်မြတ်သည့် သိဒ္ဓိစွမ်းအားများ ရရှိစေမည်ဟုလည်း နန်းစဉ်ပုရပိုက်ဖြူမှတ်တမ်းများ ရှေး ကျမ်းဟောင်းများမှ ညွှန်းဆိုထားပါသည်။

အမှတ် ၁၉၈၊ စူလိုင်၊ ၂၀၁၀
အမှတ် ၁၉၉၊ သြဂုတ်၊ ၂၀၁၀
(ရောင်ပြန်မဂ္ဂဇင်း)

ရှင်အရဟံသျိုးမြင့်ခဲ့သော ပုတီးစိပ်

ယနေ့ကမ္ဘာကြီးကား ဝေဒနာခံစားနေရသော လူမမာတစ်ဦးကဲ့သို့ ရောဂါများဖိစီးလျက်ရှိနေပေသည်။ အထူးသဖြင့် ရာသီဥတုဖောက်ပြန်မှုကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများ များစွာကြုံတွေ့နေရပေသည်။ ၁၉၇၈ ခုနှစ်က စတင်ခဲ့သော ကမ္ဘာကြီး၏ ပူနွေးမှု (Global Warming) ၂၀၀၆ ခုနှစ်ကစပြီး ကြုံတွေ့ရသော ဖောက်ပြန်သော ရာသီဥတုဖြစ်စဉ်များ (Adverse Weather) အကျိုးဆက်၊ ၂၀၀၉-၂၀၁၀ အယ်နီညိုဖြစ်စဉ် (El Nino episode) သုံးရပ်ပေါင်း အကျိုးဆက်များသည် ကပ်ဘေးဆိုးကြီးများကဲ့သို့ လူအများ ဆိုးဆိုးဝါးဝါးတွေ့ကြုံခံစားခဲ့ကြရသည်။

ရာသီဥတုဖောက်ပြန်ဆိုးကျိုးများကြောင့် ပြင်းထန်သောလျင်များ၊ ရေကြီးရေလွှမ်းမိုးခြင်းများ၊ အပူလွန်ကဲခြင်းများ၊ မိုးခေါင်ခြင်းများ၊ မုန်တိုင်းတိုက်ခတ်ခြင်းများကြောင့် လူတို့၏ စိုက်ပျိုးရေး၊ စားရေရိက္ခာဖူလုံရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများပါ ဆက်စပ်ပတ်သက်ပြီး ထိခိုက်လာကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၀၆ မာလာ၊ ၂၀၀၇ အာကပ်ရှ်နှင့် ၂၀၀၈ နာဂစ်ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းများ ဆက်တိုက်ဝင်ရောက်ခဲ့ပြီး လူများစွာ သေကျေပျက်စီး ဆုံးရှုံးခဲ့ရပေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာတရားတော်အရ ကြည့်လျှင် ကပ်ဆေးခြင်းဖြစ်မည်လား။

ငယ်စဉ်က ကြားခဲ့ဖူးသော “ဘဂဝါဘုရား အမိန့်တော်ထားသည့် သိကြားသာသနာ ရောက်ချိန်နီးလုပြီ” ဆိုသည့်တဘောင်ကို ပြန်လည်ကြားယောင်လာမိသည်။ ယခုအခါ ဘုရားသာသနာကွယ်ပျောက်ပြီး သိကြားသာနာတော်ထဲ ရောက်ရှိခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ဘုရားဘက်က အသက်ရှည်၊ တရားဖက်က အမျက်ပြေ၊ သံဃာဖက်တော့ အခက်ဝေဆိုသည့်အတိုင်း အသိတရားနှင့် သတိထားနေထိုင်ကြ

ရမည့်ကာလဖြစ်သည်။ ဆုတ်ကပ်ကာလခေတ်ကာ၊ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလှသည်။ အသက်ရှည်စွာ အနာမဲ့ကြောင်းနှင့် ဘေးဆိုးကပ်ဆိုးကြီးများမှ ကင်းဝေးစေရန် ထူးခြားထက်မြက်သည့် ပုတီးစိပ်အား ဖော်ပြပေးလိုပါသည်။

စစ်ကိုင်းတောင်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာထွန်းကားရာနယ်မြေဖြစ်သလို စေတီပုထိုးများ၊ တရားအားထုတ်ရာ စခန်းချောင်များစွာရှိသည်။ တရားအားထုတ်ရာ တစ်ခုသောချောင်တွင် လူသိထင်ရှားမဖြစ်လိုသော ဆရာတော်တစ်ပါးသည် တိတ်တဆိတ် တရားအားထုတ်လျက်ရှိသည်။ တစ်ညနေတွင် ရုပ်ရည်ရူပကာအားဖြင့် လွန်စွာမှချောမောသော မိန်းကလေးတစ်ဦးသည် ဆရာတော် တရားအားထုတ်ရာချောင်ရှိ ကျောင်းတိုက်သို့ ဝင်ရောက်လာသည်။ ဘယ်အရပ် ဘယ်ဒေသက လာရောက်သည်လဲ မသိ ထူးဆန်းလှသည်။ ဆရာတော်အနေနှင့် ကျောင်းဝင်းထဲသို့ဝင်ရောက်လာသည်ကို မြင်လိုက်သည်နှင့် ကျောခိုင်းကာ မျက်နှာလွှဲပြီး နေတော်မူလိုက်သည်။ မိန်းကလေးသည် သိမ်မွေ့တည်ငြိမ်အေးဆေးစွာဖြင့် ဆရာတော်အား ဦးချကန်တော့ပြီး ပြန်ထွက်သွားသည်။

တစ်ရက်လည်း မဟုတ်၊ နောက်တစ်နေ့ ညနေရောက်လျှင် ပုံမှန်လာနေကျအတိုင်း မိန်းကလေး ရောက်ရှိလာပြန်သည်။ ယခင်ညနေများကအတိုင်း ၃ မိနစ်ခန့်မျှနေပြီး ဆရာတော်အား ဦးချကန်တော့၍ ပြန်သွားပြန်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ၇ ရက်ပြည့်မြောက်ခဲ့သည်။ ဆရာတော် စိတ်ထဲတွင်လည်း ထူးခြားသလို ခံစားလာမိသည်။ ၇ ရက်တိုင်တိုင် ညနေတိုင်း ပုံမှန်အချိန်တွင် မပျက်မကွက်ရောက်လာပြီး ဦးချကန်တော့သော မိန်းမပျိုလေးတွင် အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာ ရှိတန်ကောင်းသည်ဟု တွေးမိသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း လာရောက်ကန်တော့ခြင်းအကြောင်းကို သိလို၍ မေးမြန်းကြည့်လိုက်သည်။ မိန်းကလေးက ဆရာတော်အား ပြန်လည်လျှောက်ထားရာတွင်...

“အရှင်ဘုရားကို ဖူးမြော်ကန်တော့ချင်တာကြောင့် လာရောက်ဖူးမြော်ကန်တော့ရခြင်းပါ ဘုရား၊ အရှင်ဘုရားရဲ့ သက်တော် ဝါတော်ကရော ဘယ်လောက်များရှိပါပြီလဲ ဘုရား”

ဆရာတော်မှ သူ၏ သက်တော်ဝါတော် သိက္ခာများကို ပြန်လည်ပြောကြားလိုက်ပြီး...

“ဘုန်းကြီးရဲ့ သက်တော်ဝါတော်ကို ဘာကြောင့်မေးရတာလဲ ဒကာမ၊ ဒါထက် ဒကာမရဲ့ အသက်ကရော ဘယ်လောက်ရှိပြီလဲ”

“မှန်လှပါ။ ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ တပည့်တော်မအသက်ဟာ သထုံပြည် မနုဟာမင်းကို ပေါက္ကံရာဇာ အနော်ရထာမင်း သိမ်းယူသွားတဲ့နေ့ဟာ တပည့်တော်မ အိမ်ထောင်ကျတဲ့နေ့ပါပဲ ဘုရား”

“ဒါဖြင့် ဒကာမ လျှောက်တင်တဲ့အတိုင်း ဒကာမရဲ့အသက်ဟာ အတော်ကြီးပြီပေါ့။ အသက်ကြီးပေမယ့် ရုပ်ရည်ရူပကာက နုပျိုနေတာပဲ။ ဘယ်လိုဆေးဝါး တွေမှိဝဲလို့ အခုလို တင့်တယ်ပြေပြစ်ပြီး အသက်ရှည်နေရတာလဲ”

“ဆေးကောင်းဝါးကောင်းရယ်လို့ မမှိဝဲပါဘူး ဘုရား။ သထုံပြည်နဲ့ ပေါက္ကံပြည်ကို ရဟန္တာအရှင် ရှင်အရဟံကြွလာခဲ့စဉ်တုန်းက တပည့်တော်ကို ချီးမြှင့်ပေးတဲ့ ပုတီးစိပ်ရှိပါတယ် ဘုရား။ အဲဒီပုတီးစိပ်ကိုပဲ ယုံကြည်စွဲမြဲစွာ စိပ်ခဲ့လို့ ယခုလို အသက်ရှည်နုပျိုနေခြင်းပါ ဘုရား”

“ထူးချေလှလား ဒကာမရယ်။ ဒကာမပြောတဲ့ ရှင်အရဟံကိုယ်တော်ပေးခဲ့တဲ့ ပုတီးစိပ်ကို ဆရာတော်အား လှူလိုမဖြစ်နိုင်ဘူးလား”

“ရပါတယ် ဘုရား။ ဆရာတော်ကို လှူဒါန်းချင်လွန်းလို့ တပည့်တော်မညနေတိုင်းရောက်လာပြီး အရှင်ဘုရားကို ဖူးမြော်ကန်တော့ခဲ့တာ ခုနစ်ကြိမ်ရှိပါပြီ ဘုရား”

ထိုသို့လျှောက်ထားရင်းက ရှင်အရဟံပုတီးစိပ်ကို လှူဒါန်းခဲ့ပါသည်။

ရဟန္တာရှင်အရဟံ ချီးမြှင့်ပေးသနားခဲ့သော လောကီလောကုတ္တရာ အကျိုးများစေမည့်ပုတီးစိပ်

- (၁) ဗုဒ္ဓ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ
နာမရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။
- (၂) ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ
နာမရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။
- (၃) သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ
နာမရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။
- (၄) ဗုဒ္ဓ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ
သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ
နာမရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။

(၅) အနန္တ ဗလဝံ ဗုဒ္ဓံ၊ အနန္တ ဂေါစရံ ဓမ္မံ
အနန္တ အရိယံ သံဃံ၊ အနန္တ ဗောဓိမုတ္တမံ။

“အဲဒီပုတီးစိပ်ပါပဲ ဘုရား၊ ၅ ပုဒ်ဆုံးမှ ပုတီးတစ်လုံးချပြီး သက်စေ့အောင် ယုံကြည်စွဲမြဲစွာ နေ့စဉ်စိပ်ပါက အသက်ရှည်ခြင်း၊ ဘုန်းတန်ခိုးအာနဘော်ကြီးမြတ်ခြင်း၊ ကျက်သရေမင်္ဂလာတိုးတက်ခြင်း၊ ကြံတိုင်းအောင် ဆောင်တိုင်းမြောက်ပြီး လောက်အကျိုးတရား လောကုတ္တရာအကျိုးထူးများကို မလွဲမသွေရရှိမှာပါ ဘုရား၊ ဒါကြောင့် ယုံကြည်စိတ်ချစွာ စိပ်တော်မူပါ ဘုရား၊ တပည့်တော်မရဲ့ ခင်ပွန်းဟာ မယုံတစ်ဝက် ယုံတစ်ဝက်နဲ့ စိပ်ခဲ့တာတောင် အသက် ၁၅၀ ထိ နေသွားရပါတယ် ဘုရား”

မိန်းမပျိုလေး၏ ထူးခြားသော ရှင်အရဟံပုတီးစိပ်နည်းကို ဆရာတော် အား လှူဒါန်းခဲ့သည်။ လှူဒါန်းပြီးနောက် ဆရာတော်က ထပ်မံသိလို၍ မေးမြန်း ပြန်သည်။

“ဒကာမဟာ ရှင်အရဟံပုတီးစိပ်ကြောင့် ခုလို အသက်ရှည်နေရတာကိုး၊ ဟုတ်ပါပြီ... ဘယ်လိုအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုပြီး ဘယ်လိုလုပ်ငန်းတွေ လုပ် တယ်ဆိုတာ ပြောပြပါဦး”

“မှန်လှပါ၊ တပည့်တော်မဟာ ဆန်လေးဘာလေးရောင်းပြီး အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းပြုပါတယ် ဘုရား”

“ဆန်တစ်မျိုးတည်းရောင်းရုံနဲ့ အစစအရာရာ ပြည့်ရော ပြည့်စုံပါ့မလား”

“မှန်လှပါ၊ ဆန်ကိုလည်း တပည့်တော်မက ဦးဆုံးတစ်ကြိမ်တည်းသာ ဝယ်ခဲ့ရပါတယ် ဘုရား၊ ဆန်က ရောင်းသာရောင်းနေရတယ် လျော့သွားတယ် မရှိပါဘူး၊ ဝယ်တဲ့သူတွေကလည်း အမြဲတမ်း ဆန်ဖိုးထက်ပိုပြီး ပေးသွားကြပါ တယ် ဘုရား”

ထိုသို့ပြောဆိုပြီး ဦးချကန်တော့ကာ ပြန်ထွက်သွားလေသည်။

အဆိုပါ ပုတီးစိပ်ကား ထူးခြားထက်မြက်သည့် ရှင်အရဟံပုတီးစိပ် ဖြစ်သည်။ ယုံကြည်စိတ်ချစွာစိပ်ခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓါနုဿတိ၊ ဓမ္မနုဿတိ၊ သံဃာနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်ကို နေ့စဉ်စီးမြန်းပြီး သရဏဂုံသုံးပါးနှင့် အရဟံဂုဏ်ပွားများအားထုတ် ခြင်း၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး သိမ်းဆည်းပြီး အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဆိုသော လက္ခဏာအရေး သုံးပါး၊ ဝိပဿနာတရား ပွားများရင်း ယနေ့ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသော

ကပ်ဆိုး ဘေးဆိုး၊ အန္တရာယ်အမျိုးမျိုးတို့မှ လွတ်ကင်းချမ်းသာခြင်းအဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်ကြပါစေသတည်း။

(စစ်ကိုင်းချောင်တွင် အားထုတ်နေသော ဆရာတော်မှာ သာသနာတော် ၂၄၉၈ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၆ ခု၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့တွင် ကျင်းပသော ဆဋ္ဌသံဂါယနာ ပထမသဒ္ဓါပတ်မှ ပြန်ကြွလာသော ဆရာတော်တစ်ပါး မိန့်ကြားချက်ကို ပြန်လည်ရေးသား တင်ပြအပ်ပါသည်။)

ပုဂံမင်းဆက်
အလောင်းစည်သူမင်း

သက္ကရာဇ် ၄၅၄ တွင် ဘိုးတော်ထီးလှိုင်ရှင် ကျန်စစ်မင်းကြီး မရှိသည့် နောက် အလောင်းစည်သူ နန်းတက်လာသည်။ နန်းစံ ၇၅ နှစ်မျှ အုပ်ချုပ်တော်မူ ခဲ့သည်။ ကျန်စစ်မင်းကြီး ချစ်မြတ်နိုးသော သမီးတော် ရွှေအိမ်စည်မှ မွေးဖွားခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ဖခင်ဖြစ်သူ ပဋိကွရား ဝင်စားသူဟုလည်း ဆို၏။

အရှင်အရဟံသည် မဟာဗောဓိသို့ ဝတ်ပြုရန် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွလာရာ ပဋိကွရားနှင့်တွေ့၍ ရွှေအိမ်စည်အား စောယွမ်းနှင့် လက်ထပ်ကြောင်း ကို မိန့်တော်မူလျှင် “ဟာ...” ဟု ခံတွင်းကိုဖွင့်လိုက်ရာ ပတ္တမြားမျက်ရှင် ခံတွင်း မှထွက်ပြီး ပဋိကွရား မြေသို့ကျ သေလေသည်။

ထိုမင်းသား၏အရိုးကို ဝါးဟူသောအရပ်တွင် အရှင်အရဟံ ဧပုံထား သည်ကို အလောင်းစည်သူမင်းသည် စစ်အင်္ဂါလေးပါးနှင့် သွားရောက်ယူဆောင်ပြီး “ငါ့အရိုးမှန်သော် ရေတွင်ကူးစေသား” ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ ညောင်ဦးကမ်းပါးမှ မျှောယူတော်မူ၏။ အရိုးများ သည် မြစ်အတွင်း၌ သန်းသန်းကူးရကား ယူတော်မူ ၍ ရွှေဂူအောင်မြေတွင် မြှုပ်တော်မူခဲ့သည်။

ဆန်းကြယ်ဖြစ်ရပ်များ

ရှေးမြန်မာမင်းများထဲတွင် တိုင်းခန်းလှည့်လည်မဆုံးသောမင်းကို ပြောရ လျှင် အလောင်းစည်သူကလွဲ၍ တခြားမင်း မရှိပေ။ နေပြည်တော်တွင် ကြာရှည် နေလေ့မရှိ။ နောက်တော်ပါ မိဖုရား၊ မှူးမတ်၊ ရဲမက်ဗိုလ်ခြေများစွာ ခြံရံလျက်

ယမထာကြိမ်ဝင့် မြေပြင်ကို ရေပြင်ဖြစ်စေလျက် လိုရာအရပ်သို့ လျင်မြန်စွာရောက်စေ နိုင်သော လှေစင်္ကြာဖောင်များဖြင့် တိုင်းခန်းလှည့်လည်လေ့ရှိသည်။

အလုံးအရင်းကလည်း များပြားလှသည်။ အမတ်မြောက်သောင်း၊ ဆင်ဖြူသုံးဆယ်နှစ်စီး၊ ဆင်မည်းရှစ်သိန်း၊ မြင်းရှစ်သန်း၊ လှေရှစ်သန်း၊ စစ်သည် တစ်ဆယ့်ခြောက်ကုဋေရှိသော အင်အားများစွာ ရှိပေသည်။ တိုင်းခန်းလှည့်လည် ရာတွင် လှေယာဉ်တော်များမှာ သုံးလူပူဇော်၊ သုံးလူကြငှာန်း၊ ပြည်ကြီးနောင်၊ ဝစီရသခါ၊ အောင်သာတန်ခိုး၊ မိုးသောက်ကြယ်၊ စွယ်တော်ယာသစ်၊ နဝရတ်၊ ပြည်ကြီးဝမ်း၊ တင့်ရာပြည့်စုံ၊ လင်းစင်း၊ နဂါးကြေးအမည်ရှိ လှေယာဉ်တော် ၁၂ စင်း ရှိပေသည်။

ပုသိမ်သင်္ဘောဆိပ်မှ သမုဒ္ဒရာဖြတ်ပြီး မလ္လာယုကျွန်း(မလေးကျွန်း ဆွယ်)၊ သီဟိုဠ်၊ ဓမ္မဒီပါကျွန်းဦးသို့ ရောက်ခဲ့သည်။ စွယ်တော်တောင်းရန် တရုတ် ပြည်သို့လည်း ရောက်ခဲ့သည်ဟု မြန်မာရာဇဝင်များက ဆိုသည်။ အလောင်းစည်သူ သည် ဘုန်းကံကြီး၍ နတ်တို့စောင့်ရှောက်သည်ဟု ယုံကြည်ပြီး မြင်းမိုရ်တောင် အထိသွားရန် ကြံစည်မိသည်။

သိကြားမင်းကလည်း သွား၍မရောက်နိုင်သောအဖြစ်ကို မင်းကြီး ကြံစည်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိတော်မူ၍ ဝိသကြိုနတ်သားအား နတ်သူအိုယောင် ဆောင်စေပြီး ရွှေလောင်းလှေနှင့် မင်းကြီး မြင်သာအောင် ဖောင်တော်ရှေ့မှ ဖြတ်ကူး စေသည်။ မင်းကြီး မြင်သောအခါ “ငါ့ရဲ့နောက်တော်ပါ လှေမဟုတ်၊ ရှေ့တော် သွင်းစေ”ဟု အမိန့်ရှိသည်။ ရွှေလောင်းလှေအား ဖမ်းဆီးပြီး မေးတော်မူသည်။

“အသင် အဘိုးအို... ဘယ်အရပ်မှာနေပါသလဲ၊ အဘယ်သို့ ခရီးထွက် လာခြင်းဖြစ်သလဲ”

“မင်းကြီး... ကျွန်ုပ်ကား စတုမဟာရာဇ်ဘုံက နတ်သူအိုဖြစ်တယ်၊ ကျွန်ုပ် တို့နတ်တွေရဲ့ သက်တမ်းဟာ အနှစ် ၅၀၀ အထိနေရတယ်၊ ကျွန်ုပ် အသက် ၂၀ အရွယ်ကတည်းက မြင်းမိုရ်တောင်ကို ခရီးထွက်လာခြင်းဖြစ်တယ်၊ ဒါပေမဲ့ အခု နှစ်ပေါင်း ၄၀၀ ရှိတဲ့တိုင် မြင်းမိုရ်တောင်ကို မရောက်သေးဘူး”

မင်းကြီးလည်း နတ်သူအိုအား အလိုရှိရာသွားစေဟုဆိုလျှင် နတ်သူအို ယောင်ဆောင်သော ဝိသကြိုနတ်သားသည် မင်းကြီး မြင်လောက်သည့်အရပ်ထိ ရွှေလောင်းလှေအား လှေနှင့်စတ်ပြီး ပျောက်ကွယ်သွားလေသည်။ မှုမတ်တို့က

လည်း မြင်းမိုရ်တောင်သို့ ကြွရောက်ခြင်းသည် အကျိုးမရှိကြောင်း သာသနာတော်ကို စည်ပင်သာယာအောင် ဆောင်ရွက်မှ အကျိုးရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း လျှောက်ထားခဲ့ကြရပေသည်။

အလောင်းစည်သူအား မွေးဖွားစဉ်ကတည်းက ထူးခြားသောမင်းသားဖြစ်သည်။ ဥကသံတံခါး ပွင့်၏။ အိမ်ရှင်စည်ကြီးလည်း မတီးဘဲ အလိုလိုမြည်ဟည်း၏။ မီးဖွားသည်မှစ၍ ရက်ဆက်ငိုကြွေးလျက်ရှိ၏။ ငိုကြွေးနေစဉ် ချက်တော်မှ ခတစ်မိုက်ခန့်ရှည်ထွက်လာ၏။ ထီးလှိုင်ရှင်မင်းကြီးကား မြေးတော် ငိုသည့်အကြောင်းကို ဟူးရားဖြူ၊ ဟူးရားညိုတို့အား မေးမြန်းကြည့်သည်။

“အရှင်မင်းကြီး... မြေးတော်ကား မင်းကြီး၏ တိုင်းနိုင်ငံအပိုင်းအခြားကို သိလို၍ ငိုကြွေးခြင်းဖြစ်ပါတယ်”

ဟူးရားဖြူ၊ ဟူးရားညိုတို့ လျှောက်ထားသည့်အတိုင်း ရွှေပေတွင် ရေးစေသည်။

“အရှေ့လားသော် ပန်းသေးပြည်၊ အရှေ့တောင်လားသော် ဂျမ်းပြည်၊ တောင်လားသော် သမုဒ္ဒရာအလယ် နဂါးပတ်ကျွန်း၊ အနောက်တောင်လားသော် ကုလားပြည်၊ အနောက်မြောက်ထောင့်လားသော် ကတူးငနားကြီး ရေပေါ်မီး၊ မြောက်သို့လားသော် ဂန္ဓလရာဇ် တရုတ်ပြည်”

ထိုသို့ နိုင်ငံတော်အကျယ်အဝန်းကို ရွှေပေတွင်ရေးသားပြီး ငိုနေသောမင်းသားအား ဖတ်ကြားလျှောက်တင်မှ အငိုတိတ်ခဲ့သည်။ မွေးကင်းစကလေးအရွယ်ကတည်းက ဘိုးတော်ထီးလှိုင်ရှင် ပိုင်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံတော်အကျယ်အဝန်းကို သိလိုသောမင်းသားဖြစ်သည်။

သိန်းယိုမင်း သက်နက်လှေနှင့် သမီးတော်စောဦးထွေး

အလောင်းစည်သူမင်းကြီးသည် သိန်းယိုကျွန်း(သီဟိုဠ်ကျွန်း) (သီရိလင်္ကာ)သို့ရောက်သောအခါ သိန်းယိုမင်းသည် ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာအား မြတ်သန်းနိုင်သော အလွန်ကြီးမားသည့် သက်နက်လှေကြီးနှင့် သမီးတော်စောဦးထွေးကို ဆက်သည်။ အစဉ်အမြဲကိုးကွယ်ခဲ့သော အရှင်မဟာကဿပ ဓူတင်ကျင့်ဆောင်တော်မူဟန် ရုပ်တုတော်ကို ကိုးကွယ်ရန် ဆက်သသည်။ အဆိုပါရုပ်ပွားတော်အား သက်နက်လှေထက်တင်ပြီး စေတနာပြုပင်သို့ သွားတော်မူသည်။

ဓမ္မသပြေပင်ပေါက်လေရာ ဓမ္မဒီပါကျွန်းဦးသို့ရောက်သော် ဓမ္မသပြေပင်ရင်း၌ ပုလဲကျောက်ဖျာအား တစ်မံစီမံကြည့်ပြီး နေလိုတော်မူသောဆန္ဒရှိ၍ မျှးမတ်ပညာရှိတို့အား မေးတော်မူသည်။

“အရှင်မင်းကြီး... ဘုရားရှင်တို့၏နေရာ ဖြစ်တန်ရာသည်၊ ဦးပေါင်းတော်အား တင်ကြည့်တော်မူပါ။ ဘုရားသခင်တို့နေရာအမှန်ဖြစ်ပါက မီးလောင်ကျွမ်းပါစေသတည်းဟု အဓိဋ္ဌာန်ကြည့်ပါ”ဟု လျှောက်တင်ကြသည်။ မင်းကြီးသည် ဦးပေါင်းတော်အား အဓိဋ္ဌာန်ပြီး ပစ်တင်ကြည့်သောအခါ ဝါဂွမ်းကို မီးထဲပစ်သကဲ့သို့ လောင်ကျွမ်းသွားလေသည်။ သိကြားမင်းကလည်း ဤမင်းကား ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်ကို ဆောင်ရွက်သောမင်းဖြစ်သည်ဟုဆို၍ ဘိသိက်သွန်းပြီး “သိရိတြိဘဝနာ ဒိတျာ ပဝရ ပဏ္ဍိတ သုဓမ္မရာဇာ မဟာဓိပတိ နရပတိစည်သူ”ဟူသော အမည်ကို ဆောင်နှင်းပေးသည်။

သိကြားမင်းသည် ဘုရားရှင်တို့ နေတော်မူရာ ပုလဲကျောက်ဖြာ သက္ကဒါန်ဦးကို ဘုရားရုပ်တုတော်ထုလုပ်၍ ပုလဲကျောက်ဖြာပေါ် တင်ထားပြီး...

“အလောင်းစည်သူမင်းမြတ် ကိုးကွယ်တော်မူလော့”ဟု ပေးအပ်သည့် မင်းကြီးလည်း သိကြားမင်းပေးအပ်သော ဘုရားမှာ ကြည်ညိုဖွယ် သန်ရှင်းဖြူစင် လှပေတကားဟု ဆိုသောကြောင့် မျှးမတ်တို့ကလည်း မင်းကြီးဆိုလိုသည့်အတိုင်း ရှင်ဖြူဘုရားဟု ဆိုကြကုန်သည်။ ထို့ပြင် သိကြားမင်းသည် ဓမ္မသပြေပင်၏ ဒက္ခိဏသဘာဝ(တောင်ဘက်ကိုင်း)ကို နတ်တို့၏တန်ခိုးဖြင့် ဖြတ်၍ မင်းကြီးအား ပေး၏။ လက်ယာခက်အငုတ်ကို ဘုရားရှင်ရုပ်တုတော် ထုလုပ်၍ပေးအပ်ရာ ရှင်လှဘုရားဟု ဆိုကြသည်။

အလောင်းစည်သူမင်းကြီး၏ ကောင်းမှုတော်များ

အလောင်းစည်သူမင်းကြီးသည် သာသနာတော်ကို အခွန်ရှည်အောင် ဆောင်ရွက်လိုသောမင်းဖြစ်ကြောင်း သိရှိသည့် သိကြားမင်းသည် မြင်းမိုရ်တောင်ရှိ အဝန်းဆယ်ယူဇနာက မွှေးသော သရက္ခန်အနှစ်တုံးနှင့် ဓာတ်တော် ၁၂ ဆူကို ယူဆောင်၍...

“မင်းကြီး... ဤသရက္ခန်အနှစ်တုံးကို ဘုရားရုပ်တု ၅ ဆူ၊ ဓာတ်တော် ၁၂ ဆူစီ ဌာပနာပြီး ထုလုပ်ကိုးကွယ်သော် မြင်းမိုရ်တောင်ခရီးသွားရသည်ထက်

အဆအထောင်မက ကျေးဇူးကြီးမြတ်ပေတယ် ဟုအပ်ရာ မင်းကြီးက ရိုသေစွာ ရွှေခွက်ဖြင့်ခံယူစဉ် မြေငလျင် ၃ ကြိမ်လှုပ်၏။ မင်းကြီးလည်း သရက္ခန်အနှစ်တုံးကို ကြည့်၍ ဘုရားရုပ်တုငါးဆူထုမည်ဆိုလျှင် ငယ်လှ၏ဟု ဆို၏။ သိကြားမင်းသည် ထုလုပ်ပေးမည်ဟု ဝန်ခံကာ လက်လေးသစ်ခန့်မျှစီ သာရက္ခန်ငါးဆူထုလုပ်ပြီး မင်းကြီးအား အပ်လေသည်။

မင်းကြီးလည်း ဘုရားငါးဆူအား ဖူးမြော်ကြည့်ရာ ဉာဏ်တော်လက် လေးသစ်ခန့်ဖြစ်၍ နိမ့်ရကား ငယ်လှသည်ဟု ဆိုပြန်၏။ သိကြားမင်း ဝိသကြံ နတ်မင်းတို့သည် စမ္မုသပြေသားကို ဉာဏ်တော်တစ်တောင်ခန့်မျှစီလောက် ဘုရား ငါးဆူထုရာ ပဉ္စမပိုင်းဘုရားမှာ လက်ယာလက်မောင်းတော် အသားမလောက်၍ ဗောဓိသားကို စပ်၍ထုလုပ်ရသည်။ စမ္မုသပြေရုပ်တု ၅ ဆူ၊ သာရက္ခန် ၅ ဆူ၊ ဓာတ်တော်နှစ်ဆူစီ အသီးသီး ဌာပနာတိုက်သွင်းပြီး မင်းကြီးအား အပ်၏။

ထို့ပြင် သရက္ခန်၊ သပြေ၊ ဗောဓိသား စူးစာဆောက်စာ အစအနများကို ပေါင်းစုကြိတ်သရိုးနယ်ပြီး အမြတ်သုံးပါးစု ဘုရားရုပ်တု ထုလုပ်၍ ဓာတ်တော် နှစ်ဆူပါ ဌာပနာပြီး မြတ်ပေါင်းမဉ္စူဘုရားအား မင်းကြီးအား ပေးအပ်ပြန်သည်။ ဘုရားမြောက်ဆူအား ဆင်ပလ္လင်ခံရသော် ကောင်းမည်ဟု စိတ်ကူးမိရာ ကျွန်းဦး စောင့်တို့က ဟိမဝန္တာ၌ ပေါက်ရောက်သော ဆင်ရေသဏ္ဍာန် သစ်သားမြောက်ဖြတ် ကို ဘုရားမြောက်ဆူရှေ့တွင် ထားပေးသည်။ မင်းကြီးလည်း သရက္ခန်ပထမပိုင်း ဘုရားတွင် ဆင်ရေ ၁၅ စီး၊ ပလ္လင်ခံ၊ ဒုတိယ ၁၄ စီး၊ တတိယ ၁၃ စီး၊ စတုတ္ထ ၁၂ စီး၊ ပဉ္စမ ၁၁ စီး၊ ဆဋ္ဌမ မြတ်ပေါင်းမဉ္စူ ၁၁ စီး၊ အသီးသီး ကမ္မည်းထိုးပေးအပ် ခဲ့သည်။

အဆိုပါ သရက္ခန်ဘုရားများမှာ ယခုအခါ ပခုက္ကူမြို့နယ် ပခန်းမြို့ရှိ စည်ရှင်သရက္ခန်၊ ရွှေတန်တစ်သရက္ခန်၊ ဆင်ကျိုးရွာရှိ သရက္ခန်၊ ရှင်မတောင်ရှိ သရက္ခန်၊ အညာသီဟတောရှိ သရက္ခန်၊ ပခန်းကြီးရွှေဥမင်ကျောင်းတိုက်ရှိ မြတ် ပေါင်းမဉ္စူဘုရားတို့ ဖြစ်ကြသည်။

လှေတော်သစ် ကနက်ဦးစကားရွက်ကိုလည်း ဘုရားဆင်းတုတော် ကိုးဆူ ထုလုပ်ခဲ့ရာ ကလေး၊ မင်းခင်း၊ မြေတူး၊ စည်ပုတ္တရာ၊ ကြံညှပ်၊ ငစဉ့်ကူ၊ မုဆိုးဖို၊ စမ္မန်း၊ စစ်ကိုင်းမြို့များတွင် တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သည်။ အမြင့်မြို့ရှိ ဘုရား ဆင်းတုတော်မှာ အဆိုပါဘုရားထုလုပ်စဉ် လွင့်စဉ်သော သစ်တိုသစ်စ တို့အား စုရုံးထပ်မံထုလုပ်ခဲ့သော ဆင်းတုတော်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတော်မြောက်ပိုင်းတွင် မုဋ္ဌောကိုးဆူ၊ ကျော်စည်အရပ်တွင် အင်းခရ၊ လှည့်ထောက်၊ မြေအံတော်၊ ရွှေပေါ်ကျွန်းတစ်ဆူစီ တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သည်။ အလောင်းစည်သူမင်းအား အရှင်အရဟံ၊ စိမ့်ညက်မင်းသားတော် မဟာထေရ်၊ အရှင်အာနန္ဒာထေရ်၊ မဟာဂိရိနတ်တို့ကား အစဉ်ထာဝရ သွန်သင်ဆုံးမ လမ်းညွှန် ခဲ့သော မင်းဆရာလေးပါးဖြစ်ကြသည်။ ပုဂံမြို့ရှိ သဗ္ဗညုဘုရားကိုလည်း ဘုရားရှင် သီတင်းသုံးရာ သာဝတ္ထိပြည်အရှေ့မျက်နှာရှိ ဝိသာခါသူဌေးမကြီး၏ ပုပ္ပါရုံကျောင်း တော်သဏ္ဌာန် မင်းဆရာလေးပါး၊ သံဃာတော် ပညာရှိမှူးတော်မတ်တော်များနှင့် တိုင်ပင်၍ အမြင့်သံဃာ ၁၆၀၊ အခန်းကြီး အခန်းငယ် အသွယ်သွယ်သော ကြောင် လည်တို့နှင့် အံ့မခန်းတည်ထားခဲ့သည်။ အချိန်တစ်သောင်းရှိ ကြေးစင်ခေါင်း လောင်းကြီးကိုလည်း သွန်းလုပ်လှူတော်မူခဲ့သည်။

ထိုအတူ လင်္ကာတော်ရံ အရှင်သာရိပုတ္တရာ စိမ့်တော်မူအပ်သော ဂန္ဓကုဋိ တိုက်ပုံသဏ္ဌာန်တူ ဆန်းကြယ်စွာသော နန်းဦးမဟာစေတီအား ရွှေရူကြီးဟု ဘွဲ့မည်ခေါ်တွင် တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သည်။ ကြေးစင်ခေါင်းလောင်းကြီးများ သွန်းလုပ်လှူဒါန်းခဲ့သည်။ မစ္ဆိမဒေသ ပါဠိလိပုတ်မြို့တော် နန်းစံအသောကမင်း၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဇမြို့တော် နန်းစံဒုဋ္ဌဂါမဏိမင်း၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း ပုလတ္တိပူရမြို့ တော် နန်းစံမဟာပရက္ကမဗာမင်းတို့နှင့် ခေတ်ပြိုင်ဖြစ်သလို ကုသိုလ်ပုညအရာ ယှဉ်နိုင်သော သာသနာပြုနိုင်သည့် အလောင်းစည်သူမင်းကြီးဖြစ်သည်။

တူးရွင်းတောင်ခြေမှ နတ်ဘီလူး

မြန်မာရာဇဝင်သမိုင်းတွင် အလောင်းစည်သူမင်းကြီး၏ ဘုန်းလက်ရုံး ငါမအိုသေးဆိုသည့် ဦးပေါင်းကျားနှင့် မြင်းညိုရှင်မှာ ပြောစမှတ် တွင်ကျန်ရစ်အောင် ထင်ရှားခဲ့သည်။ ဗိုလ်ရှုသဘင်ခံယူတော်မူခိုက် မင်းကြီးသည် လက်ရုံးလက်မောင်း တို့ကို ဆန့်တန်း၍ ကြုံးဝါးတော်မူ၏။ သက်တော်ကြီးပြီဖြစ်၍ လက်ဖျဉ်းကျသည် ကို မှူးမတ်တို့က ရယ်ကြကုန်၏။

မင်းကြီးကလည်း ငါ့ကို အိုပြီထင်မှတ်၍ မစွမ်းပြီဟု ထင်ကြသည်။ ငါ့အစွမ်းကို သိစေအံ့ဟု ကြံစည်ပြီး...

"ဟယ်... အမတ်တို့၊ လူဆိုးတစ်ယောက်ဟာ ဦးပေါင်းကျားနဲ့ မြင်းကျား စီးပြီး တူရင်းတောင်ခြေမှာ နေဝင်ရင် အနိုင်အထက် လုယက်ဖျက်ဆီးသောင်းကျန်း

နေတယ်၊ နင်တို့ ကြားကုန်သလော၊ အမတ်စစ်သူကြီးလေးယောက် ရအောင်ဖမ်း
မရလျှင် နင်တို့ကို သတ်အံ့”ဟု မိန့်တော်မူသည်။

မင်းကြီးသည် လူဆိုးပုံရုပ်ဖျက်ပြီး တောင်ခြေတွင် ညနေ နေဝင်ရီတရော
၌ မြင်းနှင့်စောင့်နေသည်။ အမတ်စစ်သူကြီးလေးယောက်ကလည်း မြင်းကောင်းများ
စီး၍ ရောက်လာကြသည်။ မင်းကြီးကို လူဆိုးထင်မှတ်ပြီး လိုက်ဖမ်းကြသည်။
မင်းကြီးသည် ပူးတုံ ခွာတုံ ထွက်ချည် ဝင်ချည် မြင်းရေးအမျိုးမျိုးစီးပြကာ မြင်း
လေးစီးကြားမှ ဖောက်ထွက်သွားသည်။ စစ်သူကြီးတို့လည်း မိအောင်မဖမ်းနိုင်။
ထိုသူမှာ လူမဟုတ်၊ နတ်ဘီလူးပင်ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ကြောက်ရွံ့စိတ်လျှော့ကာ ပြန်
လာခဲ့ကြသည်။

နံနက်ညီလာခံတွင် မင်းကြီးက...

“ဟယ်... အမတ်တို့၊ မြင်းကျားနဲ့ လူဆိုးကို ဖမ်းမိသလား”ဟု မေးရာ
စစ်သူကြီးလေးယောက်ကလည်း...

“အရှင်မင်းကြီး... ဤသူမှာ လူမဟုတ်၊ နတ်ဘီလူးပင်ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်၊
ရဲစွမ်းသတ္တိရှိပြီး ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမားသူဖြစ်သောကြောင့် ဖမ်းဆီးမရခဲ့ပါ။ တစ်နိုင်ငံ
လုံးရှိ မြင်းစီးတို့နဲ့ ဖမ်းဆီးလည်း ဖမ်း၍မမိနိုင်ပါ ဘုရား”

ဟု လျှောက်တင်ကြသည်။ မင်းကြီးက...

“ဟယ်... အမတ်တို့၊ နင်တို့က ငါ့ကို အိုပြီး မစွမ်းဟု ထင်မှတ်ကြတယ်၊
ငါ မအိုသေး”ဟု မိန့်တော်မူရာ မှူးမတ်အပေါင်းတို့သည် လွန်စွာမှ ကြောက်ရွံ့
ရိုသေကြကုန်သည်။ အလောင်းစည်သူမင်းကြီးကား ဆင်အတတ်၊ မြင်းအတတ်၊
လေးအတတ်တို့တွင်လည်း အပြီးတိုင် တတ်ကျွမ်းသူဖြစ်ပေသည်။

အလောင်းစည်သူမင်းကြီး ဖော်တောင်၌ဆောင်သော ဂါထာမန္တန်

- (၁) ဗုဒ္ဓေါ တိလောက ဒီပေါစ
- ဗုဒ္ဓေါ သူရော တမောနတ္တော။
- ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆန္တံ
- နတ္တိ မယံ ဘယံ သဒါ။
- (၂) ဓမ္မော တိလောက ဒီပေါစ
- ဓမ္မော သူရော တမောနတ္တော။

ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆန္တံ
နတ္တိ မယံ ဘယံ သဒါ။

- (၃) သံဃော တိလောက ဒိပေါစ
သံဃော သူရော တမော နတ္တော။
သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆန္တံ
နတ္တိ မယံ ဘယံ သဒါ။

အထက်ပါ ဂါထာမန္တန်အား အလောင်းစည်သူမင်းကြီးသည် ဖောင်တော် ပေါ်တွင် ဆောင်ခဲ့ပြီး လှေကိုးသန်းရံကာ သမုဒ္ဒရာကို ဖြတ်သန်းခဲ့သည်။ ဖောင်စကြာခရီးကား အဘက်ဘက်မှ အောင်မြင်ခဲ့သည်သာ ဖြစ်သည်။ စိတ်အကြံ ရှိသမျှ လိုအင်ဆန္ဒပြည့်ဝခဲ့သည်။ ဓမ္မူသပြေပင်သို့ ရောက်သောအခါ သိကြားမင်း သည် ကျောက်ဖြာလွှာပြီး ရှင်ဖြူဘုရားကို ဆက်သသည်။ သီဟိုဠ်ဘုရင်ကလည်း ဒက္ခိဏသာခါရုပ်တုတော်ကို ရှင်လှဘုရားဟူ၍ ဆက်သသည်။ သိကြားမင်း ကိုယ်တိုင် မင်းကြီး စိတ်အကြံရှိတိုင်း ပြည့်ဝအောင် စွမ်းဆောင်ဖန်တီးပေးနိုင်သည့် ဂါထာမန္တန်ဖြစ်ပါသည်။ အသုံးချတတ်လျှင် အသုံးချတတ်သလောက် လိုအင်ဆန္ဒ များ ပြည့်ဝစေပါသည်။

အလောင်းစည်သူမင်းကြီး၏ ဘုရားရှိခိုးဂါထာ

အလောင်းစည်သူမင်းကြီး နန်းတက်စဉ်က မဟာဂီရိနတ်သည် ဦးဖြူ ကြီးကြယ်နှင့် သူအိုယောင်ဆောင်ကာ မင်းကြီး၏ လင်္ကာလက်ကိုကိုင်၍ နန်းတင် ပေးခဲ့ကြောင်း မြန်မာ့ရာဇဝင်ကြီးများတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ မင်းကြီးသည် အောက်ပါဘုရားရှိခိုးဂါထာအား နေ့စဉ် ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်လေ့ရှိသည်။

- (၁) ဗုဒ္ဓေါ တိလောက ဒိပေါစ
ဗုဒ္ဓေါတိ သူရိယော တမော။
ဂစ္ဆန္တံ သရဏံ ဗုဒ္ဓံ
မမ သီသေ ဌပေတွာန
ယာဝဇီဝံ နမတ္ထုတံ။

- (၂) ဓမ္မော တိလောက ဒိပေါစ
ဓမ္မောတိ သူရိယော တမော။

ဂဏ္ဍိန္ဒ သရဏံ ဗုဒ္ဓံ
 မမ သိသေ ဌပေတွာန
 ယာဝဇိဝံန မတ္တုတံ။

(၃) သံဃော တိလောက ဒီပေါစ
 သံဃောတိ သူရိယော တမော။

ဂဏ္ဍိန္ဒ သရဏံ ဗုဒ္ဓံ
 မမ သိသေ ဌပေတွာန
 ယာဝဇိဝံ နမတ္တုတံ။

ဖော်ပြပါ ဘုရားရှိခိုးဂါထာ၌ ပါရှိသော ရတနာသုံးပါး၏ တန်ခိုးတေဇော် အာနုဘော်ကြောင့် မဟာဂီရိ စသော နတ်များကပင် မနေနိုင်ဘဲ အလောင်းစည်သူ မင်းကြီးအား စောင့်ရှောက်မစေခဲ့ကြရသည်။ အခြားသော လောကီမန္တန်ကျမ်းဟောင်း (ပေမူ)များထဲတွင် ဒုဋ္ဌဂါမဏိမင်းကြီးသည် ကျည်းကုလားများကို သုတ်သင်ခဲ့စဉ် က အထက်ပါမန္တန်ကို ရွတ်ဆိုမန်းပြီး တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်ဟု တွေ့ရှိရသည်။

သီဟိုဠ်ရာဇဝင်တွင် ထင်ရှားသော ဒုဋ္ဌဂါမဏိမင်းကြီးသည် ကဏ္ဍုလ ဆင်တော်ကိုစီးလျက် ဧဠာရကျေးမင်းနှင့် စစ်တိုက်သောအခါ အထက်ပါမန္တန်အား သူ၏မောင်းတော်တွင် ဆောင်ထားခဲ့သည်။ မင်းကြီးကား ရတနာသုံးပါးကို အားထားယုံကြည်သည့်အတိုင်း စစ်ချီရာတွင် လှံတော်၌ ဘုရားရှင်၏ဓာတ်တော် များကို ဌာပနာထားပြီး တိုက်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ပျိုမျစ်နုနယ်သော ရဟန်းပျို ၅၀၀ ကိုလည်း စစ်ချီရာတွင် ပင့်ဆောင်သွားလေ့ရှိသည်ဟု မဟာဝဂ်၌ ဖော်ပြထားသည်။ သီဟိုဠ်ဘုရင် ဒုဋ္ဌဂါမဏိမင်းကြီးနှင့် အလောင်းစည်သူမင်းကြီး၏ အဆောင်အရွက် ဂါထာမှာ ထူးခြားသောစွမ်းရည်သိဒ္ဓါများ ရှိနေသလို ရွတ်ဆိုပွားများအားထားသူ တိုင်း ရန်အပေါင်းကို ခညောင်းအောင်မြင်နိုင်မည်မှာ အသေအချာပင်ဖြစ်ပေသည်။

ပုဂံမင်းဆက်
ကျွေးမင်း

သက္ကရာဇ် ၅၉၆ တွင် ကျွေးမင်းနန်းတက်သည်။ နန်းစံသက် ၁၆ နှစ် ဖြစ်သည်။ ဇေယျသိင်္ခမင်းနှင့် စောယွမ်းမိဖုရားတို့၏ သားတော်ဖြစ်သည်။ ဇေယျ သိင်္ခမင်းမှာ "ထီးလိုမင်းလို" "နန်းတောင်းများ" "ဥဇနာ" ဟူ၍လည်း အမည်တွင် သည်။ ရွှေတောင်တက်မင်းဖြစ်ချိန်တွင် ကျွေးမင်းညီနောင်တစ်စုသည် စစ်ကိုင်းတွင် မနုဇေဝံ့၍ အနောက်ဘက် မင်းဘူး၊ မင်းတုန်းအရပ်တွင် တိမ်းရှောင်ပုန်းအောင်း နေထိုင်ခဲ့ကြရသည်။

မယ်တော်ဖြစ်သော စောယွမ်းမိဖုရားကြီးသည် အမြင့်သမန္တစာဘုရား အား ဝင်ဖူးကြသည်။ သားတော်ဖြစ်သော ကျွေးမင်းမှာ ခြေနာ၍ မလိုက်နိုင်ဘဲရှိခဲ့ သည်။ မယ်တော်သည် သားတော်အဝတ်တို့ကိုယူ၍ ဘုရားရှင်အား လွှမ်းစေပြီး "ငါ့သားတော် အသက်မသေပါနှင့်၊ အနာမှလွတ်မြောက်၍ မင်းအဖြစ်သို့ရောက် လျှင် ကြီးစွာသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ပြုပါမည်" ဟု ဆုပန်ခဲ့သည်။

စစ်ကိုင်းတွင် အမတ်ကြီး နန္ဒပကြံနှင့်တွေ့၍ ကျွေးမင်းကို ဝှက်ထား လိုက်သည်။ နန္ဒပကြံသည် တရဖျားမင်းကြီးအား လုပ်ကြံ၍ ကျွေးမင်းအား နန်းတင်ပေးခဲ့သည်။ ဣသျှဝှမော်ကွန်းတွင် "ကျွေးကျမ်းတတ်၊ ပိဋကတ်စာပေ၊ ကိုးခေါက်မွေရှင်" ဟု စပ်ဆိုထားရာ ကျွေးမင်းသည် ပိဋကတ်စာပေကို ၉ ခေါက် တိုင်တိုင် သင်ကြားတတ်မြောက်ခဲ့သူဖြစ်သည်။

ကျမ်းဂန်ကျနစွာတတ်ကျွမ်းသောကြောင့် ကျွေးမင်းဟုလည်း အမည် တွင်သည်။ တိုင်းရေးပြည်ရေးအား သားတော်အိမ်ရှေ့ဥဇနာအား လွှဲအပ်ထားပြီး

စီမံခန့်ခွဲစေသည်။ နန္ဒပကြံအမတ်ကြီးကိုလည်း ကျေးဇူးရှိ၍ သုဘရာဇ်ဟူသော အမည်နှင့် စစ်သူကြီးအရာထားသည်။

ကျမ်းဂန်ပရိယတ်ကိုသာ မပြတ်အားထုတ်သလို တစ်နေ့လျှင် ခုနစ်ဝါ စာချ၏။ ပြက္ခရွေ့တောင်ခြေ၌ အနော်ရထာမင်း စိုက်ပျိုးခဲ့သော ပေစေ့သည့် ကျွဲစွာ မင်းလက်ထက်ရောက်မှ ပေါက်သည်။ ထိုပေတို့ကိုယူ၍ ပိဋကတ်တော် များကို ပြုစုတော်မူလေသည်။

ကောင်းမှုတော်ပြဿဒါးဘုရားကို တည်သော်လည်း ပြီးစီးခြင်းမရှိပေ။ စကုမြို့တွင် ပြဿဒ်ကျောင်းဆောက်၍ သီဟမဟာဥပါလိမထေရ်အား လှူတော် မူသည်။ တူရွင်းတောင်ခြေမှကျသော ရေကို ကန်ကြီးဆည်တော်မူ၍ လယ်တာများ ကို စီရင်တော်မူသည်။ ယင်းကန်နားတွင် မင်းကွန်းဆောက်လုပ်ပြီး နေ့စဉ်မပြတ် စာပေပို့ချတော်မူသည်။ ပရမတ္တဗိန္ဒုကျမ်း၊ သဒ္ဒဗိန္ဒုကျမ်းတို့ကို ပြုစုသည်။

မယ်တော်မိဖုရားကြီးကလည်း သမန္တဘုရားရှင် ဆုပန်ခဲ့သည့်အတိုင်း သားတော်ကျွဲစွာမင်းဖြစ်သောကြောင့် ကျောင်းကြီးဆောက်ပြီး ဝတ်မိုးဝတ်မြေ လှူတော်မူသည်။ ထိုကျောင်းကား အဘယဂီရိဟု တွင်၏။

ကျွဲစွာမင်းကြီး ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်သော ဂါထာမန္တန်

- (၁) ဗုဒ္ဓသ ဗုဒ္ဓဉာဏဉ္စ
အဋ္ဌာရသ အာဝေဏိကံ။
ပူဇေ ဒသဗလံ ဉာဏံ
ဧတေ သာရဇ္ဇ မုတ္တမံ
- (၂) ဝိသုဒ္ဓ ကရုဏာ ဉာဏံ
ဗုဒ္ဓံ သမ္ဗုဒ္ဓ ပူဇိတံ
ဓမ္မံ သဒ္ဓမ္မ သမ္ဘူတံ
နိတွာ သံဃံ နိရဂံဏံ
- (၃) ဥပေမိ ဗုဒ္ဓသရဏံ
ဓမ္မဉာပိ အနတ္တရံ
သံဃဉ္စ နရဒေဝေဟိ
ဂစ္ဆာမိ သရဏံ အဟံ။

ကျွစွာမင်းကြီးဘုရားရှိခိုးဂါထာ
ဂင်္ဂါယ ဝါဠုကာ တုလျာ
ဗုဒ္ဓါတိတာ အနာဂတာ။
ပစ္စုပ္ပန္နေန ယေ ဗုဒ္ဓါ
အဟံ ဝန္တာမိ သဗ္ဗဒါ။

(“ဓမ္မာ” “သံဃာ”လည်း နည်းတူဆိုလေ)

ကျွစွာမင်းကြီးသည် အထက်ပါ ဘုရားရှိခိုးဂါထာအား နေ့စဉ် ဝတ်ပြု
ရှိခိုးသလို မန္တန် ၃ ဂါထာကိုလည်း အစဉ်အမြဲ မမေ့မလျော့ ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ခဲ့
သေးသည်။

ကျွစွာမင်းသည် မြန်မာဘုရင်များအနက် ပိဋကတ်ဘက်တွင် ထူးချွန်
သောမင်းအဖြစ် ရာဇဝင်ဆရာများက မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြသည်။ ပါရမီရှိသောမင်း
ဟု ကျော်ကြားခဲ့သည်။ အတိတ်ဘဝက ပါရှိခဲ့သော ပါရမီကုသိုလ်ကံ ယခုဘဝ၌
လည်း ကုသိုလ်ဥပထမ္ဘကံများဖြင့် ထပ်မံတည်ဆောက်ကာ ဘုရားရှိခိုးဂါထာနှင့်
မန္တန် ၃ ဂါထာကို လက်ကိုင်ထားခဲ့သည်။

ထိုသို့သော ကုသိုလ်ကံများကြောင့် ကျွစွာမင်းကြီးလက်ထက်တွင် သူပုန်
သကန် သောင်းကျန်းသူ မရှိ၊ စစ်မက် မရှိ၊ တိုင်းကားပြည်ရွာ သာယာအေးချမ်း
စည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးခဲ့သည်ဟု မြန်မာရာဇဝင်ကြီးများတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

အတွဲ ၅၊ အမှတ် ၆
ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၀
ဂမ္ဘီရဆန်းကြယ်မဂ္ဂဇင်း

အင်းဝမင်းသက် စည်သူကျော်ထင်

သက္ကရာဇ် ၉၁၃ တွင် လုပ်ရည်ကြံရည်ရှိသော စစ်ကိုင်းစည်သူကျော်ထင်သည် အုန်းဘောင်ခုံမှိုင်းသားဖြစ်သော အင်းဝဘုရင်ရှမ်းမင်း မိုးမြဲနရပတိအား အလုံးအရင်းနှင့် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်လိုက်သည်။ မခုခံနိုင်သော မိုးမြဲနရပတိမင်းသည် ဆင်ဖြူများရှင်မင်းတရားကြီးအဖြစ် ဘုန်းမီးနေလတောက်ပနေသော ဟံသာဝတီ ဘုရင့်နောင်ကျော်ထင်နော်ရထာထံ ထွက်ပြေးပြီး ခိုလှုံသွားသည်။ အင်းဝထီးနန်းအား စည်သူကျော်ထင်သည် နရပတိဟူသောအမည်နှင့် ထီးနန်းတက်လာသူဖြစ်သည်။ နန်းစံသက်ကာ မကြာမြင့်လှပေ။ နန်းသက် ၃ နှစ်သာ ထီးနန်းစိုးစံခဲ့ရသော်လည်း ရဲစွမ်းသတ္တိရှိပြီး အမြော်အမြင်ကြီးမားသူဖြစ်သည်။ သဒ္ဒါ၊ သတိ၊ ဟိရိသြတ္တပ္ပနှင့် ပြည့်စုံသည်။ သစ္စာစောင့်သိ မှန်ကန်ဖြောင့်မတ်သော မင်းမြတ်တစ်ပါးဖြစ်သည်။ ဆင်အတတ်ကိုလည်း အပြီးတိုင်တတ်မြောက်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာကိုလည်း ယုံကြည်ကိုးစားသူဖြစ်ပြီး ဥဒေါင်းမင်းပရိတ်တော်ကို အမြဲတမ်းရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်ခဲ့သည်။

စည်သူကျော်ထင် နန်းတက်ပြီးနောက် ဆန်းကြယ်သည့်ဖြစ်ရပ်များ ရှိခဲ့သည်။

စစ်ကိုင်းတွင် နေထိုင်သော မိန်းမငယ်တစ်ယောက်သည် ရက်ကန်းစင်အတွက် တွင်းတူးရာမှ မြေကြီးထဲတွင် စဉ်အိုးနှင့်ထည့်၍ မြုပ်နှံထားသော ရွှေငါးပိဿာခန့် ရွှေအိုးကို တူးဖော်ရရှိခဲ့သည်။ ရွှေအိုးအား ဘုရင်မင်းမြတ်ထံ ဆက်သရန် နန်းတော်သို့ ရောက်လာသည်။ မှူးမတ်ဝန်မင်းများက...

“ရွှေနန်းတော်နဲ့သာ ထိုက်တန်လို ဘုရင်မင်းမြတ်ထံ လာရောက်ဆက်သ
တာ မှန်တယ်၊ ဒါပေမဲ့ အခုအချိန်မှာ ငါတို့ဘုရင်မင်းမြတ်ဟာ သူ ရွတ်ဖတ်နေကျ
ဖြစ်တဲ့ ဥဒေတယံဂါထာကို ရွတ်ဖတ်နေဆဲဖြစ်တယ်၊ ရွတ်ဖတ်လို့ မပြီးသေးဘူး၊
အကြိမ် ၁၀၀၀ ပြည့်အောင် ရွတ်ဆိုနေတာဖြစ်တာကြောင့် စောင့်ဆိုင်းနေရင်လည်း
အချိန်ကြာမြင့်ပေတော့မယ်၊ ဒီတော့ တူးဖော်ရတဲ့ ရွှေအိုးထဲက ရွှေတစ်ဝက်ကိုယူပြီး
ပြန်သွားပေတော့၊ ဘုရင်မင်းကြီး ဂါထာရွတ်ဆိုပြီးမှ ဆက်သပေးတော်မူမယ်”

မိန်းမငယ်သည်လည်း ရွှေတစ်ဝက်ရ၍ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ပြီး ပြန်
လာခဲ့သည်။ မင်းကြီးလည်း ဥဒေတယံဂါထာရွတ်ဆိုပြီးနောက် မှူးမတ်ဝန်မင်းများ
က တင်လျှောက်ကြရာတွင်...

“မဟုတ်သေးပေဘူး ဝန်မင်းတို့၊ ကျွန်ုပ် အုပ်ချုပ်တဲ့ ရွှေမြို့တော်ပတ်ပတ်
လည်ဝန်းကျင်မှာ တစ်နေ့ကို တွင်းတစ်ထောင်တူးမယ်ဆိုရင်တောင် ရွှေအိုးတစ်အိုး
ရဖို့ဆိုတာ မလွယ်လှဘူး၊ ဒီမိန်းမငယ်ဟာ သူမရဲ့ ရှေးဘုန်းရှေးကံရှိပြီး သူမနဲ့
ထိုက်တန်လိုသာ ရရှိခြင်းဖြစ်တယ်၊ တစ်ဝက်မယူသင့်၊ မိန်းမငယ်အား ပြန်လည်
ဆင့်ဆိုခေါ်ယူပြီး သူမရွှေအိုးကို သူမသာလျှင် အပြည့်အဝခံစားစေ”

ဟု မိန့်တော်မူခဲ့သည်။ စည်သူကျော်ထင်ကား မြင့်မြတ်သောနှလုံးနှင့်
စိတ်ထားမွန်မြတ်သူဖြစ်သည်။ မိဖုရားကြီးသည် မင်းကြီး၏စိတ်တော်ကို သိလို၍
ဆန်တစ်ပြည်တွင် စပါးတစ်လယ် ရောချက်ပြီး မနောလင်ပန်းနှင့် စားတော်ဆက်
ခဲ့သည်။ ထမင်းထဲတွင် စပါးလုံးများ ပွေးပွေးထနေသည့်တိုင် စိတ်ပျက် အမျက်
ဒေါသထွက်ခြင်းမရှိပေ။ “စပါးလုံးများ စိစရီနဲ့ လှပပါပေတယ်”ဟုပင် မိန့်တော်မူ
ခဲ့သည်။ မိဖုရားကြီးက စားတော်ကဲအား နာကျင်လောက်အောင် အပြစ်ဒဏ်ပေး
ကွပ်မျက်သင့်ကြောင်း ပြောသည့်တိုင်...

“စားတော်ကဲမှာ အပြစ်မရှိပါဘူး၊ အရှင်သခင်အတွက် မျက်နှာပျက်
လောက်ဖွယ်အမှုကို ပြုမည့်သူမဟုတ်ပေ၊ စင်စင်ကြယ်ကြယ် တီးပြာထားတဲ့
ဆန်ရေစပါးထားရာမှာ ကျေးငှက်များ ဝင်ရောက်နှောင့်ယှက်လို့ ရှေးနှောသွားခြင်း
ဖြစ်ပေလိမ့်မယ်”ဟု မိန့်တော်မူခဲ့သည်။

ခေမာမိဖုရားကြီး ထူးဆန်းအိပ်မက်

လွန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီပြည် ဗြဟ္မဒတ်မင်းလက်ထက်တွင် ဘုရားလောင်းသည် ဟိမဝန္တာတောင်သုံးလုံးအလွန် ဒဏ္ဍကမည်သော လူတို့နှင့် ဝေးရာ ရွှေတောင်တွင် အပေါင်းအဖော်များကို ဖယ်ခွာပြီး နေထိုင်လျက်ရှိသည်။ ဘုရားအလောင်း ဥဒေါင်းမင်းသည် နေထွက်လျှင် နေကိုကြည့်ကာ "ဥဒေတယံ" ဂါထာကို ရွတ်၏။ ရွတ်ဆိုပြီးမှ အစာရှာထွက်လေ့ရှိသည်။ နေဝင်သောအခါ တောင်ပေါ်တက်၍ နေကိုကြည့်ကာ "အပေတယံ" ဂါထာကို ရွတ်၏။ ရွတ်ဆိုပြီးမှ အိပ်စက်လေသည်။ ထိုသို့ နေ့စဉ်ရွတ်ဆိုသောကြောင့် ဘေးဥပဒ်အန္တရာယ်မရှိ။ အစာရေစာရှာဖွေရလွယ်ကူသလို ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာစွာ နေထိုင်လျက်ရှိသည်။

ထိုစဉ် ဗြဟ္မဒတ်မင်းကြီး၏ မိဖုရားကြီးခေမာသည် ရွှေဥဒေါင်းမင်း တရား ဟောသည်ကို နာယူရကြောင်း ထူးဆန်းသည့်အိပ်မက် မက်သည်။ မင်းကြီးအား လျှောက်ထားရာ မုဆိုးများကိုလွှတ်၍ ရှာဖွေဖမ်းဆီးပါသော်လည်း ပရိတ်တော်၏အာနုဘော်ကြောင့် ဖမ်းမမိပေ။ မုဆိုးလည်း တော၌ပင် သေဆုံးခဲ့ရ သည်။ မိဖုရားကြီးသည် လိုရာမရသောစိတ်ဖြင့် သေဆုံးခဲ့ပြန်သည်။ ဗြဟ္မဒတ်မင်း ကြီးသည် မိဖုရားကြီး သေဆုံးရသည်ကို အငြိုးဖွဲ့ကာ နောင်မင်းအဆက်ဆက် သိရှိစေရန် ရွှေပြားတွင် ကမ္ပည်းစာရေးထိုးစေပြီး မင်းကြီးလည်း သေဆုံးသွားသည်။

ကမ္ပည်းစာမှာ...

"ဟိမဝန္တာတော၊ ဒဏ္ဍကရွှေတောင်၌ရှိသော ရွှေဥဒေါင်း၏အသားကို စားရသောသူတို့သည် မအိုမသေနေရ၏။ ရွှေဥဒေါင်းကို ရအောင်ဖမ်းယူပြီးလျှင် သတ်စားကြကုန်" ဟု ရေးထိုးထားသည်။

နောင်မင်းအဆက်ဆက် ကမ္ပည်းစာကိုတွေ့ရှိပြီး ဖမ်းဆီးကြရာ ပရိတ် တော်အာနုဘော်ကြောင့် ရွှေဥဒေါင်းကို မမိဘဲ မင်းနှင့် မုဆိုးများသာ သေဆုံးပြီး မင်းမြောက်ဆက်တိုင် အနှစ် ၇၀၀ ကြာခဲ့သည်။ ခုနစ်ဆက်မြောက်သောမင်း လက်ထက်တွင် ဖမ်းသောမုဆိုးမှာ အရံအတားပရိတ်တော်အာနုဘော်ကြောင့် ဖမ်းဆီးမရနိုင်သည်ကို သိရှိပြီး ဥဒေါင်းမတစ်ကောင်ကို လက်ခုပ်တီးသံဖြင့် ကအောင် လက်ဖျစ်တီးသံဖြင့် တွန်းအောင်သင်ပေးပြီး ဥဒေါင်းမင်း ပရိတ်မရွတ်မီ ကျော့ကွင်း များနှင့်ထောင်ကာ ဥဒေါင်းမကို ကစေသည်။

ရွှေဥဒေါင်းမင်းသည် ဦးဒေါင်းမလေး၏ ကဟန်၊ သာယာဖွယ်သိဆိုသံ တို့ကို မြင်တွေ့ပြီးနောက် ပရိတ်ရွတ်ဖို့ သတိမေ့လျော့သွားမိသည်။ ဥဒေါင်းမလေး

အနီးသို့ ရုဉ်းကပ်သွားရာ မုဆိုးထောင်ထားသောကျော့ကွင်း၌ မိသွားသည်။
မုဆိုး က မင်းကြီးထံ ဆက်သလိုက်သည်။ မင်းကြီးရှေ့မှောက်တွင်...

“မင်းကြီး ဘာကြောင့် ကျွန်ုပ်ကို ဖမ်းဆီးရတာလဲ”

“ဥဒေါင်းမင်း... ယခင်မင်းများအဆက်ဆက် လက်ထက်က ရွှေပြားပေါ်
မှာ ရေးထိုးထားတဲ့ ကမ္မည်းစာရှိပါတယ်။ ရွှေဥဒေါင်းမင်းအသားကို စားရတဲ့သူဟာ
မအို မသေ နေရမယ်လို့ ရေးထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် အသားကိုစားလိုတာကြောင့်
ဖမ်းခြင်းပါ”

“မင်းကြီး... ကျွန်ုပ်အသားကို စားရလို့ မအိုမသေဖြစ်စေဦးတော့ ကျွန်ုပ်
က သေရမှာမဟုတ်လား”

“ဟုတ်တယ်၊ ဥဒေါင်းမင်း သေရမှာပဲလေ”

“မင်းကြီး... ကျွန်ုပ်တောင် သေရပြီပဲ၊ ကျွန်ုပ်အသားကို စားရတဲ့သူက
ကရော ဘာပြုလို့ မသေဘဲရှိပါ့မလား”

“ရွှေဥဒေါင်းမင်းက ရွှေရောင်အဆင်းရှိတာကြောင့်ပါ”

“မင်းကြီး... ရွှေအဆင်းရှိခြင်းကား ရှေးအခါက ဗာရာဏသီပြည်မှာ
ကျွန်ုပ်ဟာ စကြာဝတေးမင်းဖြစ်ခဲ့ဖူးတယ်။ ငါးပါးသီလကို ကိုယ်တိုင်လည်း
ကျင့်သုံးဆောက်တည်ခဲ့သလို လူအများကိုလည်း ကျင့်သုံးစေတယ်။ အဲဒီကုသိုလ်
ကြောင့် ရွှေရောင်အဆင်းတောက်ပနေခြင်း ဖြစ်ပါတယ်”

“ကောင်းပြီ ရွှေဥဒေါင်းမင်း၊ သင်ပြောတဲ့အတိုင်း စကြာဝတေးမင်းဖြစ်ခဲ့
တယ်ဆိုတာ သက်သေပြနိုင်ပါ့မလား”

“မင်းကြီး... ကျွန်ုပ်ဟာ စကြာဝတေးမင်းဖြစ်စဉ်က ရတနာခုနစ်ပါး
စီခြယ်ထားတဲ့ ရထားကိုစီးပြီး ကောင်းကင်ခရီးသွားခဲ့တယ်။ အဲဒီရတနာရထားဟာ
ဟောဒီမဂ်လာကန်တော်ထဲမှာရှိတယ်။ တူးဖော်ကြည့်ပါ”

မင်းကြီးသည် ရွှေဥဒေါင်းမင်းပြောသည့်အတိုင်း တူးဖော်ကြည့်ရာ
ရတနာရထားကို တူးဖော်ရရှိပြီး ယုံကြည်သွားသည်။

“မင်းကြီး... ဝဋ်မှာဖြစ်တဲ့ သတ္တဝါမှန်ရင် မအိုမသေတဲ့ သတ္တဝါမရှိ၊
သေကြရမယ့်သူတွေမျည်းပါပဲ။ မအိုရာ မနာရာ မသေရာဆိုတာ နိဗ္ဗာန်ပဲရှိပါတယ်။
နိဗ္ဗာန်ကလွဲပြီး ကြွင်းတဲ့တရားမရှိပါ။ အရာအားလုံး ပျက်စီးတဲ့သဘောသာ
ရှိပါတယ်”

ဟု တရားဟောကာ မင်းကြီးအား ငါးပါးသီလ ဆောက်တည်စေသည်။
 မင်းကြီးလည်း လွန်စွာမှ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်တော်မူပြီး ရွှေဥဒေါင်းမင်းက
 မင်းအဖြစ် ပူဇော်သည်။ ရွှေဥဒေါင်းမင်းသည် မင်းကြီးအား မင်းအဖြစ်ပြန်အပ်ကာ
 ရွှေနန်းတော်တွင် သုံးရက်မျှနေပြီး မင်းကြီးအား ကုသိုလ်ကောင်းမှု မမေ့မလျော့
 ပြုပါရန် သြဝါဒပေးပြီး ဟိမဝန္တာရှိ ဒဏ္ဍတောင်သို့ ပျံသန်းသွားလေသည်။

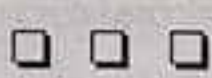
ဥဒေါင်းမင်း ပရိတ်မန္တန် (မောရသုတ်)

ဥဒေတယံ စက္ခုမာ ဧကရာဇာ
 ဟရိဿဝဏ္ဏော ပထဝိပ္ပဘာသော
 တံတံ နမဿာမိ ဟရိဿဝဏ္ဏံ
 ပထဝိပ္ပဘာသံ
 တယာဇ္ဇဂုတ္တာ ဝိဟရေမု ဒိဝသံ။
 ယေဗြဟ္မဏာ ဝေဒဂူ သဗ္ဗဓမ္မေ
 တေ မေ နမော၊ တေ ဓမံ ပါလယန္တူ
 နမတ္ထုဗုဒ္ဓါနံ၊ နမတ္ထု ဗောဓိယာ
 နမော ဝိမုတ္တာနံ၊ နမောဝိမုတ္တိယာ
 ဣမံသော ပရိတ္တံကတွာ
 မောရော စရတိ ဒေသနာ။
 အပေတယံ စက္ခုမာ ဧကရာဇာ
 ဟရိဿဝဏ္ဏော ပထဝိပ္ပဘာသော
 တံတံနမဿာမိ ဟရိဿဝဏ္ဏံ
 ပထဝိပ္ပဘာသံ
 တယာဇ္ဇဂုတ္တာ ဝိဟရေမု ရတ္တိ
 ယေ ဗြဟ္မဏာ ဝေဒဂူ သဗ္ဗဓမ္မေ
 တေ မေနမော၊ တေ ဓမံ ပါလယန္တူ
 နမတ္ထုဗုဒ္ဓါနံ နမတ္ထုဗောဓိယာ
 နမော ဝိမုတ္တာနံ နမောဝိမုတ္တိယာ
 ဣမံသော ပရိတ္တံ ကတွာ
 မောရော ဝါသ မကပ္ပယံ။

အင်းဝဘုရင် စည်သူကျော်ထင်သည် ကမ္ဘာကြီးအား အလင်းရောင်
ပေးသော နေလနစ်ပါးနှင့်တကွ ကိလေသာအနှောင်အဖွဲ့ဟူသမျှတို့ကို လွတ်မြောက်
သွားကုန်သော မြတ်စွာဘုရားတို့အား ဘုရားအလောင်း ဥဒေါင်းမင်းသည်
နေ့ညမပြတ် ရှိခိုးပူဇော်သကဲ့သို့ “ဥဒေတယ” ဂါထာကို နံနက်တိုင်း ၁၀၀၀
“အပေတယ” ဂါထာကို ညတိုင်း အကြိမ် ၁၀၀၀ ရွတ်ဖတ်သရဏ္ဍာယ်ခဲ့ပေသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း စစ်ကိုင်းနှင့် အင်းဝနန်းကို မပင်ပန်းဘဲ လွယ်ကူစွာ
ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ရှေးမန္တန်ကျမ်းဟောင်းများတွင် ညွှန်းဆိုထားပါသည်။
ဥဒေါင်းမင်းပရိတ်တော်မှာ စာတကပါဠိတော်၌ “မောရပရိတ်” အမည်ဖြင့် ဘုရားရှင်
နှုတ်တော်မှ ဟောကြားတော်မူခဲ့သော ဗုဒ္ဓမုခပါဠိအစစ်ဖြစ်သဖြင့် အထူးယုံကြည်
ကိုးစားထိုက်လှပေသည်။ မောရသုတ်ကို အမြဲရွတ်ဖတ်ခြင်းဖြင့် တစ်ပါးသူတို့
မကောင်းကြံသော ဘေးအမျိုးမျိုး၊ အချုပ်အနှောင်တို့မှ လွတ်မြောက်စေပြီး အသက်
ရှည်စွာ နေထိုင်ရမည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်တော့သည်။

အမှတ် ၂၀၁၊ အောက်တိုဘာ ၂၀၁၀
ရောင်ပြန်မဂ္ဂဇင်း

အင်းဝမင်းသက်
ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီး

ညောင်ရမ်းမြို့စား မင်းရဲနန္ဒမိတ် (မင်းရဲရန္တမိတ်)သည် ဟံသာဝတီဆင်ဖြူ
ရှင်မင်းတရားကြီး (ဘုရင့်နောင်)နှင့် ခင်ပြည့်စုံတို့က မွေးဖွားခဲ့သော သားတော်
အငယ်ဖြစ်သည်။ ငယ်အမည် မောင်သစ္စာ၊ သက္ကရာဇ် ၉၆၁ တွင် ရွှေနန်းတော်၊
နန်းမြို့၊ ရွှေစည်းခုံ၊ ဝူတော်သစ်၊ တံခါးတို့အား တစ်ချိန်တည်းတည်ထောင်ပြီး
သုနာပရန္တတိုင်း၊ တမ္ပဒိပတိုင်း၊ တိုင်းကြီးနှစ်တိုင်း အချက်အချာကျသော ရတနာပူရ
အဝပြည်ကြီး ထီးနန်းကို စံမြန်းတော်မူခဲ့သည်။ ဘွဲ့အမည် သီဟသူရမဟာရာဇာ၊
နန်းစံသက် ၈ နှစ်စိုးစံခဲ့သည်။

ဟံသာဝတီကို တောင်ငူဘုရင်နှင့် ရခိုင်ဘုရင်တို့ ပူးပေါင်းဝိုင်းရံလုပ်ကြံ
ကြချိန်တွင် နယ်ပယ်အသီးသီးမှ ထီးဆောင်းမင်းအပေါင်းတို့သည် ပုန်ကန်
ခြားနားကုန်ကြသည်။ ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီးကား ဖခမည်းတော် ဆင်ဖြူရှင်
မင်းတရားကြီးကဲ့သို့ပင် ဘုန်း၊ လက်ရုံး၊ အစွမ်းသတ္တိ၊ အာဏာ၊ ပညာ၊ အမြော်
အမြင်ကြီးမားသူဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်ကို ပြန်လည်ထူထောင်ရန်အတွက် အထက်
မြန်မာနိုင်ငံတစ်လွှားရှိ ညောင်ရွှေ၊ ဗန်းမော်၊ မိုးကောင်း၊ မိုးညှင်း၊ မိုးနဲ၊ မိုးမိတ်၊
သီပေါတို့ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ခဲ့လေသည်။

ယိုးဒယားရာဇဝင်တွင် ဇင်းမယ်၊ သီပေါ၊ မိုးဟင်း၊ မိုးနဲ၊ မိုင်းနဲမြို့များမှာ
ယိုးဒယားဘုရင် မြနရာဇ်(ဖရနရေဆုအင်) လက်အောက်ခံမြို့များ ဖြစ်ခဲ့သည်။
ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီးသည် မိုးနဲထိ အောင်မြင်စွာသိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ဗန်းမော်
မြို့အား တိုက်ခိုက်စဉ်ကလည်း ဗန်းမော်စော်ဘွား သိုစိန်သည် အင်အားများလှ

သော မင်းတရားကြီး၏ တပ်စဉ်ကို ကြောက်ရွံ့၍ မခုခံနိုင်ဘဲဖြစ်ကာ မြို့ကိုပစ်ပြီး တရုတ်ကျေးမိုင်းဆည်သို့ ထွက်ပြေးသွားသည်။ မိုင်းဆည်မြို့တိုင်အောင် လိုက်လံ ပြီး...

“ငါ့ကျွန်ကိုပေး၊ မပေးလျှင် တိုက်မည်”ဟု မိုင်းဆည်စားထံ စေတော် မူလိုက်သည်။ မိုင်းဆည်စားက တရုတ်ဥတည်မင်းထံ လျှောက်ထားရာ စော်ဘွား သိုစိန်ကိုမပေးလျှင် တရုတ်ပြည်ထိချီတက်လာပြီး နှစ်ပြည်ထောင်အရေးကို တွေးမိ ပြီး မိုင်းဆည်စားအား သူ့ကျွန်ကိုပေး၊ လက်ခံမထားနှင့် မှာလိုက်သည်။ စော်ဘွား သိုစိန်က ငြင်းဆန်ထွက်ပြေးမည်ပြုရာ စော်ဘွားသိုစိန်ကို လုပ်ကြံပြီး အလောင်း နှင့်အတူ သားမယားတို့အား ပေးအပ်ဆက်သွင်းခဲ့ရသည်။ တရုတ်တို့သည်ပင် ထိုခေတ်ကာလက မြန်မာတို့အား လေးစားကြောက်ရွံ့ခဲ့သည်မှာ ထင်ရှားခဲ့ပေ သည်။

မြို့ရွာနယ်ပယ်စဉ်တစ်လျှောက် ချီတက်သိမ်းပိုက်ခဲ့ရာမှ ရတနာပူရသို့ ရောက်လျှင် မင်းရဲကျော်စွာနှင့် လက်ရွေးကြီးမှူး၊ ရဲလှေမှူးတို့သည် စစ်ကိုင်းဘက် က ခုခံလျက်ရှိသည်။ ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီးသည် ငါ့အမှုတော်ကို ထမ်းမည် လောဟု အကြောင်းကြားစေသည်။ လက်ရွေးကြီးမှူး၊ ရဲလှေမှူးတို့သည် တူရွင်း တောင်ခြေ တောအုပ်ထဲတွင် သီတင်းသုံးနေသော ပိဋကတ် ဗေဒင်တတ်ကျွမ်းသည့် တောနေ ရှင်မဟာရာမဆရာထံ ဝင်ရောက်ပြီး တိုင်းရေးပြည်ရေးကို လျှောက်ထား ကြသည်။

ဆရာတော်မှ အမိန့်ရှိသည်မှာ...

“ညောင်ရမ်းမြို့စား မင်းရဲနန္ဒမိတ်ဟာ စာတာ၊ စန်းလာဘ်ကောင်းသူ ဖြစ်တယ်၊ သူ့ခမည်းတော် ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရားကြီးကိုယ်တိုင်က သူ့လိုပဲ ဘုန်း တန်ခိုးကျော်ကြားမယ့် မင်းဖြစ်တယ်လို့ မိန့်တော်မူခဲ့ဖူးတယ်၊ လက်ရုံးရည် နှလုံး ရည် ပြည့်စုံတယ်၊ သားစဉ်မြေးဆက် သာသနာတော်ကို အခွန်ရှည်ချီးမြှောက်နိုင် မယ့် မင်းဧကရာဇ်တွေဖြစ်ကြလိမ့်မယ်လို့ သိုက်နိမိတ်ရှိပေတယ်၊ ဒါကြောင့် ဟံသာဝတီတိုင်းပြည်ပျက်ရင် အခြားမင်းတွေထံမှာ ကျွန်မခံကြနဲ့၊ ညောင်ရမ်း မင်သားထံမှာသာ ခိုလှုံဝင်ရောက် ကျွန်ခံကြလော့”ဟု မိန့်ကြားခဲ့သည်။ လက်ရွေး ကြီးမှူး၊ ရဲလှေမှူးတို့သည်လည်း အလုံးအရင်းနှင့် ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီးရှိရာ တံတားဦးတပ်ဦးသို့ အညံ့ခံဝင်ရောက်ခဲ့ကြပေသည်။ ဝင်ရောက်ခိုလှုံသူများကို

လည်း သစ္စာတော်ခံစေ၍ အမှုတော်ထမ်းစေသည်။ ဒုတိယ အင်းဝစေတီခေါ်
ညောင်ရမ်းမင်းဆက်ကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည့် မင်းကြီးဖြစ်သည်။

ဆန်းကြယ်ဖြစ်ရပ် ထူးဆန်းအိပ်မက်

အင်းဝသို့ချီတက်စဉ်က ဆီးတော်အရပ်၌ ထိုညက တဲတော်ကို မီးလောင်
သည်။ ဘားမဲ့ဆရာတော်ကြီးအား လျှောက်ထားကြည့်ရာ...

“မင်းကြီး စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမရှိနဲ့၊ မီးတောက်မီးလျှံဆိုတာဟာ အရှင်
မင်းကြီးရဲ့ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမားပြီး သားစဉ်မြေးဆက် မင်းဧကရာဇ်တွေဖြစ်ကြလိမ့်
မယ်၊ ဘုရားရှင်ရဲ့ သာသနာတော်ကို အတိုင်းထက်အလွန် ကောင်းမွန်စွာဆောင်
ရွက်နိုင်ပါလိမ့်မယ်”

ဟု ပြန်လည်မိန့်ကြားခဲ့သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်အသီးသီးကို အောင်မြင်စွာ
သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ပြီး သက္ကရာဇ် ၉၆၆၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၂ ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့
တွင် ဆင်တော် သီရိနာဂမြေသည် မြေပြင်တွင် အစွယ်ကျွံ၍ သေဆုံးသွားသည်။
ရွှေနန်းတော်ပြာသာဒ် ဆပ်သွားဖူးကို မီးစွဲလောင်ခဲ့သည်။ နေကြတ်ခဲ့သည့်
ဆန်းကြယ်ဖြစ်ရပ်များ ရှိခဲ့သည်။

ရှမ်းပြည်နယ်သို့ ချီတက်စဉ်က အိမ်ရှေ့မင်းဖြစ်သော မဟာဥပရာဇာ
(သခင်လတ်)သည် မိုးမိတ်ကို အောင်မြင်စွာသိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ သိန္နီမရောက်ခင်
သိန္နီစော်ဘွားက ဆီးကြိုခုခံသည်ကို ဆင်တော်ကို ချွန်းဖွင့်ပြီး တိုက်သည်။ သိန္နီ
စော်ဘွားလည်း အစုစုကွဲ၍ တပ်ပျက်လေသည်။ ခမည်းတော်ဘုရား ချီလာကာနီး
ပြီဟုကြားသော် တပ်ချ၍နေသည်။ ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီးသည် ကိုယ်လက်
မအီအသာ လေးလံ၍ နေထိုင်မကောင်းဖြစ်လာသည်။ ဘယဂါမဏိကို မင်းဝတ်
မင်းစား မင်းအဆောင်အယောင်ဝတ်စေပြီး ဆင်တော်နှင့်ချီတက်သည်။ အိမ်ရှေ့
မင်းသား မြင်တွေ့သောအခါ ခမည်းတော်အား ဆင်ဦးတွင် ဘာကြောင့်ထိုင်နေ
တော်မမူနိုင်ပါလောဟု လျှောက်ထားစဉ် မင်းကြီးက...

“ညက နန်းတော်ကို မီးလောင်ကျွမ်းတယ်လို့ အိပ်မက်မက်တယ်၊ ငါ့
တပ်တော် ချီလာစဉ်မှာ သမင်တစ်ကောင်ဟာ တပ်ဦးရဲ့ လက်ဝဲကနေ လက်ယာ
ဘက်ကို ဖြတ်ပြေးတယ်၊ ဆရာတော် ဘားမဲ့ဘုန်းကြီးကလည်း ဒီတစ်ခါ
စစ်ချီရာ မှာ သိန္နီကိုတော့ သိမ်းပိုက်အောင်မြင်မယ်၊ ဒါပေမဲ့ ငါ့ကိုယ်တော်ခန္ဓာမှာ

အနာတွေ ပေါက်လိမ့်မယ်လို့ ဟောတော်မူဖူးတယ်။ ဒါကြောင့် နေပြည်တော်ကို ဖြည်းဖြည်းပြန်တော့မယ်။ သားတော်ကြီးကသာ သိန္နီကို စစ်မျက်နှာဖြန့်ပြီး အမြန်သိမ်းပေးတော့”

ဟု အမိန့်တော်ရှိခဲ့သည်။ အိမ်ရှေ့မင်းလည်း သိန္နီတစ်မြို့လုံးကို ရခဲ့သည်။ ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီးသည် ပြန်လာရာမှ ရွှေသာလျောင်းတောင်သို့ ရောက်လျှင် လွန်တော်မူခဲ့ပေသည်။

ကောင်းမှုတော်များ

ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီးအား မင်းညီမင်းသား၊ မင်းဆွေမင်းမျိုး၊ များမတ်သူရဲကောင်းတို့အားလုံးက ချစ်ကြည်လေးမြတ်ကြသည်။ ပေးကမ်းရာတွင် ရက်ရက်ရောရော ပေးကမ်းတတ်ခြင်းကြောင့် စစ်ချီတော်မူတိုင်း ရန်အပေါင်းကို အောင်မြင်စွာသိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ကောင်းမှုတော်များမှာ...

- ရွှေမြို့တော်တောင် မဟာမြတ်မုနိ၊ အနောက်တွင် နတ်ဗိမ္မာန်နှင့်တူသော လေးထပ်ရွှေကျောင်းတော်၊ မြို့တွင်းမြို့ပြင်ရှိ ရှေးမင်းတကာတို့၏ ပြုပျက်နေသော စည်းခုံ၊ ပုထိုး၊ ဆင်းတုများကို ရွှေထီးတင်တော်မူခဲ့သည်။ ပိဋကတ်၊ ကျမ်းဂန်၊ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ မစုံသရွေ့ကို ရေးကူးစေပြီး ဆရာတော်များထံ အပ်နှံသင်ကြားစေသည်။ ကျော်လေးဆူဘုရားရှင်၌ ဇေတဝန်ကျောင်းတော် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းစေသည်။ ကန်ချောင်း ဆည်မြောင်းများကိုလည်း ဆည်ဖို့စေပြီး လယ်ယာဖြစ်စေသည်။ တိုင်းပြည်တစ်ဝှမ်းလုံး စားရေးရိက္ခာ ဖူလုံစည်ပြောသာယာခဲ့သည်။

ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်ကစ၍ တမာစေး၊ လျှော်၊ ကော်၊ အုံတုံ၊ လဲမှုို၊ တင်လဲ၊ ဥသျှစ်၊ မရိုးစစ်မီးသွေး၊ ထန်းဖူးစည်း၊ မန်ကျည်းမှည့်၊ ရေနံ၊ ပွဲညက် ၁၂ မျိုးအား မင်းတိုင်းနှင့် အသည်ကြေး သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ (အသည်ဆိုသည်မှာ ဆင်သည် မြင်းသည် ခြေသည် လေးသည်မဟုတ်သော လူလွတ်ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ အစုအမှုထမ်းလွတ်သော စုလွတ်နယ်တွင် နေထိုင်သူအား အသည်၊ အခြားမှ လာရောက်နေထိုင်သူကို ကပ္ပား၊ ကပ္ပားနှင့် အသည်မတို့ သင့်၍ မွေးဖွားလာသူကို အလာဟုခေါ်သည်။)

ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီး နေ့စဉ်ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်သော ဂါထာမန္တန်

(၁) မာရံ ယက္ခံ ဂဓံ စောရံ
စိဉ္စမာနဉ္စ သစ္စကံ။
နာဂံ ဗကံ ဝိနိ ဝိနော
ဟောတု မေ ဝေယျမဂ်လံ။

(၂) မာရံ အာဠာဝကံ ဟတ္ထိ
အဂုံလိမာလ စိဉ္စမာ။
ကုဉ္စန္ဒ နာဂ ရာဇဉ္စ
ဗကံ အဝိနိ တေဓသာ။

ယောဓိနော အကြင်ငါးမာရံ ပယ်ဘိဂုဏ်သတ္တိကြောင့် ဝိန အမည်ရွှေ
ဘွဲ့တော်ချီအပ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်...

၁။ မာရံ၊ လက်ရုံးတစ်ထောင် ရှေ့များဆောင်လျက် များမြောင်သင်္ချာ
စစ်ဗိုလ်ပါနှင့် ရောက်လာတုံငြား တစ်ရန်မှတ်လောက်တဲ့ မာရ်နတ်သား
ကိုလည်းကောင်း

၂။ အာဠာဝကံ၊ ကြမ်းတမ်းခက်မာ မိစ္ဆာယူချွတ် နတ်အာဠာဝက မည်ရဆန်း
ထူး မပြတ်မှူးတဲ့ ရူးတဲ့နတ်ဘီလူးကိုလည်းကောင်း

၃။ ဟတ္ထိ၊ အမှန်ယစ်ခြင်း ပြင်းသည်မျက်မာန် ထန်သည်ဒေါသ ခဏ္ဍအတ္တာ
နာဠာဂီရိမည်တွင်ရှိပြီး အမြင်မှောင်တဲ့ ဆင်မြောင်ကြီးလည်းကောင်း

၄။ အဂုံလိမာလဉ္စ၊ လက်ညှိုးတစ်ထောင် ဆောင်ထုံကိုယ်တွင် ပန်းကုံးသွင်
သို့ အဂုံလိမာလ မည်ရတွင်ပြီး တဆိုးတည်းဆိုးတဲ့ ခိုးသူကြီးကို
လည်းကောင်း

၅။ စိဉ္စမာ၊ စွတ်တရွတ်ပဲ အလွတ်ကြံသည်ဟု စွပ်စွဲရန်ရှာ ယုတ်မာကျင့်လစ်
အပလိန်းအစစ်တည်းဟူသော မိန်းမညစ်ကိုလည်းကောင်း

၆။ ကုဉ္စန္ဒ၊ ဝါဒတစ်ထောင် အာဂုံဆောင်၍ ဂုဏ်ရောင်လွှားပ မိုက်မာနကြောင့်
အနိစ္စ အနတ္တ သင်္ခါရကို နိစ္စအတ္တာထင်၍သာလျှင် မြတ်စွာရှင်စော
တရားဟောလည်း သဘောမကျ မှားလေစွဟု ရှုတ်ချခါခါ ပြစ်တင်လာ
သော မိစ္ဆာယူကြိုက် ပရိပိုရ်သစ္စက တစ်မှုဖန်တဲ့ ကုဉ္စန္ဒကိုလည်းကောင်း

၇။ နာဂရာဇဉ္စ၊ နန္ဒောပနန္ဒ မည်ရကျော်မှန် ပြင်းထန်ဆိပ်တောက်

အံ့လောက်မာန်ပြင်း ကုလားသနင်းကဲ့သို့သော နဂါးမင်းကိုလည်း
ကောင်း

၈။ ဗကံ၊ ငါ့အယူသာ မှန်လှစွာဟု မိစ္ဆာဝါဒ ခက်ခဲလှသော ဗကမည်ရင်း
တစ္ဆာတင်းကြဲတဲ့ ဗြဟ္မာမင်းကိုလည်းကောင်း

အဓိနိ - တန်ခိုးတော်မြတ် အတုလွတ် မချွတ်အောင်တော်မူလေပြီ။

တံတေဇသာ - ထိုသို့ အောင်ခြင်းတရားမင်း၏ ရှိန်ပြင်းတေဇော် တန်ခိုးတော်
ကြောင့်၊ မေ - တပည့်တော် တပည့်မအား၊ ဇေယျမင်္ဂလံ - တန်ဆောင်နဝင်း
အောင်ကြင်းနှင့် အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်၊ ဘဝတု - အကယ်စင်စစ်၊ ဘယ်တွင်မှ
မလစ် ဖြစ်ပါစေသတည်း။

ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီးအား ဗားမဲ့ဆရာတော် စီရင်ပေးသည့် မန္တန်
နှစ်ဂါထာဖြစ်ပါသည်။ အောင်ခြင်းရှစ်ပါး အချုပ်ဂါထာဖြစ်သလို လောကီအစီအရင်
များ၌ ဉာဏ်ရှိတိုင်းချဲ့ထွင် အသုံးချနိုင်သည့် အစွမ်းထက်ဂါထာမန္တန်များဖြစ်သည်
ဟု ရှေးဆရာများက ညွှန်းဆိုထားပါသည်။

အမှတ် ၂၀၃၊ ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၀
ရောင်ပြန်မဂ္ဂဇင်း

ပြည်ရန်နိုင်မင်း

သက္ကရာဇ် ၉၅၉ တွင် ညောင်ရမ်းမင်းကြီးသည် အင်းဝကို အသစ်တည် ထောင် နန်းစံလျက်ရှိသည်။ ပြည်ဘုရင်မင်းကြီးနှောင်းနှင့် တောင်ငူဘုရင်တို့သည် ပူးပေါင်း၍ အင်းဝကိုတိုက်ရန် စီစဉ်ကြသည်။ အင်းဝကို ဆန်မည်ဟု ရွှေဖောင်တော် ပေါ်သို့ အထိန်းတော်ရန်နိုင်စားသည် မွန်လူမျိုးရှစ်ကျိပ်နှင့်တိုင်ပင်၍ ပြည်ဘုရင် ကို လုပ်ကြံရန် ဖောင်တော်ပေါ်သို့ တက်လာသည်။ ပြည်ဘုရင်မင်းကြီးနှောင်းသည် ကြောက်လန့်ပြီး ရေထဲသို့ဆင်းပြေးရာမှ အနိစ္စရောက်သွားသည်။ ပြည်ဘုရင်မရှိ လျှင် ရန်နိုင်စားသည် မင်းညီမင်းသား မင်းဆွေမင်းမျိုးတို့ကိုသတ်၍ ပြည်တွင် မင်းပြုခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က ရန်နိုင်စားသည် အောက်ပါဂါထာမန္တန်ကို ရွတ်ဆိုအသုံးပြုခဲ့ သည်။

ပြည် ရန်နိုင်မင်းရွတ်ဆိုသော မန္တန် ၄ ဂါထာ

- (၁) ဩောင်း... ပထဝီဗလသုန္ဒရီ
 သဗ္ဗညု ဗောဓိ မဏ္ဍလံ
 ဓမ္မစက္ကံ အသချေယျံ
 ဇေယျော ဇေယျတု မာရဓိကံ
- (၂) သဒ္ဓိကမ္ပံ အဟံသာမိ
 သဗ္ဗသတြု ဝိနိဿန္တု
 ယေန သစ္စေန သံယမော
 ဟောတုမေ ဇေယျမဂ်လံ။

(၃) ဣတိပိသော ဘဂဝါဥတ္တော
ဣတိမန္တာ သုခါဝဟာ
နိလောစ သော ဘဂဝါ ဝုတ္တော။

(၄) ဪ... ကရဏိယ မတ္တကုသလေန
ယန္တံ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေဓု
အက္ခော ဒေဝ ရာဇာ မုနိ
ဒက္ခ ရက္ခ အာဠာဝက ဣဣဟွတ်ဟွတ်။

ညောင်ရမ်းမင်းကြီးသည် အနာများပေါက်၍ ကွယ်လွန်ခါနီးအချိန် ရွှေသာလျောင်းတောင်ပေါ်တွင် သားတော်အိမ်ရှေ့မင်းသားအား အမိန့်တော်ရှိခဲ့သည်။

“ငါမရှိရင် မောင်တို့ညီအစ်ကိုသုံးဦး ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် မင်းပြုကြ၊ ဘုန်းလက်ရုံးအာဏာနဲ့ အပြည်ပြည်ထောင်မင်းတွေကို နှိမ်နင်းပြီး ခမည်းတော် ဆင်ဖြူရှင်နိုင်ငံတော်ကြီးကို သိမ်းယူရမယ်၊ နောင် ပြည်ကိုလုပ်ကြံလို့ အလိုတော်ပြည့်ရင် ရန်နိုင်စားကို မကွပ်မျက်ပါနဲ့၊ သူ့ကျေးဇူးရှိပေတယ်”

အိမ်ရှေ့မင်းသား မဟာဥပရာဇာက သိလို၍ ပြန်လည်မေးမြန်းလျှောက်ထားလိုက်သည်။

“ရန်နိုင်စား... ကျေးဇူးက ကျွန်တော်တို့အတွက် ဘယ်လိုရှိပါသလဲ”

“ငါတို့ ညောင်ရမ်းကနေ ရတနာပူကိုချီတက်ပြီး တည်ထောင်စက ပြည်တောင်ငူပေါင်းပြီး ချီတက်ဖို့ စီစဉ်ခဲ့ဖူးတယ်၊ အဲဒီအချိန်တုန်းက ငါတို့မှာ ဆင်ကောင်း မြင်းကောင်း သူရဲကောင်းတွေ မရှိသေးဘူး၊ ပြည်ဘုရင်မင်းကြီးနောင်ကို ရန်နိုင်စား လုပ်ကြံတာကြောင့် အဝကို မချီတက်ဖြစ်တော့ဘူး၊ ကြည်းကြောင်းနဲ့ ချီတက်လာတဲ့ စလင်းစားနဲ့ ငွေတစ်ပြားစားတို့ဟာ အလုံးအရင်းနဲ့ ငါတို့ထံမှာ ဝင်ရောက်လာကြတယ်၊ ဒါကြောင့် ရန်နိုင်စားကို မကွပ်မျက်လေနဲ့”

ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီးကိုယ်တိုင် ဤသို့ မိန့်မှာကြားခဲ့သည်။

ရန်နိုင်စားသည် ဤမန္တန် ၄ ဂါထာအား တစ်နေ့လျှင် ၂ ကြိမ်ရွတ်ဆိုသောအခါ ဝေါကြီးများရာထူး ရခဲ့သည်။ တစ်နေ့ ၅ ကြိမ်ရွတ်ဆိုသောအခါ သခင်နောင် အထိန်းပြုရသည်။ တစ်နေ့ ၇ ကြိမ်ရွတ်ဆိုသောအခါ ရန်နိုင်မြို့ကို စားရသည်။ တစ်နေ့ အကြိမ် ၁၀၀၀ ရွတ်ဆိုရာတွင် ပြည်တွင် ရှင်ဘုရင်ဖြစ်ခဲ့သည်ဟု ရှေးဟောင်းလောကီမန္တန်ကျမ်းများတွင် ညွှန်းဆိုဖော်ပြထားပါသည်။

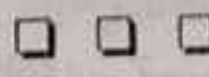
ကုန်းဘောင်ဆက်တွင် အလောင်းဘုရား၏ စတုတ္ထသား ပဒုမြို့စားကို ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးလက်ထက်တွင် သာသနာပိုင်ဆရာတော်ကြီးမှာ မောင်းထောင်ဆရာတော်ဖြစ်သည်။ ပါဠိပိဋကတ်၊ နာဂရီ စသည့် ဘာသန္တရတို့ကို ကျွမ်းကျင်မှာ တတ်မြောက်သည်။ မဇ္ဈိမဒေသ၊ အိန္ဒိယနှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းတို့မှ ရှာဖွေစုဆောင်းယူဆောင်လာသော ဗင်္ဂလီနာဂရီရေး ကျမ်းဂန်များကို ပါဠိဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရေးသားခဲ့သည်။

ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးသည် “အမေးတော်ဖြေကျမ်း”၌ပါရှိသည့် လောကရေးရာ၊ ဓမ္မရေးရာ၊ ရာဇရေးရာများအပြင် လောကီရေးရာ ဂါထာမန္တန်များ အကြောင်းကိုလည်း မောင်းထောင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်ကြီးအား မေးမြန်းလျှောက်ထားခဲ့ဟန်တူသည်။ ၁၁၆၉ ခုနှစ်တွင် နန်းစဉ်တန္တိဂါထာမန္တန်များမှ မန္တန်ပေါင်း ၃၀ ကို ရွေးချယ်ထုတ်နုတ်ပြီး မင်းတရားကြီးထံ တင်သွင်းခဲ့သည်။

အဆိုပါဂါထာမန္တန်များမှာ ရှေးဘေးလောင်းတော် ဘိုးလောင်းတော်များ ဖြစ်ကြသော ကာလာသောကမင်း၊ ဓမ္မသောကမင်း စသည့် အိန္ဒိယမင်းအဆက်ဆက် ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း၊ ဒုဋ္ဌဂါမဏိမင်း စသည့် သီဟိုဠ်မင်းအဆက်ဆက် နှင့် ဒွတ္တပေါင်မင်း၊ အနော်ရထာမင်း စသည့် မြန်မာမင်းအဆက်ဆက် အောင်မြင်စွာအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

ပြည်ရန်နိုင်မင်း ရွတ်ဆိုသော မန္တန် ၄ ဂါထာမှာ မောင်းထောင်သာသနာပိုင်ဆရာတော် တင်သွင်းတော်မူသော မန္တန် ၃၀ တွင် ပါဝင်သည့် ပထဝီဝဏ္ဏမန္တန် ၄ ဂါထာနှင့် အနည်းငယ်သာကွဲလွဲ၍ အလုံးစုံနီးပါးတူညီသော မန္တန်ဖြစ်သည်။ အာသောကမင်းကြီးလည်း နေ့စဉ်ရွတ်ဖတ်သောကြောင့် အောင်မြင်မှုရရှိခဲ့ပေသည်။ အာသောကမင်းကြီးမှာ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ခံတော်မူပြီးနောက် သာသနာနှစ် ၁၀၀ တွင် ဒုတိယသံဃာယနာတင်တော်မူခဲ့ပြီး အိန္ဒိယရာဇဝင်တွင် အောင်မြင်ထင်ရှားသော မင်းတရားဖြစ်ပေသည်။

အတွဲ ၅၊ အမှတ် ၄၊
ဂမ္ဘီရဆန်းကြယ်မဂ္ဂဇင်း
အောက်တိုဘာ၊ ၂၀၁၀

ဟံသာဝတီမင်းဆက် ဓမ္မစေတီမင်း

ဟံသာဝတီမင်းဆက်တွင် ရာဇာဓိရာဇ်သည် ထက်မြက်ထင်ရှားသော မင်းတစ်ပါးဖြစ်သည်။ ဆင်စီး၊ မြင်းစီး၊ စစ်ထိုးအတတ်များကို ကျွမ်းကျင်သည်။ အင်းဝဘုရင်မင်းကြီး စွာဇော်ကဲ၊ သားတော်မင်းခေါင်လက်ထက်ထိ မွန်-မြန်မာ စစ်ပွဲများ အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ဘုရင်မင်းခေါင်နှင့် ဆင်စီးချင်းတိုက်ပွဲများ၊ မင်းရဲကျော်စွာနှင့် ဆင်စီးချင်းတိုက်ပွဲများမှာ ထင်ရှားခဲ့သည်။ ရာဇာဓိရာဇ်လက်အောက်တွင် အမတ်ဒိန်၊ မဏိရွတ်၊ ဗိုလ်မင်းမြတ်စ၊ လဝွမ်းအိမ်နှင့် သမိန်ဗရမ်း စသော စစ်သူရဲကောင်းများလည်း ရှိခဲ့သည်။

ရှင်စောပုကား မွန် ရာဇာဓိရာဇ်နှင့် မိဖုရား သုဒ္ဒမာယာတို့မှ မွေးဖွားခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ အသက် ၂၀ အရွယ်တွင် ရာဇာဓိရာဇ်၏တူ သမိန်စည်သူနှင့် လက်ထပ်ခဲ့ရသည်။ သမိန်စည်သူ ကွယ်လွန်ပြီး အသက် ၂၉ နှစ်အရွယ် သက္ကရာဇ် ၇၈၄ ခုတွင် ဆင်ဖြူရှင်သီဟသူကို ဆက်၍ အင်းဝသို့ရောက်လာသည်။

ရှင်စောပုကား မြန်မာရာဇဝင်တွင် တစ်ဦးတည်းသော ဘုရင်မကြီးဖြစ်ခဲ့သည်။ ခမည်းတော်ဖြစ်သူ ရာဇာဓိရာဇ်၊ မောင်တော် ဗညားရံ၊ သားတော် ဗညားရူပ၊ တူတော်ဗညားကျန်းတို့မှာ အစဉ်အဆက်မင်းများ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ အင်းဝ မြန်မာဘုရင်၏ မိဖုရားသည် ဖြစ်ခဲ့ရပေသည်။ ရှင်စောပုအား မွန်တို့က စောဘို့မယ်ဟု ခေါ်ကြသည်။

သက္ကရာဇ် ၇၉၁ တွင် မိုးညှင်းမင်းတရားကြီး၏ မိဖုရားဖြစ်နေစဉ်အတွင်း မွန်ရဟန်းတော်များဖြစ်ကြသော အရှင်ဓမ္မဓရနှင့် အရှင်ဓမ္မညဏတို့က ခိုးယူခေါ်

ဆောင်ခဲ့သောကြောင့် ဟံသာဝတီသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာရသည်။ သက္ကရာဇ် ၈၁၄ တွင် ဟံသာဝတီမင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိကာ ဘုရင်မကြီးအဖြစ် နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် သူမအား ခိုးယူခဲ့သော ရဟန်းတော်နှစ်ပါးအနက် အရှင်ဓမ္မဓရကို လူဝတ်လဲစေပြီး သမီးတော်နှင့် ထိမ်းမြားပေးခဲ့သည်။ ဓမ္မစေတီ အမည်ဖြင့် အိမ်ရှေ့အရာပေးခဲ့သည်။

သက္ကရာဇ် ၈၂၁ တွင် သမက်ဖြစ်သူ ဓမ္မစေတီအား ထီးနန်းလွှဲအပ်ပြီး ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီး၏ အနောက်တောင်ဘက်တွင် ရှင်စောပုမြို့တည်ကာ တရားဓမ္မနှင့် ဓမ္မလျော်နေထိုင်ခဲ့သည်။ ထိုမြို့မှာပင် သက္ကရာဇ် ၈၃၃ တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ရှင်စောပုအရိုးအိုးကား ရန်ကုန်မြို့ ဘောင်ဒရီလမ်းမြောက်ဘက်ရှိ သုသာန်ကျောင်းမြောက်ဘက်အနီး ယခု စမ်းချောင်း ကျွန်းတောရပ်ကွက် တောင်ဘက်စပ်တွင် တည်ရှိသည်ဟု ဆို၏။

ဓမ္မစေတီကား ဤသို့ဖြင့် ဟံသာဝတီနေပြည်တော် မင်းအဖြစ်ရောက်ရှိလာသည်။ အထူးထူးသောကျမ်းဂန်တို့အား တတ်မြောက်ပြီး သာသနာပြုမင်းဖြစ်သည်။ ဘုရားပုထိုးများ တည်သည်။ သီဟိုဠ်သို့ သံဃာတော်များစေလွှတ်ပြီး သိက္ခာချကာ ကလျာဏီတွင် သိက္ခာအသစ်တင်စေသည်။ ဟံသာဝတီမြို့အနောက်ဘက်တွင် ကလျာဏီသိမ်ကိုတည်၍ ကျောက်စာများ ရေးမှတ်ထားသည်။ ကလျာဏီကျောက်စာဟု အမည်တွင်သည်။

နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ ရပ်ဝေးရပ်နီး ရဟန်းသံဃာတော်များအားလုံး ကလျာဏီသိမ်တွင် ရဟန်းအသစ်ခံကြရသည်။ ဓမ္မစေတီမင်းလက်ထက် သီဟိုဠ်သို့ရောက်ရှိသော ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်သည် ဝါရီဂူဓမ္မသတ်ကို မြန်မာပြန်ဆိုကြောင်း ဓမ္မစေတီမင်း၏ တရားစီရင်ထုံးတို့ကိုလည်း ဓမ္မစေတီဖြတ်ထုံးအဖြစ် စုဆောင်းပြုစုထားကြောင်း ရာစဝင်များတွင် ရေးသားထားသည်။

ဓမ္မစေတီမင်းသည် သီဟိုဠ်မင်း၊ ကျည်းမင်းတို့နှင့် ရာစသံအတုံ့အပြန်ရှိသည်။ သူရဲကောင်းပညာရှိအမတ် သမိန်ဗရမ်းကား အင်းဝဘုရင် မဟာသီဟသူရ ဖမ်းမိခဲ့သည်။ နောင်တွင် အင်းဝသို့ တရုတ်စစ်သည်များ ရောက်လာသည်တွင် တရုတ်သူရဲကောင်း စလုံကျော်ခေါင်နှင့် စီးချင်းထိုးစေရာ အနိုင်ရ၍ ပြန်လွှတ်လိုက်သည်။

ဓမ္မစေတီမင်း ဆောင်သောဂါထာမန္တန်

သာမန်ရဟန်းလူထွက်အဖြစ်မှ ဟံသာဝတီပြည့်ရှင် ဓမ္မစေတီမင်းအဖြစ် သို့ ရောက်ရှိလာခြင်းမှာ အောက်ပါဂါထာမန္တန်ကို အမြဲဆောင်ယူတော်မူခဲ့ခြင်းကြောင့် အောင်မြင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

(၁) အ စော ဗျ သီ က ရာ ဝါ တေ
ဟိ ရ ဋ္ဌ ဟ ရိ စာ ရိ စ
ဝါတျဋ္ဌရ ဘယေ အာတော*
ရက္ခ မံ မာရဓိ ဝိနော။

(၂) သော ဘာ စေ ဗ ယ တေ လာ အာ
ဗျ ဂျ ယ လ သ စော ဘ ယု
အဋ္ဌ ဝရာနိ မာနေဝ
ဝမုန္တ ဝိန တေဓသာ။

(နရည်း ဓရာခတ်နည်း)

ဤနှစ်ဂါထာသည် “ဘေးရှစ်ပါးဖျောက်ပြီးလျှင် ဆုရှစ်ပါးရောက်သော ဂါထာမန္တန်ဟု လောကီမန္တန်ကျမ်းဟောင်းများတွင် အညွှန်းရှိပါသည်။ ဤမန္တန်ကို ဆောင်သော ဓမ္မစေတီမင်းကြီးသည် သာမန်ရဟန်းလူထွက်ဘဝမှ ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်ခမ်းနားသော မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ခြင်းမှာ အညွှန်းရှိသလောက် အစွမ်း ထက်မြက်သည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။

သတိပြုရမည့်အချက်မှာ ဂါထာနှစ်ဂါထာအား “နရည်းဓရာခတ်နည်း” ဖြင့် ဖွဲ့ဆိုသီကုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ပထမပါဒမှ အက္ခရာနှင့် ၎င်းအောက်ရှိ ဒုတိယ ပါဒမှ အက္ခရာတို့ကိုတွဲ၍ အနက်သမ္ပန်ရမည်ဖြစ်သည်။ အနက်ဖော်ရာတွင် ပထမ ပါဒမှ “အ”နှင့် ၎င်း “အ”အောက်ရှိ ဒုတိယပါဒမှ “ဟိ”ကိုတွဲ၍ “အဟိ - ဓမ္မစေား သည်လည်းကောင်း”ဟု အနက်သမ္ပန်ထားကြောင်း တွေ့ရပေသည်။ စောရ ဗျတ္တ တို့မှာလည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင် ဖြစ်လေသည်။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်များ မသိနိုင်အောင် လျှို့ဝှက်စီစဉ်ထားသည့် လောကီပညာအစီအရင်များပင် ဖြစ်သည်။ ဉာဏ်ရှိသလို သုံးလျှင် အကျိုးထူးများရစေနိုင်ပေသည်။

* “ဝေဒဋ္ဌဘယေဟိသော”ဟု ဇရိ၊ မန္တန်ပေမုက္ခများ ရှိပါသည်။

ကုန်းဘောင်မင်းဆက်
အလောင်းမင်းတရားကြီး

တတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို အောင်မြင်စွာ ထူထောင်နိုင်ခဲ့သော မင်းမှာ မုဆိုးဘိုမှ ဦးအောင်ဇေယျခေါ် အလောင်းမင်းတရားကြီး ဖြစ်သည်။ ရှမ်းတို့ ကြောင့် ပထမမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး ပျက်စီးခဲ့ရသည်။ မွန်တို့ကြောင့် ဒုတိယမြန်မာ နိုင်ငံတော် ပျက်စီးခဲ့ရသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၁၄ (ခရစ်နှစ် ၁၇၅၂-၅၃)တွင် မုဆိုးဘို တပ်အား မွန်တို့ အကြိမ်ကြိမ်တိုက်ခိုက်သည်ကို အောင်မြင်စွာ တွန်းလှန်တိုက်ခိုက် ရင်း မုဆိုးဘိုအား ရွှေဘိုနန်းသစ်တည်ကာ ကုန်းဘောင်မင်းဆက် စတင်ပေါ်ပေါက် လာခဲ့သည်။

မြန်မာပဒေသရာဇ်၏ နောက်ဆုံးဖြစ်သော ကုန်းဘောင်မင်းဆက်အား အလောင်းမင်းတရား၊ နောင်တော်ကြီး၊ ဆင်ဖြူရှင်၊ စဉ့်ကူးမင်း၊ ဖောင်းကားစား မောင်မောင်၊ ဘိုးတော်ဘုရား၊ ဘကြီးတော်၊ သာယာဝတီမင်း၊ ပုဂံမင်း၊ မင်းတုန်း မင်းနှင့် သီပေါအထိ မင်းဆက် ၁၁ ဆက်ရှိသည်။ မင်းဆက်ကား မများလှပေ။ သက္ကရာဇ် ၁၁၁၄ မှ ၁၂၄၇ ထိ နှစ်ပေါင်း ၁၃၃ နှစ် ရှည်ကြာခဲ့သည်။ အလောင်းမင်း တရား၊ ဘိုးတော်ဘုရားနှင့် မင်းတုန်းမင်းတို့ကား မြန်မာတို့အတွက် ဂုဏ်ယူဖွယ် မင်းကောင်းမင်းမြတ်များ ဖြစ်ခဲ့သည်။

အလောင်းမင်းတရား နန်းတက်သည်မှ ဘိုးတော်မင်းအထိ ကုန်းဘောင် ခေတ် ၆၆ နှစ်မှာ ကုန်းဘောင်မွန်တည်ဖြစ်ပြီး ဘကြီးတော်ခေါ် စစ်ကိုင်းမင်း နန်းတက်သည်မှ သီပေါမင်း ပါတော်မူသည်အထိ ကုန်းဘောင် ၆၆ နှစ်မှာ ကုန်းဘောင်မွန်တိမ်းချိန် ဖြစ်ခဲ့သည်။ မွန်တိမ်းကာလကား အင်္ဂလိပ်တို့နှင့်

စစ်ပွဲ ၃ ကြိမ် ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး မြန်မာပြည်သည် နယ်ချဲ့လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရသည်။

မြန်မာရာဇဝင်တွင် ညံ့ဖျင်းသော မင်း ၃ ပါးကြောင့် တိုင်းပြည်ပျက်ခဲ့ရသည်။ ပုဂံမင်းခွေးချေး၊ အင်းဝခေတ် ဟံသာဝတီမင်းနှင့် ကုန်းဘောင်ခေတ် သီပေါမင်းတို့ဖြစ်ကြသည်ဟု ပုဂံဝန်ထောက်မင်း ဦးတင်၏ “မြန်မာမင်း အုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း”တွင် ဖော်ပြထားသည်။

အင်းဝပြည်ကြီး ပျက်စီးခြင်းမှာ ဟံသာဝတီမွန်များသည် မင်းနှင့်တကွ တိုက်ခိုက်ယူသွားခြင်းကြောင့် ဒုတိယမြန်မာနိုင်ငံ ပျက်စီးခဲ့သည်။ အင်းဝပျက်သော် တိုင်းပြည်ဝါးအစည်းပြေသလို ဖြစ်မည်။ ငါ့အရပ်၊ ငါ့ဒေသခိုင်မြဲမှာဖြစ်မည်ဟု ကြံရွယ်ပြီး ဦးအောင်စေယျသည် မုဆိုးဘိုမြို့အား တာလေးရာခုနစ်ဆယ်ရှိ ထန်းလုံးတပ်ကာခြင်း၊ ပစ္စင်၊ ရင်လျှောက်၊ ကတုတ်၊ ရင်တား၊ ကျုံးမြောင်းနှင့်တကွ အခိုင်အမာတည်ဆောက်သည်။ ၄၆ ရပ်ကျေးရွာများကို လက်နက်ကိရိယာ၊ ဆင်၊ မြင်း၊ လူသူ၊ မျိုးရိက္ခာ တပ်တွင်းသွင်း၍ တပ်တော်ပြင်ပတွင် ဆည်ကန် ရေတွင်း အကြွင်းမရှိ စစ်တလင်းရှင်းပစ်သည်။

အမှုထမ်းစစ်သည် ရဲမက်တို့အား မြင်းစီး၊ မြင်းရေး၊ လှံရှည်၊ အဲမောင်း၊ ဓားခုတ်၊ လှံထိုး၊ ဒိုင်းရေးလွှားရေး ကျွမ်းကျင်အောင် လေ့ကျင့်သင်ကြားကြသည်။ မြို့အဝန်းအဝိုင်းကို အခိုင်အမာထန်းလုံးတပ်ကြီး တည်ဆောက်ခဲ့သလို သူရဲကောင်းခြောက်ကျိပ်ရှစ်ယောက်ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ သူရဲကောင်းရွေးချယ်ရာ တွင်လည်း မင်းတရားရွှေထီးလက်ထက်က မြင်းရည်တက်သူရဲကောင်း ၂၈ ယောက် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့်အတိုင်း ရွေးချယ်ခဲ့သည်။

မြင်းရည်တက်သူရဲကောင်း ရွေးပုံရွေးနည်းမှာ လူ၏ရင်ဝသို့ ချိန်ရွယ်သည့်လှံချွန်ကို တစ်ဦးက ကိုင်ထားရသည်။ သူရဲကောင်းဖြစ်လိုသူက ထိုလှံချွန်ရှိရာသို့ တည့်တည့်မတ်မတ် ရင်ကော့ပြီး အပြေးဝင်ရသည်။ ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်သော အမှုအရာ လုံးဝ မရှိစေရ။ လှံသွားဆီသို့ အတင်းဝင်တိုးသူမှာ အသက်ကို စွန့်၍လုပ်ရသော်လည်း ကျွမ်းကျင်သောလှံကိုင်က လှံသွားနှင့်နီးလျှင် လျင်မြန်စွာ ဖယ်ရှားပေးလိုက်ရသည်။ သူရဲကောင်းအား သွေးစွန်းလျှင် လှံကိုင်သူ၏အပြစ် ဖြစ်သည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် သူရဲကောင်းစစ်သည်များ၊ ကြီးမားလှသော ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်အင်အားနှင့် မြောက်ဘက်မှ ကွေ့ရှမ်း၊ တောင်ဘက်မှ

မွန်တို့ကိုနှိမ်နင်းပြီး မြန်မာနိုင်ငံအား တပေါင်းတစည်းဖြစ်စေသည့် တတိယမြန်မာနိုင်ငံ တော်ကြီးကို ထူထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်ကို ဈန်လုပ်၍ တနင်္သာရီအထိ မြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံး မထိပူရ၊ ကသည်းပြည်၊ မြောက်ရှမ်းတစ်လွှား၊ အရှေ့ တစ်လွှားအထိ သိမ်းကျူးအုပ်ချုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ လက်ရုံးရည် နှလုံးရည်ထက်မြက်ပြီး အအုပ်အချုပ် အစီအမံ အကွပ်အညှပ်ကောင်းစွာ တိုက်ပွဲတိုင်းအောင်မြင်လာခဲ့ သည်။

ရွှေဘုံစုံကြီးသံတွင် စပ်ဆိုခဲ့သော ငါးမည်ရပြည်ရွှေဘုံဆိုသည်မှာ ကုန်းဘောင်နေပြည်၊ ရန်ကြီးအောင်၊ ရတနာသိင်္ခ၊ မုဆိုးဘုံ၊ ရွှေဘုံဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ပြီး နောက် ဟံသာဝတီ၊ တောင်ငူ၊ အင်းဝ၊ ရှမ်း၊ ယွန်းအရပ်များမှ ရွှေငွေ၊ ပတ္တမြား ရတနာအပေါင်းတို့သည် မုဆိုးဘုံသို့ စုလာကြသည်။ ထို့အတူ စာပေ၊ ပိဋကတ်၊ ဓာတ်တော်မွေတော်များ၊ အရပ်ရပ်မှ ရဟန်းပညာရှိများသည် စုပေါင်းဆုံလာသည် ကို ရည်ညွှန်း၍ ရတနာသိင်္ခဟု ဆိုကြသည်။

အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံကို အကျယ်ဆုံးအထိ တိုးချဲ့စည်းရုံးနိုင်ခဲ့သည်။ သာသနာရေးတွင် အထူးဂရုစိုက်ခဲ့ သလို ကုသိုလ်ကောင်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ သားကြီး ငါးကြီးစားသောက်မှု၊ အရက်သေစာသောက်စားမှုများကိုလည်း တားမြစ်ခဲ့သည်။ မဇ္ဈိမဒေသမှ ယူဆောင် လာသော ဆေးကျမ်းများကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုနိုင်ခဲ့သည်။

၁၁၂၁ ခုနှစ်တွင် ယိုးဒယားနိုင်ငံအထိ ချီတက်တိုက်ခိုက်သော်လည်း မအောင်မြင်ဘဲ ပြန်လာခဲ့ရာ နှစ်ဆယ့်လေးစခန်းနှင့် မုတ္တမမြို့နယ်အတွင်း ကင်းရွာ သို့အရောက် ၁၁၂၂ ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့တွင် နတ်ရွာစံ တော်မူခဲ့သည်။

ထူးခြားအိပ်မက် အတိတ်နိမိတ်များ

ဦးအောင်ဇေယျအား ဖခင်မောင်ညိုစံနှင့် မိခင် ရှင်ညိုမီးအေးတို့မှ မွေးဖွား ခဲ့ပြီး ပုဂံမင်မျိုး အင်းဝမိုးညှင်းမင်းတရား အဆက်အနွယ်ဖြစ်သည်။ အကြီးအကဲ ဖြစ်၍ ဩဇာအာဏာရှိသည်။ ယောက္ခမတော်စပ်သူမှာ စည်ပုတ္တရာမင်းကြီးဖြစ် သည်ဟု ဦးဘသန်း၏ "ကျောင်းသုံးမြန်မာရာဇဝင်" တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ညိုမြ၏ “ကုန်းဘောင်ရှာပုံတော်”တွင် ဦးအောင်ဇေယျ၏ မယ်တော်မှာ စောငြိမ်းဦးဟု ဖော်ပြသည်။ စနိုးဖြစ်သူ မယ်ယွန်းစံနှင့် မောင်နှမဝမ်းကွဲဖြစ်ကြ၍ ဆွေမျိုးချင်းထပ်လျှင်မြတ်၊ မျိုးချင်းခြံလျှင်လုံဟူသော မြန်မာစကားပုံအရ အကြင် လင်မယားအဖြစ် ရောက်လာကြသူများဟု ဖော်ပြထားသည်။

ဦးအောင်ဇေယျသည် မုဆိုးဘိုအရပ်၌ တောင်သူလုပ်သည်။ ယခုထက် တိုင် တည်ရှိနေသေးသော “ရွှေတန်ဆာ”ဘုရားဝန်းကျင်မှာ ဦးအောင်ဇေယျ ထွန်ယက်လုပ်ကိုင်သော ယာခင်းဖြစ်သည်။

ထူးခြားအိပ်မက် (၁)

ထိုသို့ ယာခင်းလုပ်ကိုင်နေစဉ်ဘဝက ထူးခြားသောအိပ်မက် စတင်မက် ခဲ့သည်။ အိပ်မက်ထဲတွင် “ယာခင်းအနီး ဘုရားပျက်ကို ရှာဖွေပြင်ဆင်ပါ။ သင့် အလိုအတိုင်း ပြည့်စုံအံ့”ဟု ထူးခြားသော အိပ်မက်ကို မက်ခဲ့သည်။ နောက်တစ်နေ့ တွင် ရပ်သူရွာသားများနှင့် အိပ်မက်ထဲကအတိုင်း သွားရောက်ရှာဖွေတူးဖော်ရာ ဌာပနာတိုက်နှင့် စေတီဟောင်းကို တွေ့ရှိရပြီး ထပ်မံပြုပြင်ကိုးကွယ်ခဲ့သည်။ ဘုရား ပြင်ပြီး၍ မကြာခင်မှာပင် ဦးအောင်ဇေယျ၏ လက်ရုံးမှ မီးတောက်ခြင်းများ ဆန်းကျယ်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

တစ်နေ့သောအခါ ယာထွန်ပြီး ခေတ္တနားမည်ဟု သစ်ပင်ရိပ်အောက်တွင် လဲလျောင်းရာမှ အိပ်ပျော်သွားသည်။ အစေခံဖြစ်သော မငြိမ်းက ထမင်းလာပို့သော အခါ ဦးအောင်ဇေယျလက်ရုံးမှ အခိုးအလျှံနှင့် မီးတောက်များထလာသည်ကို မြင်မိ၍ အလျင်အမြန်ချဉ်းကပ်ပြီး တဘက်ဖြင့်ပုတ်၍ မီးငြိမ်းသတ်ခဲ့ရသည်။ ဦးအောင်ဇေယျ အိပ်ရာမှနိုးလျှင်...

“ဟဲ့... ဟဲ့... ဘယ်လိုဖြစ်ရတာလဲ မိငြိမ်း”

“ထမင်းလာပို့တာပါ။ အရှင် သစ်ပင်အောက်မှာ အိပ်ပျော်နေရင်း လက်ရုံး ကနေ မီးတောက်မီးလျှံများ ထတောက်တာကြောင့် ကျွန်တော်မျိုးမ တဘက်နဲ့ အမြန်ဆုံး ငြိမ်းသတ်လိုက်ရပါတယ်”

“အေး... ငါ့ရဲ့လက်ရုံးက မီးထတောက်တာမှန်ရင် အင်း... တောစကား တောမှာ ပျောက်စေ၊ အန္တရာယ်ရှိတယ်၊ ကြားလား၊ ဒီကိစ္စကို ဘယ်သူမှမသိစေနဲ့၊ ရွာပြန်ရောက်ရင် ပိပီရီရီ လျှို၊လျှို၊ဝှက်ဝှက်ရှိပါစေ”

ဟု မှာကြားရင်း ဦးအောင်ဇေယျသည် စကြာမင်းကဲ့သို့ ကျယ်ပြန့်သော ပီတိဖြစ်လျက် ဣန္ဒြေမပျက်နေလိုက်သည်။ အစေခံဖြစ်သော မငြိမ်းစိတ်ထဲတွင် လည်း...

“ငါတို့အရှင်သခင်ဟာ ဘုန်းပညာနဲ့ ပြည့်စုံတယ်၊ မြောက်ဘက်မှာ မင်းလောင်းပေါ်မယ်ဆိုတဲ့ တဘောင်တွေလည်း ထွက်နေတယ်၊ ဒီတဘောင်ဟာ ငါတို့အရှင်ကို ရည်ရွယ်တာပဲဖြစ်ရမယ်၊ ဒီအတိုင်းမှန်ရင် ရှင်ဘုရင်ဖြစ်မှာ သေချာ တယ်၊ ဒီနေ့ကစပြီး ရှင်ဘုရင်ကို လုပ်ကျွေးသလို ရိုရိုသေသေ ပြုစုလုပ်ကျွေးမှ ဖြစ်တော့မယ်ဟု တွေးမိပြီး ရိုသေစွာလုပ်ကျွေးခဲ့သည်။

တစ်ည သန်းခေါင်ယံအချိန်မျိုးတွင်လည်း ဇနီးဖြစ်သူ မယ်ယွန်းစံသည် အိပ်မပျော်ဘဲ ရှိနေသည်။ အိမ်တစ်အိမ်လုံးမှာလည်း ထူးထူးခြားခြားညဖြစ်ပါလျက် လင်းထိန်လျက်ရှိနေသောကြောင့် ထိတ်လန့်အံ့ဩခြင်းဖြစ်မိသည်။ ခင်ပွန်းဖြစ်သူ ဦးအောင်ဇေယျ အိပ်စက်သည့်နေရာသို့ ကြည့်လိုက်သောအခါ ညာဘက်လက်ရုံး မှ မီးတောက်မီးလျှံများသည် အလျှံတညီးညီး တောက်လောင်နေသောကြောင့် တစ်အိမ်လုံး ထိန်လင်းနေသည်ကို သိလိုက်ရသည်။ မယ်ယွန်းစံသည် အနီးရှိ ခြံစောင်များနှင့် အလျင်အမြန် ငြိမ်းသတ်လိုက်ရသည်။ ဦးအောင်ဇေယျ နိုးလာ သောအခါ...

“ထူးဆန်းလိုက်တာ ရှင်ရယ်၊ ယောက်ျားရဲ့ညာလက်ရုံးကနေ မီးတောက် မီးလျှံတွေ ထတောက်နေတာ တစ်အိမ်လုံး လင်းထိန်နေတာပဲ”

“မိန်းမ... ဒီစကား ဒီမှာတင်ပဲ ရပ်တော့၊ နောက် ဘယ်တော့မှမပြောလေ နဲ့၊ ဘယ်သူမှလည်း မသိစေနဲ့၊ ကြားလား မယ်ယွန်းစံ”

“ဟုတ်ကဲ့ပါရှင်... ကျွန်မ သိပါတယ်၊ ကိုအောင်ဇေယျ... ရှင်ဟာ ဘုန်းကြီးမယ့် မင်းယောက်ျားတစ်ယောက်ပါ၊ ရှင်လည်း အစစအရာရာ သတိဝီရိယ ရှိဖို့ အရေးကြီးပါတယ်”

ဟု ပြောဆိုပြီး ယခင်ကထက် ဝတ္တရားကျေပွန်စွာ ပြုစုခဲ့သည်။

ထူးခြားအိပ်မက် (၂)

နှစ်ဆယ့်နှစ်အရွယ်တော်သို့ရောက်သောအခါ ညဉ့်အချိန် မျောက်မျဉ်း စက်ပျော်နေစဉ် "ခဲတွင်းမှ အခိုးအလျှံထွက်၍ အစကို တစ်လံနှစ်လံ၊ တာတစ်ရာ နှစ်ရာ၊ တစ်ထောင်နှစ်ထောင်၊ တစ်ယူဇနာ၊ နှစ်ယူဇနာ စသဖြင့် အခိုးအလျှံသည် ကောင်းကင်သို့လျှံတက်၍ စတုမဟာရာဇ် တာဝတိံသာ၊ ယာမာ၊ တုဿိတာ၊ နိဗ္ဗာနရတီ၊ ပရနိဗ္ဗာတာဝဿတီ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် နတ်ရပ်တိုင်အောင် တက်လေသည်ကို ဧဗ္ဗဒီပါကျွန်းသူအားလုံး ကြည့်ရှုကြသည်။ မြင်မက်တော်မူ၍ နိုးတော်မူလျှင် ငါ၏ ဘုန်းတော်တန်ခိုးအာဏာ အရှိန်အဝါတို့သည် လူ့ပြည် နတ်ပြည်တိုင်အောင် ကျော်စောထင်ရှားစွာ မင်းဖြစ်မည်ဟု အိပ်မက်တော်မူသည်။ အကျိုးကိုဖတ်တော်မူ၍ သူတစ်ထူးတို့ မကြားမသိစေရ၊ နှလုံးသွင်းတော်မူမိသည်နှင့် တစ်ရံသောအခါ စက်ပျော်တော်မူကြိုက်တွင် "လင်္ကာလက်ရုံးတော်မှ ပြကတေ မီးတောက်မီးလျှံ"ကဲ့သို့ ထင်ရှားစွာတောက်ပ၍ "နိုးတော်မူလျှင် ယမန် အိပ်မက် တော်နှင့် ညီညွတ်လှ၏။ မဇ္ဈတ်လျှင် မင်းကေရာဇ်ဖြစ်ကိုဖြစ်ရမည်ဟု နှလုံးသွင်း တော်မူပြီးလျှင် စကြဝတေး ရှေးမင်းလောင်းတို့ ကျင့်ရာဖြစ်သော ဒါန၊ ဓမ္မ၊ သံယမ ဟူသော တရားသုံးပါးကိုလည်းကောင်း၊ ပတိရူပဒေသ စသော စက်လေး ပါးကိုလည်းကောင်း ပြည့်စုံအောင် ဖြည့်ကျင့်ဆောင်ရွက်တော်မူသည်။

(ကုန်းဘောင်ဆက်မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၊
စာ-၄၉(ပ)တွဲ)

အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ ဖခမည်းတော် အိပ်မက်

အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် အင်းဝပျက်ပြီးနောက် မုဆိုးဘိုအား ထန်းလုံးတပ် ပတ်ဝိုက်တည်၍ အခိုင်အမာပြုနေချိန်တွင် အင်းဝမှ မွန်စစ်သူကြီး တလပန်းက လူစေလွှတ်၍ သစ္စာပေးလာသည်။ ကွေ့လူမျိုး အကြီးအကဲ "ကွေ့ ကုဏ္ဍအိမ်"ကလည်း သစ္စာပေးလာသည်။ မည်သူ့ကိုမျှ သစ္စာမခံပေ။ ခမည်းတော် ပြောကြားရာတွင်...

ငါ့သားသည် ယောက်ျားလည်းပီသလှသည်၊ လက်ရုံးတော်လည်း တောက်ဖူးသည်။ ဇာတာစန်းလင်္ဂ အိပ်မက်တော်များတွင်လည်း မင်းဖြစ်အံ့သော နိမိတ် ထင်ရှားလှပေသည်။ ငါလည်း ငါ့သား ခြင်္သေ့စီး၍ ကောင်းကင်တိမ်ယံသို့

တက်သည်ကို ပြည်သူအပေါင်းတို့ကြည့်ကြစဉ် ကောင်းကင်မှသက်၍ ရွှေတန်ဆာ ဘုရားရင်ပြင်တော်တွင် ဘုရားသခင်ကို ရှိခိုးပူဇော်သည်ကို မြင်မက်တော်မူသည်။
ဧကန်မရွတ် မင်းအဖြစ်ဖြင့် သာသနာတော်ကို ချီးမြှင့်ရသူဖြစ်ပေသည်ဟု ချီးမွမ်း
တော်မူ...

(ကုန်းဘောင်ခေတ်ရာဇဝင်တော်ကြီး၊
စာ-၅၄(ပ)တွဲ)

ထူးခြားအိပ်မက် (၃)

သက္ကရာဇ် ၁၁၁၆ တွင် အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် စစ်သူကြီး
တာလပန်းဦးစီးပြီး ကြည်း၊ ရေ စစ်ကြောင်းကြီးများ ဟံသာဝတီသို့ချီတက်သည်။
ပြည်တွင် မွန်တို့၏ရေတပ်ကို အောင်မြင်ပြီး “ဝူထွတ်”မည်သော “လွန်ဆေး”မြို့
အား “မြန်အောင်”ဟု သမုတ်ပြီး စံတော်မူခဲ့သည်။ ဧရာဝတီအရှေ့ဘက်၊ အနောက်
ဘက် မြို့ပြအကြီးအကဲများ ကျွန်တော်လာခံ၍ သစ္စာတော်ပေးစေသည်။ ရခိုင်၊
သံတွဲသားတို့နှင့် တောင်ငူသားတို့လည်း ကျွန်တော်လာခံကြသည်။ ဟိုင်းကြီး
ကျွန်းရှိ အင်္ဂလိပ်များအား အမိန့်တော်နှင့်စေခေါ်ရာ အင်္ဂလိပ်တို့လည်း အဖူးအမြော်
ရောက်လာရသည်။

အင်္ဂလိပ်သံမှူး ဘေကာ၏မှတ်တမ်းတွင် အလောင်းမင်းတရားကြီး
သည် အရပ် (၅)ပေ၊ ၁၁ လက်မခန့်ရှိပြီး ကျန်းမာသော ရုပ်လက္ခဏာရှိသည်။
သန်မာ၍ တင့်တယ်ညီညွတ်သော လုံးရပ်သဏ္ဍာန်ရှိသည်။ အသားညို၍ မျက်နှာ
သွယ်ပြီး ကျောက်ပေါက်မာသက်သက်ရှိသည်။ မျက်နှာထားတည်ကြည်၍ ရာဇ
ဏုဋ္ဌနှင့်ပြည့်စုံကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားသည်။

ငါသည် သာသနာကို ပြုစုထိုက်သောမင်းမှန်မူ တစ်စုံတစ်ခုသော ပုဗ္ဗ
နိမိတ်ကို ထင်မြင်ရသည်ဖြစ်စေသော် အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ စက်တော်ခေါ်ရာ ညဉ့်သုံးချက်
တီးကျော်တွင် သူအိုတစ်ယောက်သည် ဝတ်သန့်ဝတ်ဖြူနှင့် ရှေ့တော်တွင် ရပ်၍...

“သာသနာတော်ကို ပြုစုထိုက်သော သာသနဒါယကာ မဟာဓမ္မရာဇ်
စင်စစ်မှန်၍ သရက္ခန်ငါးဆူကို ကိုးကွယ်တော်မူရလတ္တံ့ မှတ်တော်မူလော့”

ဟု နန်းဦးကနေ ဆိုလာသည်ကို ပြကတေ့ကဲ့သို့ တပ်တပ်ထင်ထင်
မြင်တော်မူရသည်နှင့် မိုးသောက်၍ မျက်နှာသန့်စင်တော်မူလျှင် ရဟန်းတစ်ဦးလာ၍

ငါ့မှာ သရက္ခန်လေးဆူရသည်။ ဆင်ကျို၊ ရွှေကူ တစ်ဆူမှာကား ဟံသာဝတီမှာ ရှိလေသေး၏။ နောင်ကိုးကွယ်တော်မူရလတ္တံ့ဟု ကွန်းရွာ ရွှေတံတစ် တစ်ဆူ ရှင်မတောင်တစ်ဆူ၊ သီဟတောတစ်ဆူ၊ ပုခန်းစည်သူရှင်တစ်ဆူ၊ ရုပ်တုတော် လေးဆူကို အပ်လာ၏။ ထိုရဟန်းအမည်ကို မေးလျှင် ငါ့အမည်ကား ကေတု မာလာတည်းဟုဆို၍ ကွယ်လေ၏။ ဘဝရှင် အလောင်းမင်းတရားကြီးဘုရားမှာ လည်း လူလိုမှ နတ်လိုသည်။ နတ်လိုမှ အပြီးအစီးရောက်သည်ဟူသော သူဟောင်း တို့ စကားနှင့်အညီ သာသနာတော်စောင့် သမ္မာဒေဝနတ်တို့ ငါ့အား ကူညီစေသည် မှန်ပြီ။ မရွတ်လျှင် ရာမညတိုင်း မွန်သုံးရပ်ကို အလိုတော်အတိုင်း အပြီးရောက်မည် ဟု လက်ရုံးဆန့်တော်မူ၏။

(ကုန်းဘောင်ဆက်မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၊ စာ-၁၂၅(ပ)တွဲ)

ထူးခြားအိပ်မက် (၄)

ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရားမှာလည်း ဒေါပုံတပ်ကြီးပျက်လျှင် သန်လျင် မြို့ကို အလွယ်သာရတော့မည်ဟု အမိန့်တော်ရှိ၍ သန်လျင်မြို့မှာ ဝန်းရံလုပ်ကြံ လေသည်။ နေ့ရက်ရှည်ကြာလာသော ကြောင့် သန်လျင်မြို့တွင်းသို့ ရိက္ခာမပေါက် ရောက်နိုင်။ မြို့တွင်းမှာရှိသည့် မွန်၊ မြန်မာ၊ ရှမ်း၊ ယွန်းတို့ သစ်ဥ သစ်မြစ်ကိုမျှ မြို့ထွက်မရှာဝံ့။ ငတ်မွတ်လှသောကြောင့် တစ်နေ့လျှင် ငါးဆယ် ခြောက်ဆယ် ရံတပ်တော်ထဲတွင် ထွက်ပြေးဝင်ရောက်လာကြသည်။

သန်လျင်မြို့တွင်ခံသော ဗညားဒလနှင့် မွန်ဗိုလ်မှူး၊ တပ်မှူးတို့သည် ငတ်မွန်ကျဉ်းမြောင်း ကြောက်ရွံ့ခြင်းဖြစ်၍ ယခု ဝါဆိုလ ရောက်တော့မည်။ ဝါတွင်း ကာလ စစ်မက်ထိုးတော်မမူပါမည့်အကြောင်း စာရေး၍ ရံတပ်တွင် စာဆွဲလာသည်။ ထိုကာလ အလောင်းမင်းတရားကြီးဘုရား သုံးညဆက်၍ အိပ်မက်မြင်မက်တော် သည်ကား...

- ပထမနေ့တွင် သားတော်နှစ်ပါးနှင့် မျောက်သား၊ မျောက်ခေါင်းကို စားတော်ခေါ် မက်သည်။
- ဒုတိယနေ့ ဟံသာဝတီက ကိုယ်ဝန်ဆောင်သော မိန်းမကို အမတ် ရွှေတောင်သူ ရယူခဲ့၍ ဆက်လာသည်ဟုမက်သည်။

- တတိယနေ့တွင် ကြောင်ဘားလက်က ကြွက်မလွတ်ဟူ၍ လူတစ်ယောက် ဆိုလာသည်ကို ကြားမြင်တော်မူမက်သည်။

ဖတ်တော်မူရသည်ကား ရာမညတိုင်းကို မလွဲရတော်မူမည်ဟူ၍ ဖတ်တော်မူသည်။

(ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၊
စာ-၁၅၁(ပ)တွဲ)

ထူးခြားအိပ်မက် (၅)

သန်လျင်မြို့ကို အကူးအသန်း အလုပ်အကြံခဲခက်လေသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၁၈ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၃ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်မှူး၊ တပ်မှူး၊ သူရဲ၊ သူခက် ရဲမက် အပေါင်းတို့ မြို့ရင်းသို့ချဉ်း၍ လိုက်လံလုပ်ကြံကြသော်လည်း မရနိုင်ချေ။ သေနတ် ဝန်ကို မဟာသေနာပတိကို ပြောင်းသင့်ချေ၏။ သေနတ်ဝန်ဆုံးကြောင်း ကြားတော် မူလျှင် အလွန်နှမြောတော်မူ၏။ ရေနန်းစကြာသင်္ဘောတော်၊ တိုက်ရသင်္ဘောတော် များတွင် ဗိုလ်မှူး၊ တပ်မှူး၊ စစ်သည်သူရဲအပြည့် တင်ပြီးလျှင် ကျောက်ဆူးချ၍ လှေတက်မဝင်မထွက်နိုင်အောင် နေ့ည အမြဲစောင့်နေကြရသည်။ လုပ်ကြံကြံ မဝန်းရံ လုပ်ကြံသော်လည်း အလိုတော်မပြည့်ရှိသည်ကို ဆင်ခြင်တော်မူ၍ စက် တော်ခေါ်ရာတွင် အိပ်မက်တော်မူသည်ကား...

“ဝမ်းတော်က အအူတော်သည် တစ်ဆယ့်နှစ်သစ်ခန့်ထွက်သည်ကို ဆေးသမား တုရင်ယော်ဇာ ကျင်ငယ်ရည်နှင့် ဆွတ်တစ်သည်”ကို အိပ်မက်ထင် တော်မူသည်။

နီးတော်မူလျှင် ပုဂံတွင် စလေငခွေး၊ အဝပြည်တွင် ပထမမင်းခေါင်ကြီး တို့ အအူထွက်လာသည်ကို အိပ်မက်မြင်၍ မင်းအဖြစ် ရဖူးလေသည်။ ပင်းယပြည် တွင် ဆင်ဖြူငါးစီးရှင်လည်း လက်ငါးချောင်းကို မသန်မစင် ထိမက်သည်။ မကြာ မတင် ဆင်ဖြူငါးစီးရလေသည်။

ဒိဋ္ဌိများတွင်လည်း အအူထွက်၍ ရွာကိုပတ်မက်သော် ရွာသူကြီးဖြစ်မည်၊ ပြည်ကိုပတ်မက်သော် ပြည့်ရှင်ဖြစ်မည် ဆိုသည်။ ယင်းသို့ ရာဇဝင်ဒိဋ္ဌိပုံရှိသည့် အတိုင်း ရာမညတိုင်းနှင့်တကွ သမုဒ္ဒရာအဆုံးရှိသော နိုင်ငံထီးဆောင် မင်းအပေါင်း တို့ကို အလိုတော်ပြည့်မည်ဟု မှူးမတ်တို့အလယ်တွင် အမိန့်တော်ရှိပြီးလျှင်

ပုဏ္ဏားပညာရှိ၊ လူပညာရှိတို့ကို ခေါ်တော်မူ၍ သန်လျင်မြို့ကို မည်သည့် တစ်ရက်တွင် အလိုတော်ပြည့်မည်ကို မေးတော်မူသည်။

(ကုန်းဘောင်မင်းဆက်မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၊

စာ-၁၅၂ (ပ)တွဲ)

အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ ရန်ကြီးအောင်ဂါထာမန္တန်

သက္ကရာဇ် ၁၁၁၅ ခုနှစ်တွင် မင်းအဖြစ်သို့ရောက်ရှိပြီး တတိယမြန်မာ နိုင်ငံတော်ကြီးအား အောင်မြင်စွာထူထောင်နိုင်ခဲ့သည်မှာ လွယ်ကူသည်တော့ မဟုတ်ပေ။ ဟံသာဝတီ မွန်တို့၏ရန်ကို အမြစ်ပါမကျန်အောင် သုတ်သင်ရသည်။ မန္တလေးမြောက်ဘက်ကိုလည်း နှိမ်နင်းရသည်။ သုတ်သင်နှိမ်နင်းသမျှ စစ်ပွဲတိုင်း တွင် အောင်ပွဲရခဲ့သည်သာ ဖြစ်သည်။

စစ်ပွဲတိုင်းတွင် အောင်ပွဲရရှိခဲ့သည်မှာ အလောင်းမင်းတရားကြီး ဦးအောင် စေယျသည် နေ့စဉ် ဘုရားရှိခိုးတိုင်း ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်ကိုးပါးမှ "အရဟံ" ဂုဏ်တော်ကို "သောဘဂဝါဣတိပိအရဟံ" ဟု နေ့စဉ်ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ခြင်း၊ အမြဲ ပုတီးစိပ်ခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ရှေးဟောင်းရာဇဝင်များနှင့် မှတ်တမ်းများတွင် အမှာထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

အုပ် ၂၀၀ ပြည့်အထူးထုတ်၊

အမှတ် ၂၀၂၊ စက်တင်ဘာလ ၂၀၁၀

ရောင်ပြန်မဂ္ဂဇင်း

နန်းကြော့သျှင်

မှီငြမ်းကိုးကားသောကျမ်းများ

- မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး
- သတင်းစာဆရာ ဦးသိမ်းမောင် ပုဂံခေတ်ယဉ်ကျေးမှု
- ဦးဘသန်း ကျောင်းသုံးမြန်မာရာဇဝင်
- ကျောက်ဆည်ဦးညိမ်းမောင် - မြင်စိုင်းရွှေပြည်သမိုင်း
- ညိုမြ ကုန်းဘောင်ရာပုံတော်

ရှေးပြန်မာမင်းများ

ဆန်းကြယ်မြစ်ရပ်

ထူးဆန်းအိမ်မက်

သိဒ္ဓိမြောက်ဂါထာမန္တန်များ

နန်းကြော့သျှင်

